

Protokoll fört vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde måndagen den 23 april 2018

Tid:

kl. 16:00-21:53

Lokal:

Rådssalen

Närvarande:

Se bilaga

§§1-35

Justerat den 2 maj 2018

Anslaget den 3 maj 2018

Eva-Louise Erlandsson Slorach

Margareta Björk

Mats Berglund

Kerstin Tillkvist
Sekreterare

**§ 1
Justering**

Förste vice ordföranden Margareta Björk (M) och andre vice ordföranden Mats Berglund (MP) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Eva-Louise Erlandsson Slorach (S). Justering sker den 2 maj 2018.

**§ 2
Bordläggning av interpellation****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellation nr 18 för 2017.

§ 3

**Nr 2017:19 av Johan Nilsson (M) om orimlig fördröjning
av upprustningen av Västertorps sim- och idrottshall**
2017/000969

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Johan Nilsson (M) har ställt en interpellation om orimlig fördröjning av upprustningen av Västertorps sim- och idrottshall. Kommunfullmäktige beslutade den 12 juni 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Bjuggren (S) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Johan Nilsson och borgarrådet Bjuggren.

§ 4

**Nr 2017:20 av Sten Nordin (M) om den planerade bron
över Ladugårdslandsviken**

2017/001040

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Sten Nordin (M) har ställt en interpellation om den planerade bron över Ladugårdslandsviken. Kommunfullmäktige beslutade den 4 september 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Helldén (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig borgarråden Larsson och Helldén och Rickard Wall.

§ 5**Nr 2017:21 Dennis Wedin (M) om avslag och överklaganden på ansökningar till vård- och omsorgsboenden och servicehus**

2017/001041

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Dennis Wedin (M) har ställt en interpellation om avslag och överklaganden på ansökningar till vård- och omsorgsboenden och servicehus. Kommunfullmäktige beslutade den 4 september 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Boucher (V) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Dennis Wedin och borgarrådet Boucher.

§ 6
Bordläggning av interpellationer

Beslut

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna nr 22 - 24 för år 2018.

§ 7

Nr 2017:25 av Lars Jilmstad (M) om åtgärdsplan för god luftkvalitet i Stockholm

2017/001479

Beslut

Interpellationen är besvarad.

Interpellationen

Lars Jilmstad (M) har ställt en interpellation om åtgärdsplan för god luftkvalitet i Stockholm. Kommunfullmäktige beslutade den 16 oktober 2017 att interpellationen fick ställas.

Borgarrådet Luhr (MP) besvarar interpellationen.

I debatten yttrar sig Lars Jilmstad, borgarrådet Luhr, Rickard Wall och borgarrådet Helldén.

**§ 8
Bordläggning av interpellationer****Beslut**

Kommunfullmäktige bordlägger interpellationerna nr 26 - 30 för år 2017 samt nr 1 för år 2018.

**§ 9
Nya interpellationer**

Följande interpellationer anmäls:

1. Nr. 2018:2 av Lars Svärd (M) om ökad otrygghet i Stockholms stad. Rotel I
Dnr KS 2018/642
2. Nr. 2018:3 av Bo Arkelsten (M) om utsatta områden i Stockholms stad. Rotel I
Dnr KS 2018/643
3. Nr. 2018:4 av Lars Jilmstad (M) om den alarmerande polisbristen i Stockholm. Rotel I
Dnr KS 2018/644

Beslut

1. Interpellationerna får ställas.
2. Interpellationerna bordläggs.

§ 10 **Frågestund**

Fråga nr 1

Borgarrådet Larsson (M) ställer en fråga om bostadsmarknaden.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga nr 2

Björn Ljung (L) ställer en fråga om stadsbyggnad.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga nr 3

Martin Westmont (SD) ställer en fråga. Stockholms stad hyr ut bostäder för att sen hyra tillbaka samma bostäder för en högre hyra, varför?

Borgarrådet Lindhagen (S) svarar på frågan.

Fråga nr 4

Christina Linderholm (C) ställer en fråga om bostadsbyggande.

Borgarrådet Wanngård (S) svarar på frågan.

Fråga nr 5

Erik Slottnér (KD) ställer en fråga om biståndsbedömningen inom äldreomsorgen.

Borgarrådet Boucher (V) svarar på frågan.

Fråga nr 6

Dennis Wedin (M) ställer en fråga om att äldre hemlösa ökar.

Borgarrådet Boucher (V) svarar på frågan.

**§ 11
Anmälningar****Beslut**

Anmälningarna godkänns.

Skrivelser som har inkommit till kommunfullmäktige under tiden den 10 april 2018 – den 23 april 2018 och delgivits berörda organ anmäls.

**§ 12
Närvaro**

Närvaro antecknas enligt **bilaga 1**.

**§ 13
Justering**

Förste vice ordföranden Margareta Björk (M) och andre vice ordföranden Mats Berglund (MP) justerar dagens protokoll tillsammans med ordföranden Eva-Louise Erlandsson Slorach (S). Justering sker den 2 maj 2018.

§ 14
Arvodering av förtroendevald
KS 2018/525

Beslut

Arvode ska utges till Jonas Naddebo (C) om 55 % av helt arvode för perioden 2018-07-23 - 2018-09-16.

Jäv

Jonas Naddebo deltar inte i ärendets behandling eller beslut.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller arvodering av förtroendevald.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 15**Inriktningsbeslut gällande Skolfastigheter i Stockholm AB:s (SISAB) nybyggnad och kapacitetsökning av grundskolan Gröndalsskolan**

KS 2018/297

Beslut

Inriktningen för nybyggnad av grundskolan Gröndalsskolan på fastigheten Blocket 32, till en total investeringsutgift om 480 mnkr, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller inriktningsbeslut gällande Skolfastigheter i Stockholm AB:s (SISAB) nybyggnad och kapacitetsökning av grundskolan Gröndalsskolan.

I debatten yttrar sig Cecilia Obermüller, Björn Ljung och borgarrådet Burell.

Förslag till beslut

Borgarrådet Burell (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 16**Hemställan till Stockholms kommunfullmäktige om godkännande av förslag angående kommunalt ansvar för sopsugsanläggningar**

Hemställan från Stockholm Avfall AB

2018/000111

Beslut

1. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge Stockholm Vatten och Avfall AB att ge Stockholm Avfall AB i uppdrag att fram till fastighetsgräns där allmän platsmark ansluter till kvartersmark, från den 1 januari 2019, äga och driva stationära sopsugsanläggningar vid nyanläggning i exploateringsområden på stadens mark där staden i detaljplan ställer krav på sopsugslösningar.
2. Stockholms Stadshus AB uppmanas ge Stockholm Vatten och Avfall AB att ge Stockholm Avfall AB i uppdrag att fram till fastighetsgräns där allmän platsmark ansluter till kvartersmark äga och driva befintliga stationära sopsugssystem i exploateringsområden där staden i detaljplan ställt krav på sopsugslösningar under förutsättning att överenskommelse kan nås med aktuell samfällighetsförening.
3. Avfallsnämnden får i uppdrag att föreslå reviderade avfallsföreskrifter och avfallstaxa att gälla senast från och med den 1 januari 2019.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller hemställan till Stockholms kommunfullmäktige om godkännande av förslag angående kommunalt ansvar för sopsugsanläggningar.

Utlåtandet sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande dnr 2017/001037 Pilotprojekt för sopsugar i innerstaden. Motion (2017:43) av Lars Svärd (M).

I debatten yttrar sig borgarrådet Luhr, Jonas Naddebo, Rickard Wall, Ellinor Rindevall och Ulla Hamilton.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 17
Pilotprojekt för sopsugar i innerstaden
Motion (2017:43) av Lars Svärd (M)
2017/001037

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservation

Samtliga ledamöter för Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om pilotprojekt för sopsugar i innerstaden.

Utlåtandet sambehandlas i gemensam överläggning med utlåtande dnr 2018/000111 Hemställan till Stockholms kommunfullmäktige om godkännande av förslag angående kommunalt ansvar för sopsugsanläggningar.

I debatten yttrar sig borgarrådet Luhr, Jonas Naddebo, Rickard Wall, Ellinor Rindevall och Ulla Hamilton.

Förslag till beslut

Borgarrådet Luhr (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Jonas Naddebo (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 18

AB Svenska Bostäders nyproduktion av bostäder på Vårbergsvägen, Skärholmen

Inriktningsbeslut

KS 2018/296

Beslut

Inriktningen för nybyggnation omfattande ca 225 lägenheter på fastigheten Skärholmen 2:1 och del av fastigheterna Brännholmen 1, Eldholmen 1 och Ekholmen 1, till en total investeringsutgift om 523 mnkr inkl. moms, godkänns.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller AB Svenska Bostäders nyproduktion av bostäder på Vårbergsvägen, Skärholmen.

I debatten yttrar sig borgarrådet Livh, Cecilia Obermüller, Björn Ljung och Rickard Wall.

Förslag till beslut

Borgarrådet Livh (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 19**Ändring i föredragningsordningen och förslag till
sambehandling och gemensam debatt av motioner****Beslut**

Ändring i föredragningsordning och förslag till
sambehandling och gemensam debatt om
äldreomsorg godkänns.

Ärendet

Kommunfullmäktiges ordförande föreslår att
kommunfullmäktige sambehandlar motioner enligt nedan:

Äldreomsorg

Ärende 28 Rätt till äldreboende. Dnr 2016/000533

Ärende 30 Äldreomsorg efter behov. Dnr 2016/000686

Ärende 39 Att låta äldre välja form för nattillsyn. Dnr 2016/000982

Ärende 75 Korttidsplatser för behövande äldre personer som bor i
eget boende. Dnr 2016/001449

Därefter behandlas motioner var för sig i följande ordning:

Ärende 29 Inrättande av ett finanspolitiskt råd i Stockholm. Dnr
2016/000987

Ärende 31 Våld mot äldre kvinnor. Dnr 2016/000737

Ärende 33 Utveckling av Vanadislunden med omnejd. Dnr
2016/001032

Ärende 34 Sport Campus Sweden. Dnr 2016/000990

§ 20

Rätt till äldreboende

Motion av Ann-Katrin Åslund (L)

2016/000533

Beslut

Motion av Ann-Katrin Åslund (L) om ”Rätt till äldreboende” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om rätt till äldreboende.

I debatten yttrar sig Dennis Wedin, Mirja Räihä, Ann-Katrin Åslund, Rickard Wall, borgarrådet Boucher, Johan Fälldin, Christina Linderholm, Erik Slottnér och Mariana Moreira Duarte.

Förslag till beslut

Maria Moreira Duarte (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Ann-Katrin Åslund (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 21**Äldreomsorg efter behov**

Motion (2016:45) av Dennis Wedin (M)

2016/000686

Beslut

Motion av Dennis Wedin (M) om ”Äldreomsorg efter behov” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för egna förslag.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om äldreomsorg efter behov.

I debatten yttrar sig Dennis Wedin, Mirja Räihä, Ann-Katrin Åslund, Rickard Wall, borgarrådet Boucher, Johan Fälldin, Christina Linderholm, Erik Slottner och Mariana Moreira Duarte.

Förslag till beslut

Mariana Moreira Duarte (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Dennis Wedin (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Erik Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Kristdemokraternas särskilda uttalande i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 22**Att låta äldre välja form för nattillsyn**

Motion (2016:68) av Ann-Katrin Åslund (L)

2016/000982

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att låta äldre välja form av nattillsyn.

I debatten yttrar sig Dennis Wedin, Mirja Räihä, Ann-Katrin Åslund, Rickard Wall, borgarrådet Boucher, Johan Fälldin, Christina Linderholm, Erik Slottner och Mariana Moreira Duarte.

Förslag till beslut

Mariana Moreira Duarte (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Dennis Wedin (M), Ann-Katrin Åslund (L), Christina Linderholm (C) och Erik Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas, Liberalernas och Centerpartiets förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 23**Korttidsplatser för behövande äldre personer som bor i eget boende**

Motion (2016:102) av Per Ossmer och Lotta Nordfeldt (båda SD)

2016/001449

Beslut

Motion av Per Ossmer och Lotta Nordfeldt (båda SD) om korttidsplatser för behövande äldre personer som bor i eget boende anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om korttidsplatser för behövande äldre personer som bor i eget boende.

I debatten yttrar sig Dennis Wedin, Mirja Räihä, Ann-Katrin Åslund, Rickard Wall, borgarrådet Boucher, Johan Fäldin, Christina Linderholm, Erik Slottner och Mariana Moreira Duarte.

Förslag till beslut

Mariana Moreira Duarte (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Beslutsordning

Ordföranden konstaterar att det finns ett förslag till beslut och det är kommunstyrelsens förslag. Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 24**Inrättande av ett finanspolitiskt råd i Stockholms stad**

Motion (2016:74) av Joakim Larsson (M)

2016/000987

Beslut

Motion av Joakim Larsson om ”Inrättande av ett finanspolitiskt råd i Stockholms stad” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna och Liberalerna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om inrättande av ett finanspolitiskt råd i Stockholms stad.

I debatten yttrar sig borgarrådet Larsson, Rickard Wall, borgarråden Edholm, Wanngård och Livh.

Förslag till beslut

Borgarrådet Wanngård (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarråden Larsson (M) och Edholm (L) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 25**Våld mot äldre kvinnor**

Motion (2016:51) av Sofia Modigh (KD)

2016/000737

Beslut

Motion av Sofia Modigh (KD) om ”Våld mot äldre kvinnor” anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om våld mot äldre kvinnor.

I debatten yttrar sig Sofia Modigh, borgarrådet Boucher, Dennis Wedin, Rickard Wall, Ann-Katrin Åslund, Sissela Nordling Blanco, Christina Linderholm, Berthold Gustafsson och Maria Antonsson.

Ordningsfråga

Berthold Gustavsson (M) påtalar en ordningsfråga om Stockholmsandan.

Förslag till beslut

Borgarrådet Boucher (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Dennis Wedin (M), Ann-Katrin Åslund (L), Christina Linderholm (C) och Sofia Modigh (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 26

Utveckling av Vanadislunden med omnejd

Motion (2016:81) av Bo Sundin och Sophia Granswed (båda M)

2016/001032

Beslut

Motion av Bo Sundin och Sophia Granswed (båda M) om ”Utveckling av Vanadislunden med omnejd” anses besvarad med vad som anförs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, Centerpartiet och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om utveckling av Vanadislunden med omnejd.

I debatten yttrar sig Sophia Granswed Baat, Christina Linderholm, Rickard Wall, Cecilia Obermüller, Björn Ljung, Erik Slottner och borgarrådet Bjuggren.

Förslag till beslut

Cecilia Obermüller (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Sophia Granswed Baat (M), Björn Ljung (L), Christina Linderholm (C) och Erik Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 27**Sport Campus Sweden**

Motion (2016:76) av Johanna Sjö och Bo Sundin (båda M)
2016/000990

Beslut

Motion av Johanna Sjö och Bo Sundin (båda M) om ”Sport Campus Sweden” anses besvarad med hänvisning till vad som anförs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller Sport Campus Sweden.

I debatten yttrar sig Johanna Sjö och borgarrådet Bjuggren.

Förslag till beslut

Borgarrådet Bjuggren (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Johanna Sjö (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 28**Ändring i föredragningsordning och förslag till
sambehandling och gemensam debatt om motioner****Beslut**

1. Ändring i föredragningsordningen godkänns.
2. Kommunfullmäktige beslutar bordlägga ärende 110 Kompetensutvecklingspeng för socialsekreterare och behandla ärende 32 Minskning av de höga sjuktagen inom stadens verksamheter.

Ärendet

Kommunfullmäktiges ordförande föreslår att kommunfullmäktige sambehandlar motioner enligt nedan:

Ärende 32 Minskning av de höga sjuktagen inom stadens verksamheter. Dnr 2016/000601

Ärende 110 Kompetensutvecklingspeng för socialsekreterare. Dnr 2016/001728

I ärendet yttrar sig borgarrådet Edholm.

Förslag till beslut

Borgarrådet Edholm (L) föreslår att kommunfullmäktige bordlägger ärende 110 Kompetensutvecklingspeng för socialsekreterare.

Beslutsordning

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar bordlägga ärende 110 Kompetensutvecklingspeng för socialsekreterare och behandla ärende 32 Minskning av de höga sjuktagen inom stadens verksamheter.

§ 29**Minskning av de höga sjuktagen inom stadens verksamheter**

Motion (2016:43) av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M)
2016/000601

Beslut

Motion av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M) om ”Minskning av de höga sjuktagen inom stadens verksamheter” avslås.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna, Liberalerna, och Centerpartiet reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om minskning av de höga sjuktagen inom stadens verksamheter.

I debatten yttrar sig Dennis Wedin, Christina Linderholm, borgarrådet Boucher, Björn Ljung och Rana Carlstedt.

Förslag till beslut

Borgarrådet Boucher (V) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Dennis Wedin (M), Björn Ljung (L) och Christina Linderholm (C) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas och Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 30

Ändring i föredragningsordning och förslag till sambehandling och gemensam debatt av motioner

Beslut

1. Ändring i föredragningsordning och gemensam debatt om utveckling i skolan godkänns.
2. Kommunfullmäktige bordlägger ärende 35 Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning och ärende 52 Hjälp till flyktingbarn för bättre och snabbare läsförmåga.

Ärendet

Kommunfullmäktiges ordförande föreslår att kommunfullmäktige sambehandlar motioner enligt nedan:

Utveckling av skolan

Ärende 35 Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning.
Dnr 2016/001028

Ärende 36 Inrättande av förberedelseskola för nyanlända barn- och ungdomar. Dnr 2016/001128

Ärende 52 Hjälp till flyktingbarn för bättre och snabbare läsförmåga. Dnr 2016/000231

Ärende 80 Inrätta ett expertråd för utveckling av Stockholms skolor.
Dnr 2016/001452

Ärende 128 Cykelskola för alla elever i förskoleklass. Dnr
2017/000755

I ärendet yttrar sig borgarrådet Brinck.

Förslag till beslut

Borgarrådet Brinck (M) föreslår att kommunfullmäktige bordlägger ärende 35 Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning och ärende 52 Hjälp till flyktingbarn för bättre och snabbare läsförmåga.

Beslutsordning

Ordföranden finner att kommunfullmäktige beslutar bordlägga ärende 35 Säkra skolornas långsiktiga verksamhetsförutsättning och ärende 52 Hjälp till flyktingbarn för bättre och snabbare läsförmåga.

§ 31**Inrättande av förberedelseskola för nyanlända barn och ungdomar**

Motion (2016:89) av Per Ossmer m.fl. (alla SD)

2016/001128

Beslut

Motion av Per Ossmer m.fl. (alla SD) om ”Inrättande av förberedelseskola för nyanlända barn och ungdomar” anses besvarad med vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Sverigedemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om inrättande av förberedelseskola för nyanlända barn och ungdomar.

I debatten yttrar sig borgarrådet Burell, Martin Westmont, Ingegerd Akselsson Le Douaron, borgarrådet Edholm, Tina Kratz, Rickard Wall, borgarrådet Brinck, Sissela Nordling Blanco och Erik Slottner.

Förslag till beslut

Borgarrådet Burell (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Martin Westmont (SD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar bifalla motionen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 32**Motion (2016:105) om att inrätta ett expertråd för utveckling av Stockholms skolor**

2016/001452

Beslut

Motion av Lotta Edholm och Jan Jönsson (båda L) om att inrätta ett expertråd för utveckling av Stockholms skolor anses besvarad med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Liberalerna och Kristdemokraterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om att inrätta ett expertråd för utveckling av Stockholms skolor.

I debatten yttrar sig borgarrådet Burell, Martin Westmont, Ingegerd Akselsson Le Douaron, borgarrådet Edholm, Tina Kratz, Rickard Wall, borgarrådet Brinck, Sissela Nordling Blanco och Erik Slottner.

Förslag till beslut

Borgarrådet Burell (S) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Edholm (L) och Erik Slottner (KD) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Liberalernas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 33**Cykelskola för alla elever i förskoleklass**

Motion (2017:29) av Cecilia Brinck (M)

2017/000755

Beslut

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Reservationer

Samtliga ledamöter för Moderaterna reserverar sig mot beslutet till förmån för det egna förslaget.

Ärendet

Kommunstyrelsens utlåtande behandlas. Utlåtandet gäller svar på motion om cykelskola för alla elever i förskoleklass.

I debatten yttrar sig borgarrådet Burell, Martin Westmont, Ingegerd Akselsson Le Douaron, borgarrådet Edholm, Tina Kratz, Rickard Wall, borgarrådet Brinck, Sissela Nordling Blanco och Erik Slottner.

Förslag till beslut

Ingegerd Akselsson Le Douaron (MP) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

Borgarrådet Brinck (M) föreslår att kommunfullmäktige beslutar enligt Moderaternas förslag till beslut i kommunstyrelsen.

Beslutsordning

Ordföranden ställer förslagen mot varandra och finner att kommunfullmäktige beslutar enligt kommunstyrelsens förslag.

§ 34
Bordläggning av ärenden

Beslut

Ärende 37-38, 40-51, 53-74, 76-79, 81-109, 111-127, 129-160 på kungörelsen bordläggs.

**§ 35
Nyväckta motioner**

Under tiden 10 april 2018 till 23 april 2018 väcktes följande motioner:

1. Motion av Erik Slottner (KD) om att minska barngruppernas storlek i förskolan.
2. Motion av Martin Westmont (SD) om att barn i låg- och mellanstadiet bör ges schemalagd motion i enlighet med Bunkefloprojektet.
3. Motion av Rasmus Jonlund m.fl. (alla L) om kulturpolitik för konst och samhälle.
4. Motion av Lotta Edholm och Jan Jönsson (båda L) om att förändra hur Stockholms stad arbetar med särskilt stöd.

Närvarolista

upprättad vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 23 april 2018

Plats	Ledamot	Ersättare	Parti	Ankom	Utgick
95	Erlandsson Slorach, Eva-Louise (Ordf)	§§ 11-23, 28-35	S	16:05	21:52
77	Björk, Margareta (1:e v Ordf)	§§ 1-9, 24,	M	15:56	21:51
86	Berglund, Mats (2:e v Ordf)	§§ 10, 25-27	MP	16:15	21:52
102	Abdullahi Ali, Nassir		S	17:58	21:52
90	Antonsson, Maria		MP	17:47	21:52
97	Arell, Lars		S	17:50	21:52
35	Arkelsten, Bo		M	16:45	21:52
53	Askensten, Åke	Music, Ahmet	MP	17:45	21:52
45	Avcı, Gulan	Gerdes, Hanna	L	18:05	21:51
87	Azizoglu, Halit		MP	15:56	21:51
23	Bjuggren, Emilia		S	16:00	21:51
8	Boucher, Torun		V	15:59	21:52
39	Brege, Johan	Östh, Billy	M	18:03	21:52
24	Burell, Olle		S	17:59	21:51
28	Carlstedt, Rana		S	15:58	21:51
31	Delgado, Lorena	Mohammed, Rashid	V	17:50	21:52
20	Edholm, Lotta		L	17:59	21:51
33	Elffors Sjödin, Christina		M	18:00	21:51
18	Elfvén, Anne-Lie		L	17:42	21:52
98	Elmgren, Claes		S	16:59	20:00
105	Ericson, Malin		FI	16:42	21:51
47	Ernlund, Karin	Fälldin, Johan	C	16:00	21:52
14	Fernell-Ingelström, Yvonne		M	17:37	21:52
56	Goriya, Abdo	Lagerman, Inger	S	16:50	21:52
72	Granswed Baat, Sophia		M	17:20	21:52
10	Grimfors, Alexandra		M	15:56	21:52
25	Gustafsson, Karin	Lindgren, Jimmy	S	15:57	21:52
13	Gustavsson, Berthold		M	16:42	21:52

60	Göransson, Anders		S	16:07	21:52
82	Haglund, Margareta		-	17:37	21:52
11	Hamilton, Ulla		M	18:04	20:00
91	Hansson, Martin		MP	17:55	21:52
26	Hansson, Stefan		S	18:00	21:51
49	Helldén, Daniel		MP	15:59	21:51
12	Häggman, Börje		M	16:06	21:52
69	Jilmstad, Lars		M	15:58	21:52
42	Johansson Metso, Frida		L	17:50	21:52
36	Järkeborn, Christoffer		M	17:45	21:52
41	Jönsson, Jan	Jonlund, Rasmus	L	17:57	21:51
40	Jönsson, Peter		M	18:01	18:01
40	Jönsson, Peter		M	18:02	21:52
104	Kasirga, Kadir		S	16:47	21:52
101	Kevir, Bawer		S	15:58	21:51
64	Kratz, Tina		V	16:28	21:51
6	König Jerlmyr, Anna		M	17:56	21:51
54	Larsson, Ewa		MP	17:59	21:52
5	Larsson, Joakim		M	15:56	21:52
71	Lind, Mikael		M	17:27	21:52
29	Lindblom, Clara	Johansson, Tobias	V	17:11	21:52
48	Linderholm, Christina		C	16:00	21:52
50	Lindhagen, Åsa		MP	16:00	21:52
9	Livh, Ann-Margarethe		V	18:00	21:52
17	Ljung, Björn		L	16:49	21:52
88	Luhr, Katarina		MP	15:56	21:52
66	Lutz, Kristina	Brinck, Cecilia	M	18:01	21:52
55	Malm, Erik	Jorntun, Jessica	MP	17:50	21:52
62	Mattsson Åkerström, Alexandra		V	16:14	21:52
16	Modigh, Sofia		KD	15:56	21:52
94	Moreira Duarte, Mariana		MP	17:15	21:52
61	Mäkinen Andersson, Mervi		S	15:58	21:51
46	Naddebo, Jonas		C	16:36	21:51
68	Nilsson, Johan		M	15:56	16:12

68	Nilsson, Johan	Berglöf, Andreas	M	17:11	21:52
107	Nordling Blanco, Sissela		FI	16:09	21:52
38	Nordström, Markus	Solberg, Eva	M	17:22	21:52
63	Nylander, Jackie		V	15:56	21:51
52	Obermüller, Cecilia		MP	18:00	21:52
30	Oguzsoy, Mehdi		V	17:57	18:10
83	Ossmer, Per		SD	17:02	17:56
76	Paccamonti, Johan		M	17:53	21:52
106	Palm, Lisa	Andersson, Johanna	FI	15:56	21:51
103	Päärni, Mia	Said, Suleiman	S	16:46	21:52
59	Rashid, Salar		S	18:01	21:51
89	Rasmusson, Magda		MP	17:52	21:52
70	Redin, Jennyfer		M	17:42	21:52
96	Rindevall, Ellinor		S	16:12	21:52
27	Räihä, Mirja		S	17:18	21:52
92	Seid, Micke	Akselsson Le Douaron, Ingegerd	MP	17:26	21:52
44	Silverudd, Patrik		L	17:58	21:52
32	Sjö, Johanna		M	17:41	21:52
73	Sjölander, Henrik		M	17:58	21:51
15	Slottner, Erik		KD	16:05	21:52
43	Smedberg Palmqvist, Isabel		L	17:56	18:12
57	Stiernstedt, Fredrik	Näslund, Inga	S	15:57	21:52
74	Ström, Andrea		M	17:58	21:52
67	Sundin, Bo	Persson, Ole-Jörgen	M	17:34	21:52
34	Svärd, Lars	Erbe, Torbjörn	M	15:56	21:52
75	Tigerström, Jan		M	17:59	21:52
99	Tofvesson, Mathias		S	17:35	21:52
93	Tovatt, Lorentz		MP	17:55	21:52
51	Uzel, Derya	Lindell, Anders	MP	17:58	21:52
22	Valeskog, Jan		S	15:59	21:51
81	Wall, Rickard		-	15:56	21:52
21	Wanngård, Karin		S	16:39	21:52
65	Warlenius, Rikard	Zouhir, Zakarias	V	16:16	21:52
37	Wedin, Dennis		M	16:11	21:52

85	Westmont, Martin		SD	16:09	21:52
7	Wiklund, Sebastian	Stenudd, Sara	V	17:26	21:52
19	Åslund, Ann-Katrin		L	16:40	21:51
58	Östberg Svanelind, Maria		S	17:28	21:52

Yttranden vid Stockholms kommunfullmäktiges sammanträde den 23 april 2018

§ 3 Nr 2017:19 av Johan Nilsson (M) om orimlig fördröjning av upprustningen av Västertorps sim- och idrottshall

Anförande nr 1

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 2

J o h a n N i l s s o n (M): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Tack så mycket, borgarrådet, för svaret på min interpellation! Interpellationen rör det dåliga skick som Västertorps sim- och idrottshall befinner sig i. Det gäller inte bara ytskikt och det som upplevs direkt av besökaren, utan det handlar även om tekniska installationer och byggnadsmässiga problem. Till exempel gick det att läsa i Expressen förra året att delar av taket blåste av under vinterblåsten, och besökare klagar på dåligt underhåll, mögel etcetera.

Jag läser i fastighetsnämndens, alltså fastighetsägarens, verksamhetsplan för 2018 och i en av bilagorna: Anläggningen, alltså Västertorps sim- och idrottshall, är i så pass dåligt skick att om ingenting görs inom de närmaste åren kan hela eller delar av verksamheten behöva stängas.

Alla är vi överens om att Västertorps sim- och idrottshall måste renoveras. Frågan är bara när. I interpellationssvaret ges en del förklaringar till processen framgent. Att Västertorps sim- och idrottshall står på tur de kommande åren känner jag till; det skriver jag ju också om i min interpellation. Men det som mina frågor rör är i mångt och mycket tiden fram till dess. Kan till exempel borgarrådet tänka sig att vidta omedelbara åtgärder här och nu för att åstadkomma en bättre hygienisk och attraktiv miljö i simhallen? Denna fråga är obesvarad i det interpellationssvar som är utdelat.

Senast idrottsnämnden och fastighetsnämnden hade något ärende uppe angående Västertorps sim- och idrottshall var förra året, för ganska exakt ett år sedan. Då var det ett utredningsbeslut. Sedan dess har ingenting hörts från dessa två nämnder. Borgarrådet skriver att utredningen om hallens framtid är i ett mycket tidigt skede. Men någonting måste väl ändå ha hänt under detta år. Om det finns en möjlighet att få veta var vi befinner oss vore jag jätteglad för det också.

Det har nämligen talats om tre olika alternativ för Västertorps sim- och idrottshall. Det är renovering av den befintliga hallen, nybyggnation på samma plats eller nybyggnation på en annan plats, till exempel närmare E4 vid Personnebadet. Det sista förslaget tycker jag personligen är väldigt bra, men det kräver en detaljplaneändring, vilket kan ta uppemot två års tid.

Då är frågan: Har en sådan process påbörjats för att vinna lite tid? Det vore intressant att bygga nytt eftersom hallen är i väldigt dåligt skick. Men man kan bli ännu mer försenad om man väljer detta alternativ om man inte har börjat i tid.

Slutligen upprepar jag min sista fråga: När kan borgarrådet utlova att det kommer att fattas ett beslut om Västertorps sim- och idrottshalls framtid? Jag hittar ingenting när jag försöker läsa nämndernas planeringar. Däremot kan jag se i fastighetsnämndens

investeringsplanering att man räknar med stora utgifter redan 2020. Men det känns inte som att det är möjligt eftersom det inte finns något ärende uppe i nämnderna ännu.

Anförande nr 3

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack, Johan Nilsson, för frågorna! Stadens simhallar är väldigt uppskattade av stockholmarna och används både för simning och för andra typer av fysiska aktiviteter och rekreation. Men simundervisningen är huvudaktiviteten i simhallarna, och det är en förutsättning för den livsviktiga kunskapen att simma att vi har fungerande simhallar i hela staden.

Precis som påpekats här är Västertorps sim- och idrottshall en av de simhallar som har ett enormt behov av underhåll eller helt enkelt av att bytas ut. Det är alternativet. Tyvärr är behoven av både reinvesteringar och nyinvesteringar i stadens simhallar väldigt stora. Om det bara hade rört denna utpekade simhall hade det varit lättare att peka på kortsiktiga åtgärder till dess att eventuellt en ny simhall står på plats. Men nu har vi en situation där alla stadens simhallar utom de som just har renoverats är i behov av stora underhållsarbeten. Det är en planering som, om man ville se att detta är på plats under de allra närmaste åren, hade varit tvungen att göras betydligt tidigare än under denna mandatperiod. Vi kan säkert diskutera länge och väl vem som har brustit i planering och ansvarstagande fram till nu.

Precis som Johan Nilsson påpekar finns det i dagsläget tre alternativ för framtiden för Västertorp. Det finns i dag ingen påbörjad ny detaljplan. Det skulle ha varit uppe för politiska beslut i så fall. Men utredningen har pågått och pågår och kommer förhoppningsvis att ge lite fler svar på frågorna om vilket alternativ som skulle kunna vara bäst. Komplexiteten i detta handlar såklart dels om vad som är bäst utifrån idrottsnämndens perspektiv. Men eftersom detta är en utredning som två av stadens nämnder gör tar man självklart hänsyn till det större perspektivet: vad som är bäst utifrån bostadsexploatering, för de människor som bor i området och så vidare. Det är bland annat detta som gör att utredningen tar lite tid. Man behöver ta hänsyn till många olika aspekter.

När det gäller de kortsiktiga renoveringarna tror jag att det är ganska tydligt för alla som nyttjar hallen att det ändå görs sådana. Nämnda avblåsta tak är till exempel åter på plats. Vår förhoppning är att Västertorps sim- och idrottshall ska kunna hålla öppet till dess att den antingen totalrenoveras eller ersätts av en annan simhall. Däremot kommer vi inte att göra några större förändringar av den befintliga byggnaden under tiden om det inte är absolut nödvändigt.

Anförande nr 4

J o h a n N i l s s o n (M): Tack så mycket, Emilia, för svaret! Det är jättebra att veta. Det kan nog ha varit många olika majoriteter och till och med många idrottsborgarråd som har passerat under den tid som man har vetat om att Västertorps sim- och idrottshall behöver renoveras. Det stämmer; det är nog många man kan skylla på för att det är som det är.

Jag är glad för att det i alla fall var ett klart och tydligt besked. Jag uppfattade det som att det inte blir några tillfälliga insatser för att höja standarden i hallen för dem som är där just nu. Det sker i stället en prioritering över hela staden. Då vill jag bara understryka något. Det är svårt att säga, för det gäller många av våra hallar: Men

Västertorps sim- och idrottshall har visserligen ett tak över sig nu men har ändå ett stort behov av en upprustning. Likaså är det viktigt för verksamheten att det inte blir ett avbrott. Nu har söderort, liksom Stockholm i stort, hallbrist. Det är lite problem i Högdalen, vilket bland annat gör att idrottsföreningar har svårt att få tider. Det skulle vara väldigt tråkigt om även Västertorp drabbades på samma sätt och att det går likadant där.

Det är angeläget, vad man nu än väljer för spår, att upprätthålla en bra verksamhet som fungerar i Västertorp fram till dess att en ny eller en nyrenoverad hall står på plats. Sedan hade jag som sagt önskat att det redan hade börjat rotats i spår nummer tre, eller vad man nu ska kalla det för, om att bygga en helt ny hall utmed E4. Då skulle befintlig byggnad och fastighet kunna avyttras och man kunde dra in pengar till stadskassan och finansiera det nya byggnadsprojektet. Det skulle kunna vara mycket mer ändamålsenligt och kanske en större och bättre hall.

Förutom simundervisning vill jag verkligen trycka på all annan verksamhet som finns i Västertorps sim- och idrottshall. Det gäller både gymnastikdelen och bassängerna, till exempel dykning och uv-rugby. Det är populärt, och man har svårt att få tider. Och vi vill ju att stockholmarna ska röra på sig mer!

Med detta ber jag att få tacka för svaret, och jag väntar med spänning på att det kommer att dyka upp något. Det var väl den sista frågan: När kan vi förvänta oss att få läsa mer? Än så länge finns det ju bara ett utredningsbeslut i de två nämnderna, och jag väntar på att det ska komma ett inriktningsbeslut. Det är jag såklart nyfiken på.

Anförande nr 5

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag hoppas att vi helt enkelt snart ska kunna hitta en gemensam målbild kring Västertorps framtid och att vi kan bli ense om vilket av alternativen vi ska ha för att få en fungerande hall i området och den simhall som är bäst. Dock vågar jag inte sätta ett datum för när vi har utredningen framför oss så att vi kan sätta oss ned och överväga de tre alternativen.

Nu lyfte Johan Nilsson upp att det finns andra simhallar, kanske inte i närområdet men åtminstone i samma del eller väderstreck av staden, som kan fungera mer eller mindre som avlastning. Där kan jag bara instämma i att det är viktigt att alla simhallar som staden har finns tillgängliga som avlastning i de fall man blir tvungen att under en renoveringsperiod hålla Västertorps sim- och idrottshall stängd. Det är framför allt Skärholmen, Högdalen och Farsta som ligger i detta väderstreck. Då tycker jag att det är väldigt bra om stadens badare och simmare även kan ha tillgång till Högdalens sim- och idrottshall. Däremot vet jag att vi misslyckades med att nå enighet om detta. Johan Nilsson tycker i stället att Högdalen ska ligga utanför det badkort som vi har för övriga badhus i staden. Det var därför lite spännande att du valde att lyfta upp just denna fråga i samma debatt.

Med detta sagt hoppas jag att vi snart gemensamt kan titta på framtiden för Västertorps sim- och idrottshall.

§ 4 Nr 2017:20 av Sten Nordin (M) om den planerade bron över Ladugårdslandsviken

Anförande nr 6

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 7

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Interpellationen skrevs av Sten Nordin. Jag ska om möjligt försöka att något fylla hans kostym; vi får se hur det går.

Hur som helst: En politikers främsta uppgift, Daniel Helldén, torde väl vara, lite metaforiskt, att försöka bygga broar. Om vi nu inte ska se det som en metafor utan som en verklig händelse händer det faktiskt att den här salen måste ta hänsyn till infrastrukturutvecklingen. Ibland behöver vi fundera på hur vi ska skapa möjligheter för människor att röra sig på ett enklare sätt genom staden oavsett om det ibland är med bil, ibland till fots och ibland med cykel.

Ibland hamnar man i lägen där det givna läge som råder kanske inte är det mest optimala. Före maktskiftet 2014 hann din förvaltning få i uppdrag att utreda två alternativ till en ny bro över det som heter Ladugårdslandsviken. Den brolösning man tittade på hade två alternativ. Det fanns olika gestaltungsförslag som sedan skulle förankras under en process, vilket också står i interpellationen.

Jag har nu fått från Daniel Helldén ett väldigt märkligt och ganska dåligt svar. Framför allt är det inte något svar på de ganska enkla frågeställningar det handlar om, nämligen varför inte denna fråga kommer upp till politisk prövning. Varför ska denna fråga avgöras på så sätt att Daniel Helldén lägger den bakom sitt element? Där kanske det ligger väldigt mycket nu, men jag tycker att du ska ta fram förslaget. Den bro som vi diskuterar är nämligen synnerligen viktig för verksamheterna ute på Djurgården. Det handlar om museerna, nöjesverksamheterna, Skansen och så vidare. De har alla ett ganska högt besöksstryck, och de har alla efterfrågat en ny typ av brolösning som komplement till den befintliga.

Detta är en mycket angelägen fråga. Om man tittar på Djurgårdens totala besöksantal ser man att det faktiskt slår Kinesiska murens. Det är inte alla som vet det. Men det är alltså ett otroligt högt besöksantal på Djurgården. Alla tänkbara möjligheter för att underlätta för människor att ta sig dit och därifrån efteråt är därför viktiga att utreda.

När det gäller denna fråga tycks majoriteten uppenbarligen inte vilja att vi ska ha en politisk prövning, och jag tycker att det är beklagligt att jag inte har fått ett bättre svar på frågan.

Anförande nr 8

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande och Joakim Larsson! Sten Nordin har som sagt skrivit interpellationen, men han hann bli landshövding innan allting blev klart med behandlingen.

Det handlar om att bygga broar, och det gäller då också att bygga rätt broar. Det här är inte den enda brodiskussion som finns i området. Det pågår diskussioner om två broar, och det finns en hel del diskussioner generellt om trafiklösningarna på Djurgården. Vi

håller på att avsluta projektet med Spårväg City, som kommer att gå ända från Centralen och ut på Djurgården. Det kommer att påverka trafikföringen på Djurgården. Det pågår diskussioner och arbeten med hur man kan använda båttrafiken på ett annat sätt. Vi sysslar generellt med frågan om Djurgårdens hantering. Sedan frågan om den Djurgårdsbro som vi nu diskuterar var uppe har bland annat stadens inblandning i Djurgården minskat. Det är kungens mark och kungens område som detta handlar om.

Låt mig bara säga att vi inte har drivit frågan vidare. Det handlar mycket om prioriteringar och vad vi ska lägga pengarna på. Den bro som har diskuterats innehåller olika typer av brolösningar. Ska den gå att öppna, eller ska den inte gå att öppna? Det påverkar bland annat båttrafiken och de större slupar som ligger vid kajen efter Strandvägen. Kostnadsbilderna ligger på mellan 20 och 40 miljoner kronor, så det är ganska mycket pengar det handlar om och en känslig miljö. Detta finns just nu hos exploateringsnämnden. I deras handlingar diskuteras frågan om hur man skulle kunna gå vidare.

Det intressanta tycker jag är den andra bro som är på gång längre in i viken, ungefär vid Tekniska museet från Rosendals slott. Där håller Djurgårdsförvaltningen just nu på med ett broprojekt, som vi också indirekt är inblandade i, när det gäller om det ska komma till statliga medel för att kunna bygga denna bro. Den ska kallas Folke Bernadottes bro när den väl är byggd. Detta projekt har kommit ganska långt.

Vi fortsätter diskussionerna om den andra bron vid själva Djurgårdsbron, som en parallell bro till den. Men det är alltså flera saker samtidigt som detta handlar om. Det är frågan om ekonomisk prioritering, och det är också en diskussion om vilka brolösningar som är mest prioriterade just nu. När vi satte oss ned och tittade på de förslag som fanns framme 2014 bedömde vi att i det läget var inte detta det mest prioriterade ekonomiskt.

Anförande nr 9

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det klarnade möjligen något på slutet när Daniel Helldén sade att ”vi” satte oss ned och gjorde prioriteringar. Det är väl lite där skon klämmer, för det har inte gjorts någon politisk prövning av det förslag som förvaltningarna ändå har arbetat vidare med. Det fanns olika utredningar gjorda, men framför allt: I den mån Daniel Helldén behöver veta mer om både mängden personer som rör sig över bron och vad en avlastning i form av en ny bro längre upp längs viken kan leda till kommer man ju aldrig att få saken prövad om man inte fortsätter att utreda. Daniel Helldén menar uppenbarligen att man har utrett klart, och därför är frågan bakom elementet, och ingenting kan få dig att ta upp den.

Jag tycker att det är ett väldigt märkligt sätt att hantera frågan. Förvaltningarna bör självklart gå vidare och utreda detta i botten och se till att man argumenterar i sak för hur denna möjliga broförbindelse skulle kunna gå till. Då skriver Daniel Helldén att finansieringen är så oerhört knepig och att intressenterna på Djurgården nu kanske måste var delfinansierare. Har du fört den diskussionen med andra aktörer? Om du inte har gjort det: Lyft upp diskussionen! Då har vi åtminstone någonting att ta ställning till i den politiska sfären. Här finns ingenting gjort och inget ställningstagande att göra eftersom Daniel Helldén har bestämt att bron uppenbarligen inte behövs. Det är olyckligt. Det finns en rad skäl till att bron bör komma till stånd. Det har funnits en

rad broar på denna plats och i dess närhet genom tiderna, vilket visar att man har prioriterat detta i olika sammanhang tidigare.

I samband med världsutställningen byggde man till och med en tillfällig, provisorisk, bro där denna tilltänkta bro skulle kunna ligga. Man hade sedan kvar den under hela utställningen just för att besöksstrycket var så högt på Djurgården. Jag lovar att besöksstrycket är högre i dag än under världsutställningstiden. Det är ett mycket högt besöksstryck av både gående, flanörer och dem som använder sig av de kollektiva färdmedlen samt cyklister. Det behövs en bro här. Det är absolut nödvändigt, och det är ingenting vi tvekar inför. Men utredningen krävs för att man ska kunna fatta beslut. Jag tycker att det är mycket olyckligt att Daniel Helldén inte är beredd att ta upp detta till politisk prövning så att alla partier kan sätta ned foten i frågan.

Anförande nr 10

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Joakim Larsson undrade om han fyller ut Sten Nordins kostym. Det är bara att titta på personerna i fråga för att man ska kunna se att han inte gör det.

När det gäller själva frågan säger Vi socialkonservativa ja till en ny bro öster om den nuvarande Djurgårdsbron. Det finns ett behov. Om man bygger den till exempel vid Tekniska museet är det kanske en bra idé. Däremot är en bro väster om den nuvarande Djurgårdsbron en kulturförbrytelse och en förstörelse av den vackra stadsmiljö och av vår vackra Stockholmsmiljö som nästan når upp i stil med bygget av Nobelhuset. Vi socialkonservativa säger absolut nej till det broförslag som har lagts fram i interpellationen.

Om man ska sammanfatta debatten måste jag nog ändå säga: Heja Daniel Helldén!

Anförande nr 11

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Det stämmer, Rickard Wall, att det förs mycket diskussioner också om den kulturhistoriska kopplingen till bron.

Joakim Larsson pratar mycket om undanstopgade papper här och var. I exploateringsnämndens verksamhetsplan står det just nu att man ska söka möjligheter till medfinansiering för en sådan här brolösning. Vi har bedömt att det inte är staden som ska stå för en total sådan kostnad. Bron går från staden till kungens mark, och det gäller att hitta någon form av relation däremellan. Det ska göras.

Det återstår att se om bron i sig är lämplig att ha på den platsen. Men det kommer en bro till. Djurgårdsförvaltningen håller på med den östra bron. Den är på gång, och det verkar som att finansieringen är löst för den. Vi får se hur projektet fortskrider.

Anförande nr 12

Borgarrådet L a r s s o n (M): Fru ordförande! Det är väldigt tråkigt att höra borgarrådet Helldén stå här och diskutera utifrån att denna bro går till någon annans mark och att finansieringsfrågan därför torde behöva sätta stopp för alltihop.

Har Daniel Helldén någonsin funderat över vad Djurgården som helhet betyder för Stockholms stad, för regionen och för landet? Det är en av de kulturvårdande institutioner vi har i Stockholm som där finns representerat. Det är dessutom en

besöksnäring till Wasamuseet och andra museer. De delar av fastigheterna som är kvar sedan världsutställningen går att titta på. Vi har Gröna Lund, och vi har museer. Vårt eget museum Liljevalchs ligger där liksom andra museer. Det finns allt intresse av att se till att besöksnäringen i denna del av Stockholm fungerar och att underlätta för stadens olika verksamheter och dess närliggande verksamheter.

Självklart kan man ha en diskussion om finansieringen under resans gång. Men det som är intressant med interpellationen, som skrevs i somras, är att ingenting har hänt sedan dess. Ingenting har hänt över huvud taget. Vi kommer inte att få se den här bron på plats om Daniel Helldén får bestämma, för den prioriteras ned. Det står i ditt svar. Den prioriteras ned, och det finns inget intresse av att få den på plats. Då blir det inte heller någon bro.

Jag tycker att det är ett tråkigt sätt att hantera viktig infrastruktur som vi är i behov av. Jag är övertygad om att Djurgårdsförvaltningen och andra intressenter, även staten, skulle kunna gå in och diskutera finansieringen. Men då måste man veta att staden menar allvar med att åtminstone gå in med sin del av finansieringen, och någon sådan signal har jag inte sett från Daniel Helldén.

Anförande nr 13

Borgarrådet Helldén (MP): Joakim Larsson! Jag är fullt medveten om den betydelse som Djurgården har för Stockholm som besöksplats, om den besöksnäring som finns där och om allt som pågår. Det är bland annat därför det finns en så pass väl utbyggd kollektivtrafik dit med spårvägen och bussarna. Det finns ju också båtar som går dit ut.

Vi har kontinuerligt diskussioner med Djurgårdsförvaltningen inte bara om den södra och den norra Djurgården och alla de delar som är kungens mark, hur den ska hanteras och hur man ska sköta den. I dag ligger ju detta huvudsakligen på Djurgårdsförvaltningen sedan de tidigare avtalen för verksamheten sades upp. Det kanske är svårt att säga att hovstaten är privat mark, för det är väl lite att ta i. Det kan vara en semiprivat verksamhet ur det perspektivet. Jag har kontinuerligt diskussioner med ståthållaren om bland annat bron, om trafiklösningarna och om hur vi ska göra med detta. Hur ska vi hantera spårvägen? Det handlar om sådana saker. Det förs alltså diskussioner. Det är ingenting nytt.

Däremot var det nytt att när vi tog över gjorde vi i det läget en bedömning att det inte var aktuellt just då att sätta igång projektet. Det fanns en utredning. Trafikkontoret hade en sådan, och stadsbyggnadskontoret hade också en som var uppe i nämnden för diskussioner. Den har både Joakim och jag sett när jag satt i nämnden. Det har alltså förts diskussioner om detta.

Frågan är inte alls avförd från dagordningen. Den finns i våra handlingar, och diskussionen fortsätter. Vi har ett stort antal saker som kommer att påverka utvecklingen där just nu, bland annat med den färdiga spårvägen och den nya östra bron. Ur det kommer vi att fortsätta diskussionerna och se om vi kan hitta bra och vettiga ekonomiska lösningar på en bro.

§ 5 Nr 2017:21 Dennis Wedin (M) om avslag och överklaganden på ansökningar till vård- och omsorgsboenden och servicehus

Anförande nr 14

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag hänvisar till det utskickade svaret.

Anförande nr 15

D e n n i s W e d i n (M): Fru ordförande! När jag kom in i fullmäktige frågade jag: Vad är interpellationer, och vad är poängen med dem? Då var det någon som sade: Man ska kunna få svar snabbt på sina frågor. Nu, så här ungefär ett år efter det att jag lämnade in interpellationen, ska vi diskutera frågan om biståndsbedömningen. Det finns en rad frågetecken som kvarstår.

Om jag utgår från de svar som jag har fått står det: Dennis Wedin skriver i sin interpellation att avslagen för särskilt boende för äldre ökar. Sanningen är att avslagsstatistiken ligger relativt konstant över mandatperioden. Det vi har lyckats med är att avstanna en konstant ökning som fanns under alliansstyret.

Det är alltså skillnad på detta och retoriken i valrörelsen, som vi hörde. I slutet av 2013 skrev finansborgarrådet: Den förda politiken har blivit alltmer restriktiv kring bedömningarna i biståndsbedömningar. De siffror som man då utgick ifrån var ca 10 procent som fick avslag för vård- och omsorgsboende. Nu ser vi i princip en fördubbling sedan dess. De siffror som ansvarigt borgarråd utgår ifrån i sitt svar är att avslagen för ansökningar till vård- och omsorgsboende från 2009 har ökat från 9 procent till 16,6 procent år 2016. Men det blir lite pinsamt när vi nu vet hur siffrorna för avslag såg ut för 2017, närmare bestämt 18,4 procent. Med S-majoriteten är det alltså numera en rekordhög andel avslag och inget avstannande.

Med de här nya siffrorna borde det vara lättare för mig att få ett konkret svar på den fråga som jag ställer: Anser borgarrådet att biståndsbedömningen för äldreomsorgens boendeformer har blivit strängare? Här vill jag ha ett tydligare svar, för det är tydligt för alla oss andra hur utvecklingen har sett ut under de här åren. Därutöver råder omfattande skillnader mellan stadsdelarna. Av dem som förra året sökte sig till vård- och omsorgsboende i Hägersten fick över 30 procent avslag, men i Skarpnäck fick under 6 procent avslag. Det är alltså ett vårdlotteri om man är äldre där det beror på var man bor om man ska få en boendeplats. Vi kan inte ha så här stora skillnader mellan stadsdelarna.

Era argument i ärendet mot en centraliserad biståndsbedömning där vi säkerställer en likvärdighet i besluten över hela staden är inte relevanta när det gäller de förslag som Moderaterna lägger fram. Vi vill gärna ha lokalt arbetande biståndshandläggare – inte ett stort centralt kontor. Jag ställde en fråga i interpellationen: Är borgarrådet beredd att analysera varför avslagen ligger på sådana här nivåer? Jag tycker att det finns all anledning att tänka till om den. Det finns till och med anledning för oss att tänka blocköverskridande om de här frågorna, vilket vi har efterlyst hela mandatperioden. Jag tycker fortfarande att det finns en rad olika svar som jag förtjänar att få utifrån interpellationen.

Anförande nr 16

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande! Tack för interpellationen! Det var mycket riktigt ett tag sedan den skrevs. Vi diskuterade dock frågan även vid förra fullmäktigesammanträdet, och jag sade även då att detta är en fråga som angår oss alla. Jag förstår att oppositionen lägger mycket energi på att ifrågasätta avslagen, och jag svarade förra gången också, helt ärligt, att detta är en av våra allra största utmaningar. Det är en utmaning. I Stockholms stad finns inte brist på plats på äldreboenden, och ändå har vi avslag. Vad beror detta på?

Dennis Wedin svajar lite på siffrorna. Den stora ökningen skedde under förra mandatperioden. Inte heller då rådde platsbrist, men ändå ökade avslagen mellan 2009 och 2014, alltså under förra styret, från 9 procent till 16,5 procent för vård- och omsorgsboendena och från 35 procent till 43 procent för servicehus. Varför? Kanske kan oppositionen – de av er som var med då – svara på det. Vad hände då, under förra mandatperioden? Kanske finns det förklaringar till den restriktiva biståndsbedömningen i form av något som hände då och som fortfarande lever vidare.

När vi tog över 2014 redovisade stadsdelsnämnderna ett underskott på över 130 miljoner kronor inom äldreomsorgen, och 2017 redovisade vi ett överskott på 27 miljoner kronor. Var det ekonomin som drev fram denna restriktiva biståndsbedömning? Och varför har den i så fall inte vänt nu när vi har vänt på ekonomin? Ökningarna har avstannat under mandatperioden trots att vi har lyckats arbeta bort underskotten. År 2017 har de ökat, precis som Dennis sade, för vård- och omsorgsboenden, men de har sjunkit för servicehusen.

En annan av våra målsättningar har varit att sänka andelen domar som går emot stadsdelsnämnden beslut, och det har vi också gjort med 5 procent för vård- och omsorgsboendena och med nästan en halvering för servicehusen, från 30,4 procent till 16 procent. Det är bra, men det räcker inte. Det håller jag med om. Men är det är ekonomin som är akilleshälen? Jag förstår att jag kommer att få komma tillbaka när det gäller detta, för vi gör ganska många olika saker. Men ekonomin är en av de saker som vi har attackerat. Vi har ökat anslaget till beställarsidan med 60 miljoner kronor, och vi har tagit bort den generella effektiviseringen. Men stadsdelsnämndernas ekonomi styrs numera i hög grad av upphandlade kontrakt. Utrymmet för omfördelningar inom stadsdelsnämndernas budget har begränsats. Detta kan vara en bidragande orsak till att trots att äldreomsorgen nu går med överskott har det inte haft den betydelse för biståndshandläggningen som vi kanske hade hoppats i majoriteten. Det är ju en av de saker som vi har åtgärdat.

Nu hinner jag inte svara på frågan om biståndshandläggarna, utan det får jag göra i nästa inlägg.

Anförande nr 17

D e n n i s W e d i n (M): Det är noga med siffror, och nu blir det lite grann av en sifferexercis: Sedan 2009 och till och med 2014 ökade antalet äldre som är 65 plus med över 14 000. Trots ansträngningar blev under denna tid bedömningarna för vård- och omsorgsboende också mer restriktiva. Avslagen ökade procentuellt från 9,4 till 16,6. Men trots er höga retorik innan valet 2014 kan vi nu se resultatet av hur det har blivit under den rödgrönrosa majoritetens ledning. Mellan 2015 och 2017 har antalet äldre som är 65 plus minskat med över 3 400 personer. Men trots vallöftena och trots

ett minskat antal äldre som är 65 plus har alltså bedömningarna till vård- och omsorgsboenden blivit än mer restriktiva. Vi är uppe i 18,4 procents avslag för vård- och omsorgsboende. Det är historiskt svårt att få en äldreboendeplats under er tid vid makten. Då är det viktigt att dra slutsatser.

Som jag har sagt nu är vi tydliga med utvecklingen under vår tid. Vi var bekymrade över den redan då, och vi gjorde förändringar. Detta har vi debatterat många gånger under detta ämne. Men vad vi har gjort är att dra slutsatser av detta. Slutsatsen från oss är att vi måste reformera och centralisera biståndsbedömningen. Det är i stadsdelarna som dessa beslut fattas, och då är det ett stort problem när vi ser att det uppstår lokala situationer i en stadsdel där man exempelvis utgår ifrån ekonomi, för det går inte att utesluta att man i stadsdelen gör det, när man väljer att strama åt bedömningar. Det är detta vi vill komma åt när vi säger att vi vill centralisera bedömningarna.

Det handlar inte om det som står i svaret på interpellationen om att vi vill ha ett stort centralt kontor där alla biståndshandläggare ska sitta. Vi vill alltså fortsätta att ha en lokal service, men ansvaret ska flyttas från stadsdelsnämnderna eftersom de misslyckas med att följa de riktlinjer som vi sätter i den här salen. Jag kan faktiskt inte stå här och vara säker på att vi följer lagstiftningen. Utgår vi från att äldre får vård efter behov i den här staden när vi ser en sådan här åtstramning som den som har skett? Då går det inte att komma undan att det skiljer sig väldigt mycket mellan det ni sade i valrörelsen och hur verkligheten har blivit. Då går det inte att komma ifrån att svara på de frågor som vi har ställt i interpellationen.

Jag insisterar fortsatt på att få svar. Vad drar du för slutsatser av att vi ser denna restriktivitet och att det är så stora skillnader mellan stadsdelarna? Och om vi inte centraliserar bedömningarna – har du då någon seriös fundering på hur man kan komma åt problemet på allvar?

Anförande nr 18

Borgarrådet B o u c h e r (V): Alla mina funderingar är alltid seriösa. Det som bekymrar mig lite grann är ni ska flytta på biståndshandläggarna eller centralisera dem men inte flytta dem. Det handlar ju fortfarande om ekonomin. Vilken ekonomi talar vi om? Är det stadsdelarnas ekonomi som ska centraliseras? Då försvinner ju i princip halva stadsdelarnas ekonomi. Sedan gör inte biståndsbedömarna bara bedömningar av vård- och omsorgsboenden, utan de gör också ganska många andra typer av bedömningar.

Vad gäller biståndsbedömarna är det min absoluta uppfattning att vårt ansvar är att stärka deras förutsättningar för att göra ett bra jobb. Det är något som vi har ägnat oss åt under den här mandatperioden. Vi fick efter valet många vittnesmål om biståndshandläggarnas pressade arbetssituation. En biståndsbedömning ska vara individuell och utgå från den äldres behov. Den ska följa socialtjänstlagen. Vi har uppenbarligen blivit bättre på att följa socialtjänstlagen, så där behöver inte Dennis bekymra sig. Andelen domar som går emot nämndens beslut i förvaltningsrätten har sjunkit; det är en tydlig siffra.

Biståndsbedömarna fick alltså ägna alltför mycket tid åt administration och kontroll och alltför lite tid åt mötet med brukaren. Vi har därför i samarbete med biståndshandläggarna och socialsekreterarna tagit fram en handlingsplan, som vi också

har diskuterat här i fullmäktige, för att förbättra deras arbetssituation. Vi håller just nu på att se över förutsättningarna inom äldreomsorgen i stort, men även för biståndshandläggarna, för ett närvarande ledarskap. Det är helt uppenbart att förutsättningarna för biståndshandläggarna att verkligen göra rättvisa individuella bedömningar och att ha tid att göra det är en avgörande pusselbit.

Vi har också satsat en hel del på kompetensutveckling när det gäller biståndshandläggarna, inte minst inom området demens. Det är en av de saker som vi har gjort som jag tycker spelar större roll än att centralisera dem, i synnerhet som jag inte riktigt förstår hur denna centralisering rent praktiskt ska gå till. Om de nu vara kvar på sina arbetsplatser – vad är det då vi centraliserar? Är det pengarna?

Vi har också än en gång nu reviderat riktlinjerna och ytterligare skärpt skrivningarna där det står att avslagsbeslut ska fattas med restriktivitet och vara väl motiverade. Dessa gäller sedan den 1 januari i år. Det genomförs just nu utbildningssatsningar för just biståndshandläggare, för vi har förstått att detta behövs, och för deras chefer. Det handlar ganska mycket om cheferna, alltså äldrecheferna, när man ska säkerställa att riktlinjerna verkligen får genomslag. Resultatet av denna satsning kommer vi att se först nästa år.

Anförande nr 19

D e n n i s W e d i n (M): Tack för redogörelsen av vad som nu händer! Det är lite i sista minuten ni kommer nu. Det är dags för valrörelse, och ni märker att detta är en fråga som många människor är oroade över. Det här är en typisk sådan sak som ni nu blir utvärderade för. Vad sade ni före valet, och hur har det faktiskt blivit? Därför förstår jag att det kan bli tufft, för vi är många som kommer ihåg hur retoriken lät 2014. Det är mycket som skiljer nu när det har blivit historiskt svårt att få en äldreboendeplats.

Jag bekymrar mig faktiskt för att vi inte följer lagstiftningen, för att man inte får vård efter behov och för att det handlar om läget i respektive stadsdel. Vi kan se nu att inför 2017 ökade andelen äldre som fick avslag på sin ansökan om att flytta till vård- och omsorgsboende i 9 av 14 stadsdelar. Det säger ändå någonting. Det blir åtstramning.

En kvinna som heter Kristina har berättat för mig att hennes mamma, som är 90 år, möttes av iskalla avslag och total oförståelse. Detta skedde på Norrmalms stadsdelsförvaltning. Just i denna stadsdel har man också varit tydlig med att kraven har blivit medvetet stramare för biståndsbedömd äldreomsorg. Man är så pass tydlig i stadsdelen, och man motiverar detta utifrån att det handlar om ekonomi.

Så ja, det är pengarna som ska centraliseras. Det är *ansvaret* för biståndsbedömningen. Vi måste koppla det närmare. Besluten måste komma närmare de riktlinjer som vi beslutar om i den här salen. Vi kan konstatera att det hittills inte har funkat väl.

När det kommer till biståndsbedömarnas situation vill vi gärna möjliggöra generella bedömningar i större utsträckning. Alliansen är överens om äldreboendegaranti från 85 år. Det är en komplicerad process att gå igenom biståndshandläggningen som äldre. Vi tycker exempelvis från Moderaterna att det är viktigt med en särskild kontaktperson som man kan få som exempelvis utövar en enskild uppföljning. Man kan också höra av sig till kontaktpersonen om man vill ha en omprövningsprocess. Tyvärr tycker

många äldre och anhöriga att man inte är tillgänglig från biståndshandläggarnas sida. Det handlar delvis om en pressad arbetssituation. De vill komma ut, och de vill ägna sig åt uppföljningen, men det finns det inte tid för. Där har Moderaterna just detta förslag.

Det handlar alltså inte bara om att centralisera biståndsbedömningen, utan det handlar också om att reformera den i grunden och om den organisering som man i dag har. När jag debatterade mot finansborgarrådet i den här talarstolen senast kom det fram att det kommer att komma en analys om restriktiviteten i bedömningarna i äldrenämnden. Det sades tydligt då. Jag tänkte därför att ordföranden för äldrenämnden kan få berätta mer hur analysen ska gå till, för det är också något som efterfrågas i interpellationen.

Anförande nr 20

Borgarrådet B o u c h e r (V): Analysen kommer på nästa äldrenämnd i maj; så mycket kan jag säga just nu. Jag kan inte säga exakt vad den innefattar, men det kommer alltså en analys som har gjorts. Vi har gjort diverse olika utredningsuppdrag. Bland annat har Äldrecentrum haft ett utredningsuppdrag om detta.

Jag tycker att det är jätteroligt att vi är överens om att biståndshandläggarnas arbetssituation är viktig för att de ska få mer kontakt med brukarna. Det tror jag verkligen är en huvudpoäng i detta. Jag är fortfarande lite osäker när det gäller ekonomin. Ekonomin är ju densamma, och den är trots allt fortfarande betydligt bättre.

Jag ser att detta har att göra med ganska många saker. Jag vet att det är enklare att säga: Om vi gör det här alexanderhugget kommer allt att bli bra. Men jag tror tyvärr inte att det är sant. Jag tror att vi får återkomma när det gäller de generella bedömningarna. Jag har förstått att vi kommer att diskutera detta också senare i dag.

Jag tror att det är ganska många saker som spelar in. En sak som spelar in gäller trygghetsboendena. Det har inte funnits i Stockholm ett ej biståndsbedömt attraktivt socialt boende för äldre. De trygghetsboenden som har omvandlats från servicehus under den förra mandatperioden har inte levt upp till förväntningarna. De har inte varit ett alternativ. Jag skyller inte på någon, men vi såg ett stort behov av att göra något åt detta. Det tror jag att ni också hade gjort. Bland annat har vi gett stadsdelarna i uppdrag att bemanna dessa boenden, främst genom att inrätta aktivitetscenter. Nya aktivitetscenter har startat, och ytterligare tio är på gång.

Det är viktigt att det finns ett tryggt socialt boende som också är funktionellt och som man inte behöver söka bistånd för att få komma till. Det är det som seniorboendena, som vi nu har döpt om dem till, ska uppfylla. Jag tror att detta också är en viktig pusselbit. Många av de här pusselbitarna kommer att ta tid, och vi behöver fler seniorboenden. För första gången har Micasa i uppdrag att bygga nya seniorboenden, alltså inte bara att omvandla före detta sjukhem eller servicehus utan att från grunden bygga nya seniorboenden. Där ska själva huset från början syfta till att vara just detta. Det här kommer att vara helt avgörande för äldreomsorgen framöver – att äldre får möjlighet att bo i en tillgänglig, trygg och social miljö utan att behöva söka biståndsbeslut.

Jag tror också att ett tryggt mottagande, som vi nu håller på att sprida över staden, är en viktig pusselbit. Många söker till ett vård- och omsorgsboende, som ändå är ett

ganska tungt sjukvårdsboende. De blir oroliga när de blir utskrivna från sjukhuset, och de vet inte vad som kommer att hända. När det gäller ett tryggt mottagande har vi fått indikationer, och detta skulle jag gärna vilja ha bekräftat, på att det har stärkt folks vilja att bo kvar hemma. När de inser att de fixar detta vill de också bo hemma, och de drar tillbaka sin ansökan till vård- och omsorgsboende.

§ 7 Nr 2017:25 av Lars Jilmstad (M) om åtgärdsplan för god luftkvalitet i Stockholm

Anförande nr 21

Borgarrådet L u h r (MP): Jag ber att få hänvisa till det utdelade svaret.

Anförande nr 22

L a r s J i l m s t a d (M): Ordförande! Tack, borgarrådet, för svaret! Luften i Stockholm har blivit mycket bättre under de senaste decennierna. Det kan vi tacka en rad tekniska framsteg, förbättrade gator, vägar, broar och så vidare för. Det gäller naturligtvis också uppvärmningssituationen i Stockholm.

Vi har en bra luftkvalitet i våra bostäder, men trots denna förbättrade luftkvalitet klarar vi inte alla miljökvalitetsnormer. Det största problemet är höga halter av partiklar och kvävedioxid vid de mest trafikerade gatorna. I miljö- och hälsoskyddsnämndens tertialrapport 2 för 2017 framkommer att miljökvalitetsnormen för kvävedioxid på Hornsgatan överskridits för året redan den 31 augusti. Halterna av PM10 bedöms generellt sett klaras på gatorna i innerstaden, men miljöförvaltningen ser en risk för att de kommer att överträdas på Essingeleden, där miljökvalitetsnormen har överskridits vid 31 av de maximalt tillåtna 35 dyggen per år.

Vi noterar även att antal dygn som ligger över normvärdet för kvävedioxid i luft har överskridits. Stadens mål är att normvärdet får överskridas i maximalt sju dygn, men redan per den 31 augusti har normen överskridits i 17 dygn. För Hornsgatan specifikt är dock situationen än värre: Där visar tertialrapporten att normvärdet har överskridits i 22 dygn. Samtidigt påpekar trafikkontoret i trafiknämndens tertialrapport 2 för 2017 att man saknar verktygen för att åtgärda detta. Det är inte acceptabelt att miljökvalitetsnormen överskrids i Stockholm i den här omfattningen. Än mindre acceptabelt är det att förvaltningen säger sig sakna verktygen för att åtgärda desamma.

Jag ställer därför följande frågor till borgarrådet. För det första: Har staden en åtgärdsplan, och hur ser den i så fall ut? För det andra: Om staden saknar en åtgärdsplan – vilka åtgärder avser majoriteten att vidta för att staden ska hålla sig under miljökvalitetsnormen i framtiden? För det tredje: Vilka åtgärder kommer den socialdemokratiskt ledda majoriteten att vidta för att komma till rätta med de konkreta exemplen Essingeleden och Hornsgatan? För det fjärde: I vilken utsträckning anser den socialdemokratiskt ledda majoriteten att en östlig förbindelse skulle bidra till minskade koldioxidutsläpp i centrala Stockholm?

Anförande nr 23

Borgarrådet L u h r (MP): Tack för frågorna! Det är roligt att interpellationen kommer upp just nu, för ämnet är väldigt aktuellt. Vi sitter båda i miljö- och hälsoskyddsnämnden, där vi vid förra mötet hade uppe en rapport om att luften har blivit mycket bättre. Men vi har också sett rapporter om att baserat på kvävedioxid dör ca 1 000 personer i förtid i Stockholms län på grund av dålig luft.

Interpellationen handlar både om klimatutsläpp och om luft, så jag börjar på delen om den dåliga luften. Här kan vi se att staden för första gången på länge klarar miljökvalitetsnormer för bra luft. Sedan har vi också miljökvalitetsmål, som handlar om att luften ska bli frisk i Stockholm. Där har vi fortfarande långt kvar till att nå den

friska luften i Stockholm. Det gör att vi fortfarande har nivåer på både kvävedioxid och partiklar som kan vara skadliga för hälsan. Här måste vi jobba vidare.

Lars Jilmstad frågar mig om vi har ett åtgärdsprogram inom staden. Man kan säga att det åtgärdsprogram som vi jobbar med handlar om att försöka jobba med olika trafikåtgärder för att minska utsläpp och störningar från trafiken. Det är den stora orsaken till att vi har dålig luft i Stockholm. Som jag nämner i mitt svar har vi vidtagit många olika åtgärder. Vi försöker att prioritera gatuutrymmet för att fler ska kunna gå och cykla i stället för att köra bil. Vi har nya parkeringsregler inom staden. Vi bygger upp laddinfrastrukturen. Det är ett arbete som miljö- och hälsoskydds nämnden har varit starkt involverade i både när det handlar om att bygga laddgator och om att hjälpa privatpersoner att installera nya laddstolpar för elbilar. Vi upphandlar också elbilar för stadens egna verksamheter för att få en bättre bilanvändning i staden.

Sedan har vi verktyget miljözoner, som är väldigt omdiskuterat just nu. Där har staden nu inrättat en referensgrupp från alla olika partier som ska jobba med att titta på om, när och var vi ska inrätta miljözoner i staden. Detta är ett verktyg för att kunna styra i de delar av staden som har dålig luft så att det blir en bättre trafik där. Även om vi hade bra luft under förra året kan detta vara ett värde som är avvikande från den allmänna nedgången i bra luft. Men vi har också långt kvar för att nå den friska luft som ska göra att människor som lever och bor i staden kan vara friska. Detta är *en* sak.

Sedan frågar Lars Jilmstad mig om Östlig förbindelse och hur jag ser på att utsläppen av koldioxid i innerstaden kan förbättras. Men detta återkommer jag till i nästa ordväxling.

Anförande nr 24

L a r s J i l m s t a d (M): Tack för svaren, Katarina! Detta är lite grann vådan av att interpellationer blir liggande länge; siffrorna kan komma att förändras med tiden. Det är glädjande att den rapport som du hänvisar till i miljö- och hälsoskydds nämnden har visat på bättre och egentligen riktigt bra värden.

Du säger samtidigt – och det håller jag i mycket med om – att vi har långt kvar och att det finns mycket vi vill göra ytterligare. Det som bekymrar mig lite grann är att man så ensidigt från majoritetens sida vill slå ned på bilarna och trafiken som sådan i stället för att mycket mer koncentrerat inrikta sig på utsläppen. Det är nämligen det som det handlar om.

Miljözoner i Stockholm är vi i grunden positiva till. Men vi menar att man verkligen måste ta hänsyn till hur människor i staden har gjort under de senaste åren. De har lytt uppmaningar från politiken att skaffa sig miljövänliga – som man då tyckte – dieselbilar. Att nu göra dessa bilar snart sagt omöjliga att använda är inte bra. Man måste ta hänsyn till människor och hur deras ekonomi och bilägande ser ut.

När det gäller Österleden kommer du uppenbarligen att återkomma. Men jag vill gärna använda det slitna men viktiga argumentet att Stockholm är snart sagt den enda huvudstad i Europa som inte har en ringled runt staden. Jag ser att Katarina ler nu, för detta är en debatt som vi har haft många gånger. Jag misstänker att det du skriver i ditt svar om att fler vägar leder till mer trafik är sant. Det kan mycket väl vara på det sättet. Men du glömmer att tala om att fler och bättre vägar också leder till mindre trängsel,

en bättre effektivitet och en bättre samhällsekonomi. Jag tycker att det är viktiga saker att trycka på.

Anförande nr 25

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Miljöborgarrådet lyfte fram den politiskt tillsatta referensgruppen. I landstinget tillsätter vi politiker styrgrupper för att visa att det är vi som tar tag i frågan och som sköter ärendena. Därför blir min fråga till Katarina Luhr: Varför ska det vara en referensgrupp och inte en styrgrupp?

Till Lars Jilmstad vill jag säga att vi har diskuterat detta massor med gånger – att Stockholm skulle vara den enda stad i Europa som inte har en ringled. Så är det inte. Det beror på hur man definierar, och så vidare. Men hur man än gör kan man inte komma fram till slutsatsen att det bara är Stockholm som saknar en ringled. Det är flera andra europeiska huvudstäder som också saknar det.

Anförande nr 26

Borgarrådet L u h r (MP): Jag börjar med Lars Jilmstads senaste inlägg om att man ska slå ned på utsläppen och inte bilarna. Men om man tittar på utsläppen är det just därför vi vill inrätta miljözoner – för att man går just på utsläppen. De bilar som inte har några utsläpp kommer fortfarande att kunna köra i de miljözoner som föreslås. Det är just utsläppen man försöker bekämpa.

Du talar också om att det blir mindre trängsel när man bygger nya vägar. Det är faktiskt det man ser i längden att det inte blir när trafiken fortsätter att öka. Man fortsätter att ha trängsel trots att man bygger nya vägar.

Jag återgår till klimatutsläppen. Jag började med att säga att det är två olika delar i själva ärendet: Vi pratar luft, och vi pratar klimatutsläpp. Just detta att flytta klimatutsläppen utanför Stockholms stad kan i och för sig ge Stockholms stad bättre siffror om man har mer klimatutsläpp utanför staden. Men problemet är ju att klimatutsläppen är någonting som drabbar hela planeten oavsett var de sker. Om vi bara flyttar ut dem till en väg utanför stadens gräns eller delvis innanför stadens gräns är det inte någon lösning på problemet. Det var vad jag ville säga i detta ärende just nu.

Anförande nr 27

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Fru ordförande! Som ansvarig för de åtgärder som man kan vidta mer konkret med trafiken tänkte jag att jag skulle kommentera interpellationen.

Vi har under mandatperioden arbetat för att minska utsläppen eller effekten av dubbdäcken när vi införde två ytterligare dubbdäcksfria gator: Fleminggatan och Kungsgatan. Det fick till effekt att vi fick ned dubbdäcksanvändningen. Den har minskat rejält. Tyvärr är det inte tillräckligt. Vi skulle egentligen behöva göra mer. Vi kan se redan nu i år att trafikutsläppen på Hornsgatan och St Eriksgatan är högre än de har varit under fem år. Det går alltså åt fel håll just nu, och vi måste göra någonting åt det. Vi har läst i tidningen under de senaste dagarna att det aldrig har körts så mycket bil som det görs just nu i Sverige.

Vi har alltså någonting att arbeta med, och vi skulle egentligen behöva utöka dubbdäcksförbudet för att få ned partikelutsläppen. Annars kommer vi snart att vara uppe igen i gränsvärden som helt enkelt är olagliga. Vi ligger under dem nu, men det har ökat.

När det gäller kväveoxiderna är det enda redskap vi egentligen har haft att tillgå att antingen sänka hastigheterna, vilket kan påverka både partiklar och kväveoxider, eller minska antalet bilar. Vi vet att vi har behov av en del av de bilar som finns, men inte i de mängder vi ser i dag. Framför allt är det knepigt med genomfartslederna. Hornsgatan är en sådan och St Eriksgatan en annan. Hur gör man där? Det går inte att göra som vi gör på många andra ställen, till exempel Klarabergsgatan eller för den delen Hamngatan. Just nu är det inte så många bilar just där, men det har varit en extremt dålig luft på denna plats.

Miljözoner är det redskap som vi nu kommer att ha till buds och kunna använda. De behövs. Egentligen är det inte bara staden som behöver dem, för just nu kan vi se att vid E4 vid Gröndal och Lilla Essingen har kväveoxidhalterna överskridit miljö kvalitetsnormen dubbelt upp mot vad som är lagligt. Det är Trafikverket som är ansvarigt. Men nu är vi inne på Katarina Luhrs miljöförvaltning, som är ansvarig för att tillse att det inte blir så här. Luften på de här platserna är just nu mycket dålig, och det har den varit under detta år på ett sätt som den inte var förra året. Det sker någon förflyttning här med trafiken. Vi har just nu nästan slagit i taket också på Hornsgatan och St Eriksgatan när det gäller miljö kvalitetsnormer för hela året.

Vi har alltså mycket att göra. Moderaterna lyfter fram en ringled. Det enda vi vet är att den genererar mer trafik. Den kommer inte att minska trafiken i staden, utan den kommer snarare att öka den utanför. Då har vi E4 att tänka på med dess problem.

Anförande nr 28

L a r s J i l m s t a d (M): Ordförande! Jag vill bara uppmana er att ändå tro på och satsa på teknisk utveckling. Ni kör med förbudsmentalitet mest hela tiden, tycker jag.

Jag kom till Stockholm 1973. Jag bodde då söder om staden. Jag körde då på Skanstullsbron och därefter Götgatan in till stan. Man stod i timmar i kö de gånger jag var tvungen att ta bilen. Detta ändrades radikalt när Johanneshovsbron och Söderleden öppnades. Det blev väsentligt mycket bättre. Det är fortfarande rätt så mycket trafik men väsensskilt från hur det var tidigare. När Norra länken stod färdig minskade trafiken på Norra Stationsgatan med 65 000 fordon per dygn. Sådant märks. Jag kör sällan bil i Stockholm nu för tiden, men jag måste säga att situationen är väsentligt bättre tack vare de satsningar på broar och olika trafikleder som har gjorts.

När vi så småningom får en färdig Österled tror jag att även den tekniska utvecklingen – för det lär ju dröja några år innan den kommer att kunna öppnas, dock inte så många som om de rödgröna får fortsätta att härja här i staden – kommer att ha lett till att vi har mer trafik men mindre utsläpp. Jag tycker att det är detta vi måste satsa på – den tekniska utvecklingen. Er argumentation är en tillbakagångens argumentation. Tro på den tekniska utvecklingen!

Anförande nr 29

Borgarrådet H e l l d é n (MP): Ordförande! Frågan om förbud tycker jag är lite missriktad. När det gäller till exempel dubbdäcken har vi ju unisont här ifrån Stadshuset sagt att vi gärna vill ha en dubbdäcksavgift. Det vore mycket effektivare och enklare för alla. Då kan alla som behöver dubbdäck, vilket inte är så många i den här staden, i stället betala en avgift på samma sätt som man gör i Oslo. Men tyvärr har både tidigare och nuvarande regering sagt nej till detta, vilket vi beklagar.

Miljözonerna är ett redskap som vi behöver, för det stora problemet är inte de nya bilarna. De är inte jättebra, men de är mycket bättre än de äldre. Det är de äldre bilarna som är problemet, och dem kommer vi inte åt med teknikutveckling, för man kommer aldrig att bygga om den. Det är därför vi måste hålla den typen av bilar borta från vissa delar av staden – för att kunna se till att stockholmarnas hälsa inte tar skada. Det gör de i dag. De tar skada. Vi vet att kväveoxiderna, huvudsakligen från vägtrafiken, skapar förtida död för ungefär 1 000 personer i Stockholms län per år. Det är inga små siffror, utan det är ganska alarmerande.

Det förs diskussioner om olika typer av lösningar. Österleden lyfts alltid fram av Moderaterna som den gordiska knut som ska lösa upp allting. Men om man tittar närmare på de analyser som finns av den ser man att både när det gäller nyttor och effekter hamnar bilarna i stor utsträckning på Östermalm. Det kanske är där ni vill ha dem. Det är möjligt att ni vill ha möjlighet att åka ut och in därifrån. Men det blir mer trafik i staden om den över huvud taget byggs. Det blir den effekten. Mer vägar skapar mer rörelse och fler bilar. Och det är inte det som skapar en bra och fungerande stad med utrymme. Varje bil tar en enormt stor plats och släpper ut en enorm massa föroreningar även om den är ny, såvida det inte är en ren elbil. Det är inte bra för våra lungor – vare sig för oss som är här, för våra barn eller för någon annan.

Egentligen vill jag bara säga att det inte är fråga om förbud. Det är fråga om att hitta bra lösningar och skapa en dräglig tillvaro för stockholmarna i denna fantastiska stad.

Anförande nr 30

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Jag ska försöka att fatta mig väldigt kort. Många av de åtgärder som jag nämnde tidigare handlar om just teknisk utveckling för fordon. Om man ser på hur trafiken har utvecklats sedan Lars Jilmstad flyttade till Stockholm märker man att den har ökat fram till dess att vi införde trängselavgifter. Sedan har trafiken hållits nere väldigt kraftigt med detta styrmedel.

Vad vi ser nu är att ca 30 000 personer flyttar in till Stockholm varje år. Om vi ska fortsätta att öka vårt bilinnehav och bara lita till den tekniska utvecklingen kommer vi att ha väldigt svårt att nå våra klimatmål, men det kommer också att bli väldigt trångt i staden.

Jag vill bara avsluta med att säga att vi kommer att behöva jobba med teknisk utveckling, men vi kommer också att behöva jobba med alternativ till egna bilar i staden.

*§ 10 Frågestund**Fråga nr 1. Bostadsmarknaden*

Anförande nr 31

B o r g a r r å d e t Larsson (M): Herr ordförande! Under hela mandatperiod har den socialdemokratiskt ledda majoriteten med stora ord hävdad att deras bostadspolitik är en framgångssaga. Inget kunde vara längre ifrån verkligheten.

Den som läste Dagens Nyheter i helgen kunde få se att värst drabbad av bostadsstoppet är Stockholm, där minskningen väntas bli 25 procent på nyproduktionen. 25 procents minskning av nyproduktionen i Stockholm! I Dagens Industri i dag står det om bostadslöftet som sprack. Det handlar om de subventioner som regeringen utlovade till nyproduktion av hyresrätter. Där har det inte byggts en enda hyresrätt i Stockholm, enligt artikeln.

Jag undrar: Vad tycker Karin Wanngård om denna totala flopp kring bostadspolitiken i Stockholm och den trippelstöt som jag återkommer till? Den kan du förstås inte tycka mycket om nu.

Anförande nr 32

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Herr ordförande och fullmäktige! Tack så mycket, Joakim Larsson, för frågan! Jag ska försöka att på mina två minuter förklara att jag inte delar borgarrådet Larssons uppfattning om bostadsbyggandet.

När jag tog över som finansborgarråd i den här staden hade ni planer på ungefär 150 lägenheter i Skärholmen. Vi har visat med tydlig politisk vilja att vi vill öka bostadsbyggandet. Vi vet att det går att bygga bostäder i Skärholmen, så vi har gått från era ungefär 150 lägenheter till över 6 000 lägenheter där. Det är en kombination av mycket. Det är tätt samarbete med privata fastighetsägare. Det är också en politisk vilja att bygga lägenheter i hela Stockholm. Det är även ett samarbete med kringboende när det gäller storleken på bostäderna och när det gäller hur vi ska utforma fastigheterna. Det är ett lyckosamt exempel på att man vill bygga mer i Stockholm.

Det är skillnad på att vi säkerställer att man kan gå från detaljplaner och markanvisning till färdiga fastigheter. Borgarrådet Larsson verkar tro att man kan bo på en markanvisning. Det kan man inte, om det inte är tätt som gäller. Man måste få upp fastigheterna. Vi arbetar idogt med uppföljning och påtryckningar för att spaden ska sättas i backen. Det är först när den boende sätter nyckeln i låset och flyttar in i lägenheten som vi har beviset på en fungerande bostadspolitik.

Anförande nr 33

Borgarrådet L a r s s o n (M): Den 25-procentiga minskningen av nyproduktionen är ingenting som borgarrådet Larsson, som du hänvisar till, har hittat på. Det är Boverket som har konstaterat detta. Det verkar som att finansborgarrådet är helt okänslig för vad marknaden säger just nu, nämligen att nyproduktionen faller som en sten rakt nedåt.

Du hänvisar till Skärholmen. Jag kan säga att det inte är en enda bostad som är byggd av er i Skärholmen, mig veterligen. Allt som har byggts i Skärholmen under denna mandatperiod kommer från den tidigare mandatperioden. Problemet är att vi nu ser en

nedåtgående trend. Vi kommer inte att kunna se bostäder som kommer igång under hösten om det vill sig illa. Det beror på din regering, som bland annat har sett till att det blir nya amorteringskrav. Sedan kan vi därtill lägga det som Karin Wanngård har hittat på med tomträttsavgälder, både ökande sådana för nyproduktion och annat.

Ska Karin Wanngård ta ansvar för bostadspolitiken, eller ska vi behöva höra om projekt som ni inte ens har satt spaden i backen för?

Anförande nr 34

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Att ta ansvar för bostadspolitiken handlar om att få igång produktionen av bostäder. Att ta fram detaljplaner och inte få fram byggandet är ingen lyckosam bostadspolitik. Det är därför vi kan se en sådan skillnad när man lägger om bostadspolitiken och visar just hur viktigt det är att bygga nya bostäder i Stockholm. Det handlar om att bygga både bostadsrätter och hyresrätter, allmännyttiga hyresrätter och privata hyresrätter, så att vi har en god blandning på bostadsmarknaden.

Det går stick i stäv med vad Moderaterna vill: att sälja ut allmännyttiga hyresrätter och med någon mirakulös marknadsmässig övertygelse tro att bara för att man har tagit fram en markanvisning blir det färdiga bostäder. Det funkar inte så. Här måste politiken in och styra.

Anförande nr 35

Borgarrådet L a r s s o n (M): Det är häpnadsväckande. Finansborgarrådet säger att man inte kan bo i en markanvisning. Nej, det kan man sannerligen inte. Och man kan inte bo i en detaljplan heller. Det är ingenting av det du säger som byggs i Skärholmen just nu som ni över huvud taget har tagit ett spadtag för. Du åker ut till Rågsved och tar ett spadtag för det du kallar för Stockholmshus, för du har bytt namn på ett av våra projekt. I själva verket är det ingenting av det ni fattar beslut om som ännu är framme.

Detta är allvarligt, för om inte fler aktörer bygger i Stockholm och ser till att vi håller uppe byggmarknaden kommer ingen att lyckas med bostadsmålen. Det är mycket allvarligt inför nästa period, och det är ännu mer allvarligt att inte finansborgarrådet förstår detta utan börjar hänvisa till några lägenheter i Skärholmen. Inte en enda av dessa har byggts under denna mandatperiod – inte en enda. Så kom inte och hänvisa till Skärholmen hela tiden, utan se till att ta ansvar för bostadspolitiken och bostadsförsörjningen i Stockholm! Se till att de aktörer som i dag inte kan bygga i Stockholm får möjlighet att göra det! Ingenting av detta redovisar du i din politik.

Anförande nr 36

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det borgarrådet Larsson argt och upprört försöker hänvisa till som några lägenheter i Skärholmen handlar om fler än 6 000 lägenheter. Det är 6 000 lägenheter som vi så väl behöver på bostadsmarknaden i Stockholm. Vi vet att vi kommer att kunna klara målet om 40 000 nya lägenheter från år 2014 till 2020 om vi får styra Stockholm.

Vi vet också vad som går stick i stäv med vår bostadspolitik. Det är fler utförsäljningar och det är när politiken lägger av och tror att marknaden kan styra. Det här handlar om att gå hand i hand. Det är en politisk inriktning där vi ska bygga mer bostäder i Stockholm, och vi ska göra det tillsammans med privata fastigheter, med

fastighetsägare och med allmännyttiga lägenheter. Det är då man lyckas, och det är det vi ser bevis på i Stockholm i dag.

Fråga nr 2. Stadsbyggnad

Anförande nr 37

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det här verkar kanske vara en konstig fråga att ställa till finansborgarrådet. Men det är den egentligen inte, för jag läste intervjun med dig i DN i dag. För mig är den intressant, för som du och jag har konstaterat tidigare har vi rätt lika bakgrund i politiken som fritidspolitiker med stort engagemang. Vi delar också engagemanget i utveckling av ytterstaden.

Jag blev liberal som tonåring i miljonprogrammets Bagarmossen. Men redan då upplevde många otrygghet i bostadsområdet, med gängbildning, droganvändning och droghandel i den öppna gårdsstrukturen. Det fanns många undanskymda platser där man kunde gömma sig, och boende gick omvägar. Detta var på 70-talet och i början på 80-talet.

Jag tycker att alla ska kunna få forma sin framtid, och jag vill hjälpa till att bygga bort otrygghetsrelaterade problem. Därför undrar jag hur det kommer sig att du så tvärt säger nej till slutna bostadskvarter.

Anförande nr 38

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Björn Ljung, för frågan! Den var i alla fall i fem till sex sekunder väldigt trevlig, ända tills frågeställningen utmynnade i ja- och nej-frågor i en frågespalt. Det är klart att när man får sådana frågor och måste ta ställning tycker jag att man som politiker har skyldighet att försöka göra det. Det är jättesvårt, för det är svårt att alltid svara ja eller nej när frågor ställs mot varandra.

Jag tycker att man alltid i stadsbyggnadsfrågor och stadsbyggnadsmiljö ska ta hänsyn till de befintliga hus som oftast redan finns på platsen när man gör nya detaljplaner. Det är det absolut viktigaste – att inte komma med färdiga konceptlösningar oavsett var man ska bygga i staden och oavsett hur det ser ut på platsen tidigare.

Det är bra att Björn Ljung tar upp frågan om trygghetsaspekten i det hela. Vi ska alltid när vi bygger nya fastigheter se till hur vi kan bygga på det tryggaste sättet. Det handlar om att sätt där människor vill göra saker och vara ute och vistas i våra boendemiljöer. Vi måste vara öppna för detaljplaneprocesser och vara öppna för proportioner. Man skriver fram väldigt bra förslag, och arkitekterna ritar fastigheterna i befintliga boendemiljöer.

Ta inte en förenklad diskussion ur en frågespalt där man tvingas att välja mellan det ena och det andra! Se det i stället som ett positivt besked att man de facto hela tiden kan se över hur vi bygger och formar Stockholm i framtiden!

Anförande nr 39

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Nu var ju min fråga inte avsedd att vara annat än trevlig rakt igenom. Men jag kanske inte lyckades följa det fullt ut, så det får jag väl ta på mig.

Med min egen erfarenhet som liberal vill jag gärna se en varierad bostadsstruktur i Stockholm både vad gäller upplåtelseformer och hur det ser ut. I samband med att vi bygger vill jag använda möjligheterna att öka tryggheten genom att bygga bort otrygghet och bygga fler slutna kvarter där det är möjligt. Gudarna, eller vår herre, ska veta att vi inte lyckades fullt ut under förra mandatperioden heller – definitivt inte. Men slutna kvarter skapar en trygghet i ett kvarter och en känsla för att man gemensamt ansvarar för innergården. Det fanns en möjlighet i frågespalten att svara både och, för det gjorde du när det gällde poliser och ordningsvakter. Det finns också ett både och!

Anförande nr 40

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Man får kanske inte utmana frågeställarna alltför mycket. När det handlar om ansvaret för bostadsbyggande och den stadsbyggnadspolitiska debatten hör det egentligen hemma i en längre diskussion än en frågestund. Vi ser ett Stockholm i dag som inte ser ut på samma sätt som det gjorde för 20 år sedan. De lösningarna kanske inte alltid ligger i framkant. Vi måste hela tiden hänga med i processerna och se vad som händer bostadstekniskt och hur man bygger. Men det handlar också om hur man utformar trygga boendemiljöer. Det är oerhört viktigt.

Det är bra att du själv tog upp detta. När det gäller skillnaden mellan öppna och slutna kvarter skrev inte du som ordförande i Stockholmshem själv fram någonting om slutna kvarter, vad jag känner till. Detta är en pågående diskussion som vi hela tiden måste ta.

Anförande nr 41

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det var jätteintressant, Karin Wanngård, att du tog upp just frågan om hur jag själv agerade i Stockholmshem. Jag tror att vi har ett bekymmer med ett stort och starkt filter mellan oss och invånarna i många stycken när det gäller detta. Vi behöver kanske bli tydligare i vår styrning.

Ett exempel är det vi planerade för Årstastråket och Bolidenplan. Men det hann vi aldrig fram till. Det stora projekt vi hade var himla svårt – det efter Södertäljevägen i Årstadal. Det var svårt, för i den terrängen gick bara en del att bygga som slutna kvarter. Men där gjorde vi också det.

Jag vill gärna ta detta till en mer filosofisk diskussion. När Jan Valeskog och jag diskuterar detta är det totalkrock. Jag tycker att det finns en öppning hos dig, och det välkomnar jag.

Anförande nr 42

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är detta vi hela tiden måste diskutera och vara villiga att diskutera när det gäller stadsbyggnadsdebatten. Anledningen till att saker och ting går i klinch kanske är att ni båda har mycket detaljkunskaper och är övertygade om exakt hur saker och ting ska utformas. Jag har en tacksam roll som finansborgarråd att mer filosofiskt kunna diskutera hur stadsbyggnaden ska ta form.

Jag tror att man är lite grann på rätt spår när man talar om utvecklingen tillsammans med medborgarna och de boende i området, för vi talar ju allt som oftast om tilläggsbebyggelse. Det är inte lika ofta det är nya, stora områden vi bygger i Stockholm. Därför måste man ha en tät medborgardialog. Det handlar delvis om

möjligheten till omflyttning för dem som redan bor i området och som kanske vill ha större eller mindre eller något annat. Den här debatten kommer vi att återkomma till.

Fråga nr 3. Stockholms stad hyr ut bostäder för att sen hyra tillbaka samma bostäder för en högre hyra, varför?

Anförande nr 43

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Stockholms stad hyr i dag ut bostäder via det kommunala bolaget Micasa. Man hyr helt enkelt ut bostäder till ett privat bolag, och sedan väljer man att hyra tillbaka samma bostäder. Men skillnaden är att man hyr ut bostäderna för 4 000 kronor i månaden för en liten lägenhet, och när sedan Åsa Lindhagen och den rödgrönrosa majoriteten ska hyra tillbaka bostäderna betalar man 25 000 kronor för samma lägenhet. Det kostar alltså skattebetalarna 21 000 kronor.

Jag undrar om detta är ett exempel på ansvarsfull rödgrönrosa finanspolitik. Eller varför gör man på det här sättet?

Anförande nr 44

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Generellt kan jag i den här frågan säga att vi har fastigheter som hyrs ut till företag som sedan hyr ut dem till aktörer, till exempel kommuner. Där finns avtal som vi har tecknade och som rent ut sagt är väldigt dåliga. Vissa av dem löper ut, och då sägs de upp när tiden har löpt ut. Men vi har också avtal som inte har någon tidsgräns. Då är det svårt att säga upp avtalet med ett företag som har besittningsrätt. Det är ett starkt skydd kring detta.

Det är såklart ett slöseri med skattemedel när vi sitter fast i sådana avtal. Dessutom har vi ju en svår boendesituation, där socialtjänsten på många sätt möter människor som får väldigt illa i vår stad. Socialtjänsten sliter på olika sätt med att ge stöd till människor, och den här typen av bostäder är en av de vägar som de tar för att kunna möta upp de behov som finns hos människor som de möter.

Sammanfattningsvis har vi avtal som helt enkelt är dåliga, och det får den här typen av effekter.

Anförande nr 45

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Ordförande! Vi har en svår boendesituation i Stockholm; det är vi helt överens om. Jag tror att vi också är överens om att Micasas roll är att se till att ordna bostäder i form av omsorgsboenden, behandlingshem och så vidare. Det måste vara en huvuduppgift att dessa bostäder ska gå till stockholmarna. Bostäderna behövs till äldre, till sjuka och till unga som mår dåligt.

Men ni väljer att ta dessa bostäder från stockholmarna och i stället ge dem till nyanlända invandrare. Hur funkar det här? Varför ställer ni grupper mot varandra på det här sättet?

Anförande nr 46

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Nu hänger jag inte helt med i resonemanget. Men det är precis som jag sade tidigare: Där vi har avtal och hyr ut till en privat aktör och sedan använder oss av den privata aktörens tjänster och det läggs på en stor mellanskillnad är det såklart ett slöseri med skattemedel. Det kan inte finnas någon

som tycker att det är bra. Men när vi sitter fast i avtal som vi inte kan säga upp är det på något sätt någonting vi får förhålla oss till. Vi ska självklart inte teckna några nya sådana avtal, och det sker inte heller. Precis som jag sade tidigare sägs dessa avtal upp där det är möjligt, men besittningsrätten är stark.

Däremot har jag inga synpunkter på att socialtjänsten, som med ljus och lykta söker efter lösningar för att ge stöd till människor i utsatthet, också använder alla de möjligheter som finns i en svår boendesituation. Det innebär att man utifrån individens behov ibland använder sig av denna typ av lägenheter.

Anförande nr 47

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Du säger att du inte hänger med, Åsa Lindhagen. Du vet mycket väl varför du och Stockholms stad måste hyra in de här bostäderna. Du säger till exempel att bostadsbristen tvingar socialtjänsten att betala dyrt för dåliga boenden. Jag skulle vilja säga att det ansvarsfulla hade varit om du i stället sade: Bostadsbristen tvingar oss att säga nej till att ta emot fler nyanlända. Är det inte bättre att vara ärlig och komma med en skrivelse till regeringen och helt enkelt säga detta? Stockholm är fullt, och vi kan inte ta emot fler nyanlända utan att äldre och unga trängs undan.

Kan du inte svara på den frågan, Åsa Lindhagen?

Anförande nr 48

Borgarrådet L i n d h a g e n (MP): Jag får ofta höra när vi står här framme att ni säger: Du vet mycket väl det ena och det andra. Det vara bara en personlig reflektion.

Ibland är det helt enkelt så att vi har olika verklighetsuppfattning och gör olika analyser av vad detta samhälle betyder. Då är det bara att konstatera att vi tycker olika. Jag vet vad jag vet, och du vet vad du vet

Men okej, det var alltså en fråga om nyanlända. Vi kan säga så här: Min fasta övertygelse är att Sverige blir starkare av att vi är ett öppet samhälle där vi tar emot människor som är på flykt – både i ett medmänskligt perspektiv men också utifrån ett samhällsekonomiskt perspektiv. Vi har en enorm demografisk utmaning i Europa, där Sverige enligt min bedömning står lite bättre rustat därför att vi har människor som kommer hit, kan rustas och ges ett gott välstånd. Då kommer de också att kunna ge oerhört mycket tillbaka till Sverige, inte minst när det gäller att ta hand om alla de äldre som finns i vårt samhälle. Vi ser att de demografiska utmaningarna är oerhört stora, och vi behöver människor. Vi behöver också ta ett ansvar för att ge dem ett så gott välkomnande som möjligt, och det ska vi göra i Stockholm.

Fråga nr 4. Bostadsbyggande

Anförande nr 49

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Herr ordförande! Vi hörde för en liten stund sedan Karin Wanngårds och Joakim Larssons utbyte av åsikter. Jag konstaterar att min fråga berör samma område. Även vi har läst tidningarna och konstaterat att bostadsmarknaden, som ju egentligen inte är någon marknad, börjar stanna upp. Det känns väldigt oroande.

Jag är ledsen, men jag kunde inte höra något som helst besked från Karin Wanngård om huruvida hon ens har uppfattat att det är en stor oro på bostadsmarknaden. Byggföretag kanske inte bygger färdigt och utnyttjar kanske inte sina markanvisningar. De låter kanske planer förfalla därför att det inte går att få ekonomi i det hela på grund av en massa olika skäl som bland andra den här regeringen har åstadkommit.

Anförande nr 50

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Tack så mycket, Christina Linderholm, men jag är inte säker på att jag uppfattade frågan! Men jag uppfattade i alla fall att du har kritik mot regeringen, och jag uppfattade att du inte tycker att jag uppfattar att det händer någonting på bostadsmarknaden.

Jag passar på att svara så här: När det gäller bostadsmarknaden i Stockholm behövs en tydlig politik som visar vart bostadsmarknaden är på väg. Där har vi fått igång byggandet tack vare att vi gör täta uppföljningar tillsammans med stadsbyggnadskontoret och mark- och exploateringskontoret. Men framför allt har vi tät kontakt med de fastighetsägare som ska bygga i Stockholm. Det är en bra del för att få igång bostadsbyggandet i Stockholm.

När det gäller stor oro på bostadsmarknaden handlar det om att alla inte kommer igång med sina bostadsrättsbygganden. Men det vi ska komma ihåg är att det aldrig har byggts så mycket hyresrätter som vi bygger i Stockholm i dag. Om bostadsmarknaden för bostadsrätter skulle dipa ännu mer blir ju behovet av hyresrätter ännu större. I sammanhanget kan det vara lägligt att poängtera att Centerpartiet var med och sålde ut närmare 30 000 hyreslägenheter under de förra två mandatperioderna. Det är det vi står inför i dag. Dels ligger vi efter på billiga hyresrätter, dels producerar vi nya hyresrätter som aldrig förr.

Man måste bygga både hyresrätter och bostadsrätter. Det är då man kan parera sådana uppkomna situationer som Christina Linderholm är orolig för.

Anförande nr 51

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Jag tycker fortfarande att det ska vara möjligt att kunna äga sin bostad. Jag tycker dessutom att det ska vara möjligt att bygga billigare hyresrätter. De hyresrätter vi beslutade om att bygga under vår tid i förra mandatperioden, Karin Wanngård, kommer inte att bli så mycket billigare trots era löften om billiga Stockholmshus och att det skulle bli mycket enklare och billigare för stockholmarna att hyra. Det är orimligt svårt även att komma in på hyresmarknaden i dag, Karin Wanngård.

På något sätt måste väl majoriteten ändå fundera på vad som ska hända nu. Om man börjar bygga mindre över huvud taget – vad händer då? Det är dyra hyresrätter som byggs. Vi har fortfarande väldigt många i kö, och det är inte de som har bäst tillgångar som står i kön. Det är ungdomar, det är nyinflyttade och det är äldre som vill byta till någon annan bostad.

Anförande nr 52

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är inget nytt fenomen att vi har en kö till hyresrätter i Stockholm. Så var det även när du var med och styrde under två

mandatperioder i Stockholms stadshus. Vad gjorde ni då? Ni sålde ut de billigare hyresrätterna. Det var er enda politik på bostadsmarknaden. Ni sålde ut de hyresrätter som våra ungdomar så väl behöver i Stockholm.

Nu bygger vi hyresrätter igen. Vi bygger hyresrätter som aldrig förr i den här staden, för det finns ett kraftigt behov. Vi har underskott på billiga hyresrätter, som du var med och sålde ut. Vi bygger som aldrig förr i dag när det gäller hyresrätter. Det gör att din argumentation inte går ihop. Din oro och din politik går inte hand i hand. Man måste kunna förvalta hyresrätter. Man måste kunna bygga nya hyresrätter, och man måste värna bostadssituationen så att den blir bättre för alla.

Anförande nr 53

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Karin Wanngård tycker att anfall är bästa försvar eftersom hon uppenbarligen inte har något som helst förslag till hur man ska komma till rätta med en situation som gör att bostadsbolagen börjar dra tillbaka sina byggrätter. Vi kommer kanske att få fundament som står utan att det blir hus på dem. Snacka om inga spadar i jorden! Det blir bara en betongklump.

Då undrar jag: Vad har ni för plan B i majoriteten? Hur tänker ni lösa detta med att bygga på de planer som finns och inte bara skälla på en tidigare majoritet som faktiskt tog fram de planer som ni bygger på nu?

Anförande nr 54

B o r g a r r å d e t W a n n g å r d (S): Ni sålde ut närmare 30 000 billiga bostäder i Stockholm. Att säga det är inte att skälla; det är att påvisa fakta. Om du står här och är orolig måste jag få påtala detta och fråga om din oro är sann.

Det vi har gjort är att säkerställa att detaljplaner de facto kommer till byggande, att det blir nya fastigheter och att det blir den där lägenheten som ungdomen så gärna vill flytta in i. Det är skillnad på hur man styr den här staden, och det är skillnad på om vi, som vi gör i den här majoriteten i dag, får fram fler lägenheter än någonsin. Vi kommer att kunna uppnå målet om 40 000 nya lägenheter till 2020. Alltså kommer vi att få 40 000 lägenheter på sex år. Ni sålde ut 30 000 lägenheter på åtta år. Grattis!

Fråga nr 5. Biståndsbedömningen inom äldreomsorgen

Anförande nr 55

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Det är mycket äldreomsorgspolitik i dag som vi ska diskutera under kvällen. Vad roligt!

Vi har fått nya siffror för 2017 vad gäller överklaganden inom äldreomsorgen. De visar att 35 procent av de äldre som har fått negativt besked om en plats på vård- och omsorgsboende och som har överklagat domen har fått rätt i högre instans. Det innebär alltså att var tredje äldre som ansöker om en plats på vård- och omsorgsboende och som har fått nej av biståndshandläggaren egentligen skulle ha rätt att komma in på äldreboendet.

Det är många äldre som får ett nej som inte överklagar. Det är alltså många äldre i vår stad som har laglig rätt att komma in på ett vård- och omsorgsboende men som nu får bo hemma mot sin vilja och med den otrygghet det innebär.

Jag undrar om borgarrådet är nöjd med siffrorna. Om hon inte är det – vilket jag anar att hon inte är – undrar jag vad det är för åtgärd hon tänker vidta för att komma ned mot en nollsiffra.

Anförande nr 56

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det blir många avslag i förvaltningsrätten också. I den föregående interpellationsdebatten sade jag alldeles nyss att vi ändå har sänkt antalet ärenden där avslagen går emot domarna med 5 procent för vård- och omsorgsboende. För servicehusen är det nästan en halvering. Där låg vi extremt högt tidigare. Det har gått från 30,4 procent till 16 procent. Vi har alltså sänkt andelen domar som går emot stadsdelsnämndens beslut. Det är bra.

Men det räcker inte på långa vägar. Vårt mål har varit att förvaltningsrätten inte ska gå emot våra domar. Vi ska naturligtvis följa socialtjänstlagen. Det är socialtjänstlagen som förvaltningsrätten rättar sig efter. Den struntar ju i våra riktlinjer, så det gäller naturligtvis att vi ska vara generösare än socialtjänstlagen. Den är bara steg 1. Här är vi fullständigt överens; detta är en jättestor utmaning.

Jag ser dock, till skillnad från Alliansen, att vi ändå långsamt börjar masa oss åt rätt håll. Men det har varit en jättestor utmaning under den här mandatperioden att förstå vad det är som egentligen är akilleshälen i frågan. Vi har, precis som jag sade tidigare, gått från ett ganska stort underskott till ett överskott. Det kan alltså rimligen inte vara pengarna. Vi har uppenbarligen råd att göra generösare biståndsbedömningar nu, så det kanske inte är pengarna. Det är någon annanstans skon klämmer.

Vi har talat om biståndshandläggarnas arbetssituation. De har inte tid att arbeta ordentligt med sin biståndshandläggning. Vi kan också titta på delegationsrätten för biståndshandläggarna gentemot deras äldrechefer och så vidare. Det finns ganska många olika pusselbitar. Jag har fler pusselbitar som jag tror är viktiga i frågan, men nu är min talartid ute.

Anförande nr 57

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Om man bara skulle se på ekonomin kan det vara så att många stadsdelar väljer att använda pengar som skulle gå till äldre och äldreomsorg, till hemtjänst, till boende och till annan biståndsbedömning till att lägga på andra verksamheter i stället. Man låter alltså bli att prioritera äldre till förmån för annan verksamhet, vilket inte jag tycker är någon bra prioritering.

Din företrädare Clara Lindblom har som äldreborgarråd ibland sagt att vi inte kan ha generösare riktlinjer på området, för då strider det mot socialtjänstlagen. Men nu visar det sig att under 2017 har vi riktlinjer som tolkas i stadsdelarna där en tredjedel av de äldre skulle ha rätt att få en insats som vi nekar dem. Det tycker jag visar att riktlinjerna är för restriktiva och snåla.

Jag ser hellre att vi gör riktlinjer där vi ger ett bifall för mycket till en äldre som söker hjälp än ett bifall till lite – det måste jag säga.

Anförande nr 58

Borgarrådet B o u c h e r (V): Vi har nya riktlinjer från den 1 januari, och den statistiken har vi ju inte. Vi har förra årets statistik. Vi gör en jättestor

utbildningssatsning runt de nya riktlinjerna för att diskutera vad det innebär att vara generös gentemot till exempel folk som är 85 år. Det Clara Lindblom har sagt är att man inte kan ha generella biståndsregler, till exempel för alla över 85 år eller alla vars hemtjänst kostar si och så mycket. Jag återkommer gärna till detta under motionsdebatten, för det kommer att komma som en fråga också då. Det är det vi har sagt.

Socialtjänstlagen är en bottenplatta. Riktlinjer tycker jag ska kunna vara generösare. Det är den diskussionen vi behöver ta med både äldrechefer och biståndshandläggare. Vi måste se till att de också har förutsättningar att arbeta ordentligt med frågorna. Sedan är det fortfarande flera andra pusselbitar, till exempel seniorboendena, en fungerande hemtjänst och hela boendesituationen som vi precis har diskuterat tidigare, i Stockholm, som gör att folk också söker som kanske borde bo på ett bättre boende än ett vård- och omsorgsboende.

Anförande nr 59

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Man kallar socialtjänstlagen för en bottenplatta och att det på något sätt är skammens gräns eller minimigränsen. Men en tredjedel av de som överklagar beslut får ändå rätt i domstol! Då undrar man ju vad som är fel. Är det riktlinjerna eller är det tolkningen av dem? Någoting är uppenbarligen fel när det är så många som man med bottenplattan och skammens gräns ändå anser har rätt till ett boende.

Måste vi betona ålder, oro och otrygghet mycket mer i biståndsbedömningen? Kanske måste handläggarna ta mycket större hänsyn till det när de biståndsbedömer? Jag tror det. Ni har ökat anslagen till biståndsbedömningarna. Men när man är ute och frågar i stadsdelarna hör man att det inte har påverkat biståndsbedömningen. Det tycker jag är allvarligt. Om man lägger pengar från centralt håll för en generösare biståndsbedömning ska denna också bli generösare så att de äldre får en trygg och värdig vardag i Stockholm.

Anförande nr 60

B o r g a r r å d e t B o u c h e r (V): Jag vill återigen säga att vi har sänkt andelen domar som går emot stadsdelsnämndens beslut. Det är en målsättning vi har haft, och vi har gjort det framför allt när det gäller servicehusen. Där är det en halvering av antalet domar som går emot stadsdelsnämndens beslut. Det är bra, men det räcker inte. Jag håller helt med.

Det var jag själv som sade att socialtjänstlagen är en bottenplatta. Vi ska vara bättre, och det jobbar vi med. Men det finns också en massa andra åtgärder. Vi måste till exempel få bättre seniorboenden i Stockholm. Det måste finnas ett rimligt biståndsbedömt boendalternativ för seniorer som vill bo tryggt och som vill bo med gemenskap och i bemannade hus som inte är vård- och omsorgsboende. Det har vi satt på rull, och jag tror att det är en viktig pusselbit. Detta har ju inte funnits i Stockholm. Det finns i andra delar av landet, men de trygghetsboenden som vi har haft i Stockholm har helt enkelt inte hållit måttet. De har inte varit bemannade, och de har inte varit sociala och trygga på det sättet. Därför har vi inte heller haft något alternativ i Stockholm.

Fråga nr 6. Äldre hemlösa ökar

Anförande nr 61

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Vi från Moderaterna och Alliansen är bekymrade över att en grupp äldre personer som befinner sig i hemlöshet eller missbruk ökar i Stockholms stad. Antalet bostadslösa som är över 65 år uppskattas vara över 200 stycken. Stadsdelsförvaltningar runt om i staden har pekat på ett akut behov av fler boenden för denna grupp.

Efter politisk press från allianspartierna har nu S-majoriteten kommit till skott och nyligen presenterat en åtgärdsplan på några punkter för denna grupp. Jag måste säga att det är anmärkningsvärt hur länge det har dröjt. Frågan är också om åtgärderna verkligen räcker. Det som efterfrågas är en boendelösning för denna målgrupp med konkreta och långsiktiga lösningar.

Alliansen vill utgå från verksamheten Gamlebo och gradvis skapa ytterligare ett antal boenden med motsvarande verksamhet. Hur ser ni på detta?

Anförande nr 62

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag känner att den första dagen som vikarierande äldreborgarråd är rena elddopet!

När det gäller hemlöshet över huvud taget gjorde vi en satsning på 30 miljoner kronor för ett par år sedan. Äldre ingår naturligtvis i den satsningen. För bara en vecka sedan var jag på ett akutboende där flera av dem som fanns var över 75 år gamla. Vad vi såg när vi jobbade med denna satsning var att vi behövde en riktad satsning för äldre. Därför gjorde vi en budgetsatsning på 5 miljoner kronor. Ni kanske har noterat det, för det var inte någonting vi hittade på i förra veckan utan det klubbades alltså i budgeten i höstas. Det var 5 miljoner kronor riktade just till äldre i hemlöshet.

Vi är nu i slutet av april. Vi har just beslutat om ett åtgärdsprogram för äldre i hemlöshet. Det är ganska snabbt jobbat, och det beror inte på att ni just har lyft på locket. Vi har jobbat i januari, februari och mars med den nya budgeten och det nya budgetuppdraget. Nu är vi klara och har ett ganska gediget program för hur vi ska attackera frågan om äldre i hemlöshet. Jag är ganska stolt över det. Det var alltså inte något som vi kom på i förra veckan, utan det är ett alldeles för ambitiöst program för att ha kommit på det så sent. Där har ni helt fel.

Det handlar bland annat om Monumentet. Det är föreslaget, men jag tror inte att det är beslutat. Det handlar om stödboende på Söder med 20 platser som helt och hållet ska reserveras för äldre i hemlöshet. Monumentet är alltså föreslaget.

Inom Micasa avslutar vi per år 25 seniorbostäder med ekonomiskt stöd för personer som är fattiga. Det som är nytt i Stockholm är fattigpensionärerna, som inte har råd att betala sina dyra hyror på grund av att ni sålde ut hyresrätterna.

Anförande nr 63

D e n n i s W e d i n (M): Under vår tid vid makten var vi engagerade i frågan när det gäller den här målgruppen. Vi har exempelvis Gamlebo, som är anpassat för äldre hemlösa med missbruksproblematik. Det är det fortfarande. Trots att behovet av denna

sorts verksamhet har ökat under mandatperioden har ni inte tagit tillräckligt ansvar i den här majoriteten; det är alldeles uppenbart.

Ni har mest fokuserat på att kommunalisera den framgångsrika verksamheten tillbaka till stadens regi. Det är ett öde som Gamlebo delar med sju stycken vård- och omsorgsboenden under mandatperioden. Det är uppenbart att ni är fokuserade på att det ska vara stadens egna verksamheter som ska lösa problematiken för denna målgrupp trots att det finns många framgångsrika privata aktörer på området.

Alliansen ville skapa ytterligare ett antal boenden som liknar Gamlebo – gärna i något mindre storlek och som drivs inom LOV. Det skulle stärka stadens förmåga att hjälpa denna grupp. Hur ser ni på det?

Anförande nr 64

Borgarrådet B o u c h e r (V): Hur kommunaliseringen av vård- och omsorgsboenden har att göra med äldre i hemlöshet begriper jag faktiskt inte. När man är i behov av ett vård- och omsorgsboende ska man naturligtvis få en plats på ett sådant alldeles oavsett om man är hemlös eller inte. Om man är hemlös kanske man framför allt behöver en bostad och inte ett vård- och omsorgsboende. Det är detta vi tittar på.

De seniorlägenheter vi nu reserverar är för personer som inte har missbruksproblem eller psykiatriska diagnoser utan som verkligen bara behöver en lägenhet. Det är en ny grupp fattigpensionärer som vi inte har sett förut som har blivit hemlösa. Det är få av dessa som verkligen står på gatan. Av de 206 är det ungefär 14 personer som i dagsläget verkligen står på gatan. De har ofta missbruksproblem eller en psykiatrisk diagnos, och de behöver särskilda andra insatser. Det är för dem vi öppnar Monumentet med de 20 platserna. Vi tittar också på akutplatser för äldre.

Anförande nr 65

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Poängen jag gjorde är framför allt att ni har återkommunaliserat Gamlebo, som vi pratade om. Jag ser en majoritet som trots att stadsdelsförvaltningar har larmat om en ohållbar situation för dem som är hemlösa eller i missbruk inte verkar förstå allvaret för denna grupp. Det ni föreslår i åtgärdsplanen är snarare en rad reaktiva åtgärder. Det som behövs är anpassade permanenta lösningar för stadens hemlösa äldre, men huvuddelen av majoritetens förslag ligger långt fram i tiden och kommer inte att hjälpa de hemlösa äldre som nu är i behov av hjälp och bostad.

Det som behövs är ett bredare vårdutbud där verksamheternas profiler och omsorgsnivå varierar. Det går att göra genom LOV-verksamheter, men er politik utgår från att hjälpen ska vara offentlig. Alla äldre ska ha vård efter behov, och för det behöver Stockholms stad ett maktskifte i höst på ett alldeles solklart sätt.

Hur ser borgarrådet på att ni har avvecklat vård- och omsorgsboendeplatser i olika delar av staden och nu håller på att hitta kortsiktiga lösningar för att ge hemlösa äldre tak över huvudet?

Anförande nr 66

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det är fortfarande fullständigt obegripligt varför en person som har blivit hemlös på grund av sin ekonomiska situation ska bo på ett vård-

och omsorgsboende. Vad vi gör är att reservera platser på seniorboenden där det absolut är meningen att de ska få bo permanent. Det var precis det vi såg: Om vi gör en särskild satsning för hemlösa bland de äldre är det för att hitta permanenta lösningar. Så är det inte när vi jobbar med yngre, för då jobbar vi på att de ska komma in i ett normalt liv igen. Men om man ser till de äldre gäller det framför allt att redan från början hitta permanenta boendelösningar för flera av de stora grupperna. Det är precis det vi gör i förslaget, bland annat med seniorboendena.

Dessutom ska vi titta på ett snabbspår till ett drogfritt omvårdnadsboende, alltså akutplatser som är drogfria. Det saknar Stockholm i dag. Vi har varit tvungna att åka runt och höra efter vad exakt konkret det är som bäst skulle hjälpa denna grupp. Det är inte *en* sak, utan det är flera olika saker.

§ 15 Inriktningsbeslut gällande Skolfastigheter i Stockholm AB:s (SISAB) nybyggnad och kapacitetsökning av grundskolan Gröndalsskolan

Anförande nr 67

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Miljöpartiet ställer sig absolut bakom det här inriktningsbeslutet. Vi behöver bygga ut skolan i Gröndal, men den exakta framtida utformningen är ännu inte beslutad. Vi vill lyfta upp ett frågetecken. Är det verkligen nödvändigt att riva alla sju befintliga byggnader? Äldre byggnader utgör ofta ett positivt element i en miljö. Det finns 1950-talsbyggnader där, och skolbyggnader från 50-talet är ofta väldigt väl utformade.

Men som sagt: Vi ställer oss bakom beslutet men vill bara lyfta upp att vi gärna vill se att man behåller lite grann av topografien på tomten eftersom det är bra för barnens motorik. Vi vill också gärna att man ser om man kanske kan bevara en del. Jag vet att man har gjort utredningar, men det är ännu inte beslutat, utan det här är ett inriktningsbeslut som vi ställer oss bakom.

Anförande nr 68

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Som liberal kan jag inte annat än instämma i det du säger. Det är precis så här vi måste jobba. Vi ska hjälpas åt med att se om vi inte kan bevara fler byggnader än vad vi gör. Det går att finna användning för dem. I de här sammanhangen är det precis som du säger, om det inte är superdåligt byggt är det väldigt bra kvalitet på 50-talshus. Vi ska fortsätta att jobba så i den här staden.

Anförande nr 69

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Miljöpartiet tackar Liberalerna för denna synpunkt.

Anförande nr 70

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Efter detta samförstånd vill jag naturligtvis inte förstöra någonting av den gemenskaps känslan utan bara passa på att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

Jag vill också passa på att understryka att alla möjligheter utreds i den mån de inte redan har utretts. För vara helt ärlig här vill jag säga att det som gör att jag personligen tror att det alternativ som nu skissas på är det realistiska är att om man ska få något slags rimlig ekonomi också i den här skolan, som är en av väldigt många, kanske 50, grundskolor som vi ska bygga, kan man ibland få acceptera att det kanske blir väldigt dyrt att bevara det som är en fin pittoresk miljö. Jag säger detta trots att det kanske inte är så populärt, men vi måste ta varje grundskola gånger det antal miljoner som det kostar att bygga. Och vi måste förstå att vi ska bygga en hiskelig massa skolor.

En erfarenhet som jag vill sprida nu och skicka med till er allihop är att det som initialt verkar som en väldigt fin, vacker idé, att ta hand om en gammal kulturhistoriskt intressant byggnad, har med det system som vi har i dag tyvärr som konsekvens att det är våra kommunala elevers skolpeng som får bekosta merkostnaden för att ta hand om en byggnad som är väldigt dyr att rädda. Jag tycker själv att den ska räddas. Jag brukar ibland anklagas för att vara både konservativ och traditionalistisk, så ni behöver inte vara rädda för att jag någon är som jämnar det gamla Stockholm med marken, tvärtom.

Men detta är ett faktum, och jag tror att vi tillsammans måste fundera på hur vi kan hitta ett sätt där kanske exploateringsprojektet tar den här merkostnaden för att ta hand om en kulturhistoriskt intressant byggnad eller riva en byggnad som först måste rivas och har ett avskrivningsvärde som egentligen bara är en bokföringsteknisk sak men som också drabbar skolprojektet och därmed skolpengen.

Men det här är ett tillskott som är mycket angeläget. Vi kommer alltså att se de största ökningarna när det gäller antalet elever, både i högstadiesegmentet och i förskoleklass, i just det här området, Hägersten-Liljeholmen. Det kommer att bli 1 000 nya högstadieelever, bara för att ge ett exempel.

Jag vill därmed yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

§ 16 Hemställan till Stockholms kommunfullmäktige om godkännande av förslag angående kommunalt ansvar för sopsugsanläggningar

§ 17 Pilotprojekt för sopsugar i innerstaden. Rotel V Motion (2017:43) av Lars Svärd (M)

Anförande nr 71

Borgarrådet L u h r (MP): Fru ordförande! Det beslut som vi ska fatta nu är ett beslut som är mycket efterlängtat av många. Det handlar om att staden ska ta över och driva anläggningar för stationära sopsugar inom staden. I dag ägs och drivs de här ofta av samfällighetsföreningar där många tycker att det är svårt att sköta systemet på egen hand. Även många byggherrar och fastighetsägare har signalerat att det skulle underlätta framtida byggande och förvaltning betydligt om staden fick ett samlat ansvar för ägande och drift.

Man kan ju undra varför vi i staden vill se fler sopsugar över huvud taget. Jo, med ett sopsugssystem kan sopbilstransporterna minska med upp till 90 procent i vissa områden, och vi får mindre utsläpp, mindre buller och bättre trafiksäkerhet i bostadsområdena när avfallet plockas upp av sopbilar vid en punkt i området i stället för vid varje hus. Dessutom frigör vi plats för annat när sopherteringen sker i system under jord.

Att Stockholm Vatten och Avfall nu får ansvaret för anläggningarna innebär att man från 2019 kommer att kunna överlåta sitt sopsugssystem till bolaget, som sedan kommer att äga och driva systemet. Men det gör man bara om man vill. Om man vill fortsätta att äga sitt sopsugssystem inom sin samfällighet får man göra det. Det är inga problem.

Sedan skulle vi ta upp den här motionen också. Där lyfter man upp nya sopsugsanläggningar inom befintlig bebyggelse. Det är såklart mycket intressant. Analysen från Stockholm Vatten och Avfall är att utbyggnad av sopsugssystem i bebyggd miljö kräver en ganska djup analys av både juridik och tekniska lösningar på grund av att vi redan har väldigt mycket infrastruktur i marken. Men man ställer sig positiv till ett pilotprojekt. Men dagens beslut i kommunfullmäktige innebär att bolaget startar att bygga upp en organisation och ny expertis inom bolaget. Jag tycker att ett eventuellt pilotprojekt inte bör påbörjas innan den organisationen finns helt på plats.

Jag tror personligen att dagens beslut kommer att underlätta livet för många som i dag har sopsug och även att utbyggnaden av sopsugssystem på sikt kommer att underlättas kraftigt med ett nytt samlat ansvar inom staden.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 72

J o n a s N a d d e b o (C): Ordförande, fullmäktige och åhörare! I kväll ska vi fatta beslut om något så spännande som hemställan om godkännande av förslag angående kommunalt ansvar för sopsugsanläggningar. Vilken kioskvältare! Men bakom denna kommunalbyråkratiska prosa gömmer sig faktiskt ett mycket viktigt beslut som Centerpartiet har kämpat för länge.

Precis som Katarina sade är avfallshantering med sopsug en oerhört bra metod att hantera sopor eftersom det alstrar färre transporter och ger en renare hantering. Och ur arbetsmiljösynpunkt har det också stora fördelar både för fastighetskötare och för personalen som ska hämta våra sopor.

I dag ägs sopsugsanläggningar i Stockholm av fastighetsägare eller samfälligheter. Jag har själv bott i en bostadsrättsförening som var en del av en samfällighet med sopsug. Jag kan lova er att minst 80 procent av denna samfällighets alla diskussionsärenden och all hantering gick åt till huvudbryet med den här sopsugen. Det var oerhört många olika fel, och den krånglade fantastiskt mycket. När vi sedan skulle investera i den här sopsugen blev det fruktansvärt dyrt för denna lilla samfällighet. Det är inte rimligt att de här sopsugarna ska hanteras av, i många fall, ideellt engagerade samfälligheter. Det är både mycket effektivare och mindre kostsamt och smart att staden har en tydlig ansvarsroll när det gäller att äga och förvalta sopsugssystemen.

Centerpartiet delar kommunstyrelsens inställning och anser att Stockholm Vatten och Avfall skulle utgöra en mycket lämplig huvudman då man kan ta ett samlat grepp om vår avfallshantering. Det skulle helt enkelt ge stabilitet och långsiktighet i verksamheten. Det är också så att Stockholm Vatten och Avfall som ett kommunalt bolag med god överblick över den totala byggverksamheten kan vara med att planera och bygga de här sopsugsanläggningarna på ett strategiskt effektivt sätt. När vi bygger nya stadsdelar måste vi investera i klokare avfallsinfrastruktur. Vi bör även arbeta med att ansluta sopkorgar till de här stora sopsugssystemen. Det skulle också bli ett mycket effektivt system.

När det gäller motionen har vi yrkat bifall till den. Vi tycker att man ska genomföra ett pilotprojekt i redan bebyggda områden. Jag tycker att man kan säga redan nu att vi vill se ett sådant pilotprojekt, och genom att införa ett sådant pilotprojekt också utreda de olika juridiska och tekniska frågorna. Man skulle kunna ha lite vilja i det här fallet och visa att det är den här vägen vi ska gå även i de bebyggda områdena.

Bifall till kommunstyrelsens förslag och bifall till reservationen när det gäller motionen!

Anförande nr 73

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Då har vi lyssnat på Jonas Naddebo. Man kan nästan få intrycket av att det är han som har ordnat allt det här med sopsugar. Om man läser det särskilda uttalandet i ärendet på s. 29 som Centerpartiet har anslutit sig till står det att redan 2010 fanns det en skrivelse från exploateringskontoret. På den tiden hade ju Centerpartiet tunga aktörer här, men det hände tydligen inte särskilt mycket. Jag skulle vilja säga: Centerpartiets Jonas Naddebo, kryp tillbaka under din sten!

Anförande nr 74

J o n a s N a d d e b o (C): Man vet inte riktigt hur man ska hantera Rickard Wall i talarstolen. Men jag kan väl säga att jag är mycket glad att det här ärendet äntligen har kommit ända fram. Det har legat många utredningar på bordet i de här frågorna. Vi får väl glädjas åt att den här majoriteten också lyckas med bra saker och inte bara ställer till med oreda i den här staden. Jag är bara glad och tacksam för att den här majoriteten har lyckats med det som vi kanske inte lyckades med ända fram.

Anförande nr 75

E l l i n o r R i n d e v a l l (S): Ordförande! Det har sagts mycket bra här av Katarina bland annat. Jag vill bara kort tillägga att Stockholm är en internationell ledstjärna i klimat- och miljöarbete. Det pratar vi ofta om här. Men det finns alltid utvecklingspotential, och avfallshanteringen är ett sådant område. Det här är helt enkelt ett sätt att förenkla avfallsarbetet och göra det bättre för våra medborgare. Det ska vara lätt att göra rätt. Det brukar vi också prata om i avfalls- och miljösammanhang. Avfallshanteringen förbättras helt enkelt steg för steg, och det här är ytterligare ett steg för en bättre avfallshantering.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 76

U l l a H a m i l t o n (M): Fru ordförande! Jag har försökt att förstå hur det är tänkt att det här ska fungera. Det finns ett antal olika aktörer på sopsugsmarknaden, och det framgår inte riktigt i ärendet hur man har tänkt sig att hantera just det. Är tanken att den kommunala verksamheten ska upphandla hanteringen av de här systemen? Systemen är ju lite olika beroende på vilken operatör det är och vilka som har utvecklat systemen. Hur är det tänkt att det ska fungera rent praktiskt? Det vore lite intressant att få höra det. Jag tycker inte att det är en bra idé om det riskerar att bli en monopolmarknad där staden hanterar de här sakerna helt och hållet.

Anförande nr 77

Borgarrådet L u h r (MP): Stockholm Vatten och Avfall kommer att bygga upp en organisation. När vi har fattat det här beslutet kommer de att bygga upp en intern organisation som kommer att vara specialiserad på hur de här sopsystemen ska fungera. Man börjar jobba med de stationära sopsugarna. Det är det man fokuserar på, och det gäller både de som redan finns och de som ska byggas. Det kommer att fungera genom att man äger systemen och har ansvar för att de ska fungera. Det är det som vi beslutar om i dag.

Anförande nr 78

U l l a H a m i l t o n (M): Jag är vice ordförande i Stokab, och där är det lite annorlunda. Det är det en död infrastruktur som tänds och som fungerar oavsett vad det är för operatör som hyr kapaciteten, men här är det olika typer av lösningar på de rörsystem som finns i fastigheterna. Säger du nu att Stockholms stad ska bygga en modell? Eller ska man upphandla modellen? Jag tycker att det är väldigt oklart.

Anförande nr 79

Borgarrådet L u h r (MP): Det finns redan olika modeller, precis som Ulla Hamilton sade. De system som kommer att byggas i framtiden kommer troligtvis också vara av olika modeller. Det är inte något monopol på det sättet. Sedan kommer Stockholm Vatten och Avfall att ansvara för funktionen och äga de här systemen. Man måste alltså ha kompetens för att sköta olika typer av system.

§ 18 AB Svenska Bostäders nyproduktion av bostäder på Vårbergsvägen, Skärholmen

Anförande nr 80

Borgarrådet L i v h (V): Fru ordförande! Stockholm behöver bostäder, Stockholm behöver hyresrätter och Stockholm behöver allmännytta. Därför är jag väldigt glad att få gå upp och yrka bifall till det här förslaget om ytterligare 225 allmännyttiga bostäder i Skärholmen, så jag yrkar bifall det förslaget.

Anförande nr 81

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Det är ett mycket positivt beslut vi ska fatta. Vi kommer att arbeta med Stockholmshus och med mobilitetslösningar. Det här är en alldeles utmärkt plats att förtäta. Jag tror att det här kommer att bli ett väldigt bra projekt.

Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 82

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Liberalerna har alltid funderat över hur vi använder våra offentliga medel, och det var någon känd socialdemokratisk socialminister som talade om att en skattekrona för mycket är en stöld från folket. Det är inte rätt citat, men ni vet precis vad jag menar.

Vi har ett bekymmer i Stockholms stad, och det är skälet till att vi ifrågasätter en del av resonemanget i det här ärendet. Det är att vi drar på oss en för stor låneskuld. Det är inte nyproduktionen i sig som är problemet här, och jag ska inte gå in på de stadsbyggnadsmässiga frågorna. Men strikt finansiellt är det en risk när vi lånar så mycket som vi gör nu. Svenska Bostäders ekonomidirektör har också uttalat detta. För Stockholmshems del har detta uttalats på styrelsemöten, och vi har diskuterat frågan. När vi ska finansiera vår nyproduktion är det precis som vi får göra hemma om vi ska göra någonting. Vi måste se över huruvida vi har någonting som vi kan använda i stället för att låna. Det är just det som vi behöver göra, och det är skälet till att vi är bekymrade över att nyproduktionen lånefinansieras i alldeles för hög utsträckning i Stockholms stad.

Anförande nr 83

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Björn Ljung tar upp frågan om att staden skuldsätter sig. Det ansluter också till det särskilda uttalande som har gjorts. Men eftersom den här upplåningen går till investeringar och inte till drift kan man lika gärna säga att staden bara expanderar sin balansräkning. Det blir inte ett bekymmer förrän man märker det på kreditgivarna och ratinginstituten. Först när de börjar protestera och det blir frågetecken kring ratingen finns det väl anledning att känna oro. Det är bra att diskussionen förs, men jag tycker nog ändå att man flaggar med lite för röd flagg lite för tidigt.

Anförande nr 84

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Ingen blir väl förvånad när jag som liberal säger att Sverigedemokraterna och före detta sverigedemokrater står absolut längst ifrån mina värderingar. I detta fall har skälet till det jag sade, vilket Rickard Wall hade hört om han hade lyssnat, inte någonting med kreditgivare och Standard & Poor's och liknande att göra. Det kan vi föra ett långt

resonemang om. Utan detta handlar om det enkla faktum att en så stor lånefinansiering ger en stor risk när räntan börjar öka. När räntan börjar öka på dessa lån spelar det ingen roll hur mycket vår stad är värd, för den är värd ofantligt mycket. Då måste räntan betalas, och det kan vi bara göra med driftsmedel. Så går det till, Rickard Wall.

Anförande nr 85

Borgarrådet L i v h (V): Den här diskussionen har vi ju fört några gånger här i fullmäktige, Björn. Jag är faktiskt mer oroad över att vi har så många i vår stad som inte har någonstans att bo. Det tycker jag att du också ska oroa dig för. Det är vår stora utmaning tillsammans allihop som sitter i den här salen.

Om man jämför våra kommunala bolag med privata bolag är våra bolag oerhört stabila. I Familjebostäder har vi till exempel en värdering av våra fastigheter till 35 miljarder kronor, och vi har lån på 5 miljarder kronor. Belåningsgraden är 15 procent. Så låg belåningsgrad har inte de stora privata byggherrarna. Jag känner mig oerhört lugn för den ekonomiska framtiden och för den ekonomiska stabiliteten i våra kommunala bolag. Det är oerhört viktigt att vi använder våra bolag för att lösa bostadskrisen för alla stockholmare som i dag inte har någonstans att bo.

Anförande nr 86

B j ö r n L j u n g (L): Fru ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag blir väldigt bekymrad när jag hör Ann-Margarethe Livh vara så otydlig eller rent ut ha ett mycket kort minne. Det låter som om hon påstår att jag av alla inte skulle se att vi har en bostadsbrist i Stockholm. Det är näst intill häpnadsväckande. Skälet till att jag tar upp det här är att jag undrar vad du får om du räknar på en räntehöjning på 1 procent på 5 miljarder kronor. Till och med jag som har gått flumskolan får det till 50 miljoner kronor. Det är 50 miljoner som ska tas från driftsmedel i Familjebostäder. Det är väldigt mycket pengar, Ann-Margarethe Livh. Det vet du lika väl som jag. Det är därför jag säger att jag är oroad. De privata byggbolagen får göra precis som de vill. Det har jag inget ansvar för, men som förtroendevald här i fullmäktige har jag ansvar, och det tänker jag ta. Tyvärr gör inte du det, Ann-Margarethe Livh.

*§ 20 Rätt till äldreboende**§ 21 Äldreomsorg efter behov**§ 22 Att låta äldre välja form för nattillsyn**§ 23 Korttidsplatser för behövande äldre personer som bor i eget boende*

Anförande nr 87

D e n n i s W e d i n (M): Fru ordförande! Jag tänker utgå ifrån det svar som vi har fått på min motion om en äldreomsorg där man ska få vård efter behov. Jag måste säga att det citat som Björn Ljung var ute efter tidigare var: Varje förslösad skattekrona är stöld från folket. Det är ett alldeles utmärkt citat. Det ska yppas fler gånger i den här talarstolen, och det kan också sägas om äldreomsorgen. Ett exempel från den här mandatperioden är ju när man skulle ge kommunala broddar till de äldre. Då skulle majoriteten centralupphandla det, och då var broddarna ute lagom till tussilagon kom eftersom det tog så lång tid att upphandla dem. Det är väl bra exempel i det ämnet.

När det gäller en äldreomsorg där man får vård efter behov inleds svaret som jag har fått med att man förklarar att det pågår ett stort förändrings- och förbättringsarbete inom stadens äldreomsorg. Men det har faktiskt gått fyra år nu, och människor undrar lite över vad resultaten blev. Vi kan exempelvis se hur stadens offentliga äldreboenden har sjunkit i kvalitet under mandatperioden om man utgår från stadens brukarundersökningar.

Läser man ett stycke till i motionssvaret står det: När det gäller antalet avslag på ansökningar till äldreboenden visar de senaste siffrorna som redovisades i början av 2016 att vi i majoriteten har lyckats stoppa den ökning av avslag som skett varje år under de två mandatperioderna som de borgerliga styrde staden.

Men nu vet vi att detta inte stämmer. Siffrorna för 2017 visar att 18,4 procent, närmare var femte äldre, fick avslag på sin ansökan till vård- och omsorgsboende. Det är under er tid som det har blivit svårare än någonsin att få en boendeplats.

Min motion om en äldreomsorg efter behov handlar om hur Moderaterna vill reformera biståndsbedömningen. Det är tydligt att den inte fungerar tillräckligt tillfredsställande i dag. Biståndsbedömningen är mer restriktiv, och de stora skillnaderna i biståndsbedömning mellan stadsdelarna måste få ett slut. Biståndshandläggarna är svårtillgängliga. Att få en omprövning av ett beslut tar alltför lång tid.

Stockholms äldreomsorg behöver mindre detaljstyrning och högre ambitioner i arbetet. Vi behöver möjliggöra för övergripande beslut, och Alliansen driver förslag om en äldreboendegaranti på det här temat. Vi behöver delvis reformera handläggningsorganisationen för ökad tillgänglighet och service. Som äldre ska man få en gemensam vårdplanering utifrån behov och en särskild kontaktperson som tar sig tid till enskild uppföljning och tar emot önskan om omprövning.

Jag måste också säga att jag tycker att det är trist att Stockholms läns Äldrecentrum inte har svarat på remissen av den här motionen, men jag rekommenderar deras rapporter på det här området, för de pekar just på skillnaderna mellan stadsdelarna.

Det är dags att vi lyfter bort ansvaret från stadsdelarna när det gäller biståndsbedömningen och avskaffar vårdlotteriet där det beror på var du bor om du får en äldreboendeplats eller inte.

Jag yrkar bifall till motionen om äldreomsorg efter behov och vill också passa på att för Moderaternas del yrka bifall till motionen om att låta äldre välja form av nattillsyn.

Anförande nr 88

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Det är jätteroligt att Dennis har plankat min motion från den förra mandatperioden, och det kan ju vara kul att jag har lagt ett förslag. Däremot tror jag att det kanske inte är den bästa lösningen i dag, Dennis. Jag tycker att vi ska vänta så att de riktlinjer som vi fastställde i december får verka och så att vi kan utvärdera dem. Du kanske minns att det finns tydliga riktlinjer där när man ska biståndsbedömas till servicehus och när man ska biståndsbedömas till vård- och omsorgsboende.

Jag tycker ändå att det är lite fräckt av dig att påstå att vi inte har gjort någonting under den här mandatperioden. Micasa har en utbyggnadsplan för första gången i världshistorien. Hur många byggplaner hade ni? Vi har rundabordssamtal med de privata utförarna om att bygga nya platser. Hur många samtal hade ni på er tid, Dennis? Vi har i dag tagit höjd för den ökning som börjar 2023 och som pågår fram till 2040 där antalet äldre ökar i Stockholms stad. Vi har utbyggnadsplaner för både vård- och omsorgsboenden och seniorboenden.

Anförande nr 89

D e n n i s W e d i n (M): Jag tycker att det här är talande för Socialdemokraterna. Jag nämnde under ett tidigare fullmäktigemöte er valfilm från förra valet där det var en bekymrad anhörig som gick runt på ett boende och frågade var de hade placerat personens mamma. Det var en grym, svartmålande retorik om läget i äldreomsorgen. Det sades att välfärden höll på att gå sönder. Och nu låter det så här: Ja, ja, men den där motionen skrev jag under den förra mandatperioden. Det där tror vi inte på längre.

Så här är det: Det har blivit historiskt restriktivt under er tid när det gäller att få en plats på äldreboende. Kvaliteten på de offentliga äldreboendena har blivit sämre under er tid vid makten. Det är helt oacceptabla resultat, och vi måste höja ambitionerna. Jag tror att det allra bästa sättet att göra det är att bifalla den här motionen, som du ju trodde på en gång i tiden, Mirja.

Anförande nr 90

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Fru ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till två motioner. Den ena är rätt till äldreboende och den andra är rätt att välja nattillsyn.

Den här motionen om rätt till äldreboende har fått vänta länge. Svaret är från december 2016, och tyvärr är det jättråkigt att den är lika aktuell om inte ännu mer aktuell nu. Fortfarande nekas många äldre och sjuka människor plats på vård- och omsorgsboende eller servicehus. 18,4 procent har fått avslag på ansökan om vård- och omsorgsboende och över 42 procent har fått avslag på ansökan om plats på servicehus.

Vi liberaler har föreslagit att alla över 85 år som så vill ska få flytta till servicehus eller vård- och omsorgsboende, men det är inte det den här motionen handlar om. I dag har rätten att bo kvar hemma, kvarboendepincipen, i vissa fall förvandlats till ett tvång. Ibland leder det till minst sagt inhumana beslut, och det är inte heller särskilt kostnadseffektivt. Det visar en undersökning från Dalarnas högskola. Den visar att om man får 120 timmar hemtjänst per månad kostar det lika mycket eller mindre med en vård- och omsorgsplats. Det är därför som vi vill att stadens riktlinjer ska ändras så att de som får så mycket hemtjänst ska få plats om de ansöker om det, men det tycker inte majoriteten behövs trots att vi i medier kan läsa att det finns personer som är över 90 år och omfattas av hemtjänst som inte får något boende utan är fångna i sin egen lägenhet.

Avslagen i de olika stadsdelarna talar sitt tydliga språk. Nu säger ni att det inte går. Man får inte göra på det här sättet. Men man kan läsa ett tjänsteutlåtande till handlingsplan för tomma platser som man antog i Enskede-Årsta-Vantör 2016. Där skriver de så här: Beställarenheten tillämpar ett inarbetat arbetssätt som innebär att biståndshandläggarna vid ansökan om vård- och omsorgsboende eller servicehus gör en beräkning av antalet timmar och kostnaden för dessa som den enskilda har beviljats i sitt ordinära boende. Kostnaden för detta jämförs sedan med kostnaden för en plats inom vård- och omsorgsboende eller servicehus. En bedömning görs även av varaktigheten av behovet. Arbetssättet tillämpas för att en ansökan om vård- och omsorgsboende inte ska avslås om kostnaden i hemmet blir högre än inom ett äldreboende.

Men om det här inte går och om det är lagstridigt vore det mycket intressant att höra vad äldreborgarrådet säger. Är det så att Enskede-Årsta-Vantör tillämpar regler som inte är förenliga med lagen? Men om hon tycker att det är helt okej är det lite konstigt, för då skulle ju den här motionen kunna bifallas eftersom motionens förslag då är uppfyllt. Det är lite märkligt att det som är förbjudet och inte går fungerar i en stadsdel.

Anförande nr 91

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Angående Ann-Katrin Åslunds motion om rätt till äldreboende vill jag säga att motionens förslag endast berör 0,9 procent av Stockholms stads samtliga hemtjänsttagare då de motsvarar det antal som är under 85 år och har fler än 135 beviljade hemtjänsttimmar. Vi socialkonservativa anser att det finns skäl att anta att dessa personer väljer att bo kvar hemma och att motionärens förslag om rätt till äldreboende redan i dag är tillfredsställt. Eller hur, Ann-Katrin Åslund?

Anförande nr 92

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Då skulle man inte behöva läsa i tidningarna om de personer som är över 90 år, som har omfattande hemtjänstinsatser och som nekas boende. Så är det ju i dag.

Anförande nr 93

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige och Ann-Katrin! Jag kanske låter lite formalistisk nu, men du skrev ju motionen 2016. Det är synd att man inte behandlar motioner snabbare än så här. Men vi antog de nya riktlinjerna så sent som i december. Nu är vi i april. Jag tycker att det är viktigt att man utvärderar dessa riktlinjer. Jag tycker att det finns en tydlighet där när det gäller biståndsbedömning till vård- och

omsorgsboende, när det gäller biståndsbedömning till servicehus och när man ska ha hemtjänst. Låt oss utvärdera detta. Har vi fått en ändring så att det är likadant över hela staden? Jag vet också att det inte har varit likadant, men jag måste ha tillit till det beslut som vi fattade i kommunfullmäktige. Jag litar fullständigt på att biståndsbedömningen blir rätt överallt. Det måste jag göra.

Anförande nr 94

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Om du tycker att det är angeläget att man också ska beviljas en plats om man har ett så här stort omsorgsbehov vore det ganska enkelt, bra och tydligt om man kunde göra som Enskede-Årsta-Vantör och implementera det i hela staden. Det som min motion yrkar på står ju faktiskt inte i riktlinjerna. Det finns inte med i de här riktlinjerna. Det finns i Enskede-Årsta-Vantör. Där går det. Det har inte hänt någonting. Jag vet också att det finns flera kommuner som jobbar på det här sättet, bland annat Sollentuna. Men detta finns inte med i våra riktlinjer, och det är detta jag fortfarande är ute efter.

Anförande nr 95

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Det är förstås roligt att detta fullmäktige i så hög grad handlar om äldreomsorg, även om det är lite nervöst. Stort tack till alla interpellanter, alla frågeställare och nu alla motionärer som har skrivit de här frågorna, motionerna och interpellationerna så att vi får alla de här debatterna!

Det här motionspasset handlar om rätten till äldreboende, biståndsbedömning, den tekniska utvecklingen inom äldreomsorgen och korttidsboenden. Det är ganska många olika frågor. Min vision på paraplynivå är en äldrevänlig stad där äldre får plats bland oss alla i en funktionell, trygg och social hemmiljö vare sig den är på ett vårdboende, på ett seniorboende eller kvar i ursprungshemmet. Jag kommer att försöka besvara de här motionerna i ordning, så jag får komma upp igen.

Ann-Katrin Åslund vill att biståndshandläggningen till vård- och omsorgsboenden blir mer generös. Om det är vi överens. Det är vägen dit som vi inte är överens om. Det som har hänt sedan motionen skrevs är att vi har beslutat om nya riktlinjer där vi uttryckligen skriver att avslag ska fattas med restriktivitet och vara väl motiverade. De här riktlinjerna gäller sedan den 1 januari. Det genomförs nu utbildningssatsningar för biståndshandläggare och äldrechefer för att säkerställa att de får ett bättre genomslag än de förra riktlinjerna fick, precis som Ann-Katrin har påpekat. Resultatet kommer vi dock se först nästa år.

Det som motionen framför, att äldre ska beviljas plats på boende när antalet hemtjänststimmar överstiger en viss brytpunkt, är i likhet med ett annat av Liberalernas krav, att boende ska beviljas alla över 85 år som vill det, behäftat med precis samma svårighet. Som socialtjänstlagen är skriven i dag är den här typen av generella kriterier som en viss ålder eller ett visst antal hemtjänststimmar inte möjlig.

Dennis Wedin vill i stället minska avslagen genom att centralisera biståndsbedömningen. Om den vägen är vi verkligen inte överens. Men något som trots allt är nytt för i år är att äldrenämnden har fått ett tillsynsuppdrag som går ut på att inspektörerna även ska följa upp myndighetsutövningen. Det är nytt.

För mig är det viktigare att stärka biståndshandläggarnas förutsättningar att utföra ett bra arbete. Efter valet fick vi många vittnesmål om biståndshandläggare som fick ägna alltför mycket tid åt administration och kontroll och alltför lite tid åt mötet med brukarna. Vi tog fram en handlingsplan för dem och socialsekreterarna för att förbättra deras arbetsituation. Det är helt uppenbart att förutsättningarna för biståndshandläggarna är en väldigt avgörande pusselbit. Vi har dessutom satsat på kompetensutveckling.

Anförande nr 96

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Jag ställde en fråga till dig i mitt inlägg också, Torun. Jag frågade dig vad du tycker om Enskede-Årsta-Vantör. Av ditt svar, när du säger att det här inte är möjligt enligt lagen, föreställer jag mig att du kommer att ta Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning i örat och säga att de bedriver en lagstridig verksamhet när de agerar på det här sättet. Trots att vi har nya riktlinjer skulle riktigt tydliga förslag som det här innebära en likställighet. Då vet man vad som gäller. Vi har antagit nya riktlinjer flera gånger. Vi införde också riktlinjer i olika steg på vår tid. Det har nu tagits ännu längre, och det har vi faktiskt varit eniga om. Men du har också sett att det inte har hjälpt. Det är inte så enkelt att det hjälper med nya riktlinjer, utan de behöver vara otroligt tydliga för att det ska bli lika över hela staden.

Anförande nr 97

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det som Enskede-Årsta-Vantör beskriver är egentligen en praxis. Det är ganska långt mellan att ha en praxis runt omkring någonting, som jag faktiskt kan tycka kan vara tveksamt – det beror på hur de gör – och att verkligen skriva in det med hela handen i riktlinjerna. Jag tror att implementeringen av de nya riktlinjerna är A och O. Det vi missade när vi införde dem som var era och som vi införde i början av den här mandatperioden var just att vi inte lade ned lika mycket kraft på utbildning. Vi har sett att det är ett måste. Det här måste ut och diskuteras med alla 200 biståndshandläggarna och alla deras äldrechefer. Vi måste verkligen få upp frågan på bordet så att den diskuteras. Vi har rätt att vara generösare än socialtjänstlagen. Det är ett fullmäktigebeslut.

Anförande nr 98

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Jag har en kort fråga. Kan du som borgarråd, Torun, utesluta att det sker åtstramningar i stadsdelar kring biståndsbesluten av ekonomiska skäl?

Anförande nr 99

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag är inte något slag allsmäktig gud, så utesluta kanske jag inte kan göra så där rakt av i alla 14 stadsdelarna. Men eftersom vi har gått från ett underskott till överskott och alla har en ganska trygg ekonomisk situation nu låter det faktiskt orimligt.

Anförande nr 100

M i r j a R ä i h ä (S): Ordförande, fullmäktige! Nu blev jag lite snopen, för jag tänker prata om korttidsboende, men motionären är inte i salen, men jag kan väl säga några ord i alla fall. Jag hoppas att Per Ossmer lyssnar någonstans.

Det här är ett tecken på att man inte riktigt har koll på vad Stockholms stad egentligen gör. Hur många patienter vi har som är medicinskt färdigbehandlade på våra

akutsjukhus har båda majoriteterna skött mycket bra i Stockholm. Det var bra under den förra mandatperioden, och det är bra nu. Det handlar om den organisation som vi har i Stockholms stad med Trygghetsjouren som kan biståndsbedöma på jourtid, och Trygghetsjourens team som kan rycka ut. Vi har också byggt upp detta med trygg hemgång med de speciella hemtjänstteamerna.

När jag frågar på mitt sjukhus om vi har några medicinskt färdigbehandlade patienter från Stockholms stad får jag alltid svaret: Nej. Det är mer från grannkommunerna som personer ligger kvar med den högre betalningen som medicinskt färdigbehandlade och upptar en vårdplats. Att bygga korttidsboenden kommer inte att avhjälpa någonting som inte ens finns i dag.

Jag hade hoppats att Per Ossmer skulle ha varit i salen när vi debatterar hans motion.

Anförande nr 101

J o h a n F ä l l d i n (C): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag kommer att tala om de två första motionerna om rätt till äldreboende och äldreomsorg efter behov. Jag kommer dock inte att yrka någonting.

Den äldres behov av plats på äldreboende behöver ligga till grund för biståndsbedömningarna. Dessa bedömningar ska också vara likvärdiga i hela staden. Det är någonting som behöver följas upp bättre. Men viktigast av allt är att vi ser till den enskilda individen. Därför behöver de äldres inflytande i biståndsprocessen förstärkas.

Vi i Centerpartiet föreslog i vårt budgetförslag att en äldreboendegaranti bör införas där alla över 85 år garanteras ett tryggt boende, om önskemål finns, utan biståndsbedömning. I förekommande fall bör naturligtvis laghinder som omöjliggör detta tas bort. Samtidigt kan vi konstatera att liknande saker redan görs här och var, så helt förbjudet är det kanske inte. Jag vet inte. Äldreboendegarantin innebär en förenkling för stadens äldre, och denna förenkling ger möjligheter att fatta beslut snabbare, vilket sannerligen behövs. Dessutom behöver staden dra lärdom av goda exempel i andra kommuner. Denna typ av bra och väl fungerande arbetssätt bör sedan spridas inom staden.

Anförande nr 102

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Centerpartiets Johan Fälldin upprepar det här mantrat om att man ska ha en äldreboendegaranti för dem som är äldre än 85 år. Men nu finns det tydligen laghinder för det. Då tycker vi socialkonservativa att man bör vänta tills lagändringen kommer på plats, och då kan ni börja dra ert positiv. Så kryp tillbaka under din sten, Centerpartiets Johan Fälldin!

Anförande nr 103

J o h a n F ä l l d i n (C): Jag upplever inte att jag någonsin har befunnit mig under en sten, så jag tror inte att jag har så mycket att krypa tillbaka till. Till skillnad från de socialkonservativa finns det åtminstone rimliga förutsättningar för Centerpartiet att inom en ganska snar framtid sitta både i regeringen och i stadens majoritet. Vi kan nog göra både och samtidigt.

Anförande nr 104

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige! Jag vill börja med att säga att jag yrkar bifall till reservationen när det gäller motionen om att låta de äldre välja form för nattillsyn. Egentligen skulle den här motionen kunna ha bifallits eftersom alla är överens om att vi ska bejaka den tekniska utvecklingen och göra det möjligt så långt det går att låta äldre ha den valfrihet som vi tycker att de ska ha. De tekniska framstegen går fort. Det gäller att hänga med och testa olika varianter för att det ska passa så bra som möjligt för den äldre. Det är oerhört värdefullt att man kan få den här hjälpen med en rörelsekamera eller något liknande, särskilt nattetid när det blir ett störande inslag om någon måste komma och titta till. Jag tycker att det är roligt att arbete pågår. Jag tycker att man borde kunna säga rakt av att vi kan bifalla motionen eftersom det är ungefär så vi tycker.

Bifall till reservationen!

Anförande nr 105

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Vad gäller Ann-Katrin Åslunds motion – ärende 28 vill jag minnas att det var – om platsgaranti om man har ett visst antal timmar inom hemtjänsten så delar vi intentionerna. Torun Boucher och jag har tidigare i den här debatten diskuterat att vi också vill ha en äldreboendegaranti. Jag är dock fullt medveten att vi med den lagstiftning som finns inte kan införa garanti i kommunerna. Däremot kan vi genom våra riktlinjer se till att ålder spelar en mycket större roll i biståndsbedömningen, och om vi även lägger in trygghetsboenden och seniorboenden i en sådan här äldreboendegaranti har vi större möjligheter att erbjuda alla över 85 en plats på ett anpassat äldreboende. När väl en sådan garanti är genomförd tror jag inte att vi behöver ytterligare lager på detta i form av antal hemtjänsttimmar, utan då tror jag att det räcker med åldern. Av den anledningen har vi valt att inte bifalla motionen även om vi delar intentionerna i den.

Detsamma gäller Dennis Wedins motion. Vi delar i mångt och mycket intentionerna; däremot vill vi inte gå så långt som till att centralisera biståndsbedömningen. Vi tror inte att det garanterar en mer rättvis biståndsbedömning över staden. Däremot måste vi jobba med att göra biståndsbedömningen jämnare över stadens 14 stadsdelar. Där är vi helt överens; det är inte bra som det ser ut i dag. Med anledning av att vi inte delar en av att-satserna bifaller vi den motionen delvis, enligt det yrkande vi har i kommunstyrelsen.

Jag vill också yrka bifall till Ann-Katrin Åslunds motion om att man ska kunna välja form av nattillsyn. Det har vi också lagt i kommunstyrelsen tillsammans med övriga Alliansen. Det är en väldigt bra idé kring hur vi med teknikutvecklingen kan förbättra äldreomsorgen och stärka äldres integritet genom att äldre själva ska kunna välja vilken form av nattillsyn de vill ha.

Anförande nr 106

T o r u n B o u c h e r (V): Jag ska inte säga emot Erik Slottnér; jag ska bara passa på att säga att vi väldigt aktivt följer de propositioner och utredningar som görs av regering och riksdag och har gett i uppdrag till äldrenämnden att göra det när det gäller generaliserade och förenklade biståndsbedömningar över huvud taget. Det kan ju gälla även hemtjänst och andra saker. Än så länge har vi dock inte sett någon lagförändring

som skulle kunna möjliggöra någon förändring av riktlinjerna i någon av dessa riktningar. Men vår nämnd har som sagt ett uppdrag att följa den utvecklingen.

Jag vill också påpeka att jag är en väldigt ordentlig och laglydig person, och därför kommer ni att få vänta tills jag slutar innan vi går utöver socialtjänstlagen på den punkten. Dessutom är Stockholm en kommun som inte riktigt kan tillåta sig lika mycket frispel som jag vet att del mindre svenska kommuner gör.

Anförande nr 107

E r i k S l o t t n e r (KD): Då skulle jag önska att den här majoriteten i stadshuset kunde bråka med sin egen regering lite mer, även om Vänsterpartiet inte sitter i regeringen. Någon gång kunde man faktiskt bråka med regeringen när de fattar beslut som går emot Stockholms stads invånares intresse, och det tycker jag bland annat att de gör vad gäller lagstiftningen på socialtjänstens och äldreomsorgens område.

Jag vill också säga att om vi någon gång skulle fatta ett beslut som går emot lagstiftningen så skulle jag vilja se den människa som överklagar en äldre persons rätt till ett boende, exempelvis att man överklagar att Ragnar, 92, får plats på ett boende. Det är möjligt att det här i kommunen finns en och annan människa som är ondsint nog att göra det, och då får jag väl ta fajten med den personen och få fel i så fall. Som jag sade tidigare i min fråga till Torun: Jag ser hellre ett bifall för mycket än ett bifall för lite när det gäller rätten till omsorg för våra äldre.

Anförande nr 108

M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): Ordförande, kommunfullmäktige och eventuella lyssnare! Våra äldre förtjänar ett liv i värdighet, lugn och ro och livskvalitet. Vad är då livskvalitet? Det kan vara mycket, men ibland kan det faktiskt räcka att hemtjänstpersonalen har tid att säga hej utan att vara helt fokuserad på nästa arbetsuppgift. Detta är något jag är övertygad om att hemtjänstpersonalen vill göra och något som våra äldre vill ha.

De motioner vi sambehandlar inom området äldreomsorg är faktiskt inte rocket science. De handlar om att våra äldre ska ha möjlighet att välja och få den hjälp de vill ha. Det är inte så svårt att svara på det, för det vill vi också.

Enligt socialtjänstlagstiftningen ska ett biståndsbeslut alltid föregås av en individuell bedömning. Därför är det inte möjligt att fatta beslut om att alla över 85 år ska få en plats på ett äldreboende. Vi i majoriteten har dock arbetat in att det ska tas hänsyn till hög ålder, ensamhet och isolering i äldres ansökan om plats på äldreboende. De äldres behov ska individprövas, och ja, det är ett problem att riktlinjerna som vi har infört inte har fått den effekt vi har velat ha. Men nu har en helhetsöversyn om riktlinjerna för stadens biståndsbedömning gjorts, och där har vi förtydligat ytterligare. Hög ålder, ensamhet och isolering *ska* vara viktiga faktorer vid bedömningen, och avslag på ansökan om plats på äldreboende ska vara restriktiva och väl motiverade.

Det viktigaste som vi gör nu är dock att se till att de nya riktlinjerna implementeras på ett bra sätt. Biståndshandläggarna får nu utbildning om de nya riktlinjerna, och det gäller även helt nya biståndshandläggare. På så sätt säkerställer vi att de nya riktlinjerna tillämpas som det är tänkt.

Våra äldre förtjänar möjligheten till utevistelse, en god och hälsosam måltid och ett hej när en ny person kommer in i deras hem. En sådan äldreomsorg jobbar vi för att skapa. Därmed vill jag yrka bifall på kommunstyrelsens förslag till beslut gällande ärendena 28, 30, 39 och 75.

Anförande nr 109

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Det är lite tråkigt att Mariana inte riktigt har förstått vad den här motionen handlar om. Vi driver ju det här med 85 år, och det tänker vi fortsätta driva. Men det är inte vad den här motionen handlar om. Den handlar ju om att i de fall det handlar om så pass mycket hemtjänst att det till och med överskrider kostnaderna för en vård- och omsorgsplats och man ansöker och väldigt gärna vill ha en vård- och omsorgsplats, då ska man kunna få det. Det är vad motionen handlar om.

Mariana har otroligt många vackra ord här hela tiden. Men det är mest bara ord; om jag vore riktigt elak skulle jag nästan kalla det floskler. Du tillhör ju ett parti som sitter med i regeringen. Varför har ni inte gjort någonting för att ändra den här lagen som ni hänvisar till när ni säger att det inte går att genomföra? Ni har ju snart haft fyra år på er att göra det.

Anförande nr 110

M a r i a n a M o r e i r a D u a r t e (MP): För det första uppskattar jag din konstruktiva ton. För det andra handlade mitt inlägg om fyra motioner, så jag valde att lägga mig på en mer allmän nivå. Att för den sakens skull hävda från talarstolen att jag inte förstår din motion tycker jag är relativt okonstruktivt. Vi har jobbat och lagt pengar och vidtagit åtgärder. Mer kan jag inte säga i dagsläget.

Anförande nr 111

B o r g a r r å d e t B o u c h e r (V): Jag ska för säkerhets skull så att jag inte glömmer bort det börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut i samtliga motioner.

Jag ska fortsätta med att prata lite grann om Dennis Wedins motion när det gäller boendeplaneringen. Det är faktiskt ett område som verkligen har förstärkts under den här mandatperioden i samarbete med stadsbyggnadsnämnden, med exploateringsnämnden och med privata byggherrar. För första gången det här seklet har Micasa också uppdraget att bygga nytt, såväl vård- och omsorgsboenden som seniorboenden. Så ska jag, precis som när det gäller Ann-Katrin Åslunds motion, försöka hinna prata om den digitala utvecklingens möjligheter för större självständighet och integritet. Det är en väldigt intressant motion, och jag tror att alla delar intentionen. Det pågår för närvarande i staden ett spännande arbete under namnet En smart och uppkopplad stad, där välfärdsteknik inom äldreomsorgen ingår. Att se över möjligheten att införa natttillsyn med hjälp av kamera eller genom andra tekniska lösningar i den äldres hem är helt i linje med det arbete som redan pågår. Utvecklingen går snabbt framåt, och det finns redan tekniska alternativ till kamera som behöver övervägas i det fortsatta arbetet.

Det lite tråkiga svaret är att vi i dagsläget inte kan koppla digital teknik som kameror eller sensorer till det nuvarande Paraplysystemet. Det är ju byråkratiskt, men den goda nyheten är att vi är inne i ett arbete med att modernisera de sociala systemen, och när

det arbetet är färdigt kommer vi att få större möjligheter att koppla på ny teknik inom flera områden inom äldreomsorgen.

När det gäller korttidsplatser, som Mirja började tala om, är det precis så som hon säger att utskrivningsklara patienter kommer ut på ett helt annat sätt i Stockholm än i andra kommuner. Det är ett problem i många kommuner, men Stockholms stad är en av de kommuner som klarar detta uppdrag bäst, framför allt tack vare den trygghetsjour som staden har. Staden har inte heller brist på platser, vare sig i vård- och omsorgsboende eller på korttidsplatser. Det vi behöver göra framöver är framför allt att se över avlastningen för anhöriga på korttidsboenden, vilket delvis är en annan men också väldigt viktig fråga.

Anförande nr 112

Dennis Wedin (M): Torun Boucher nämnde äldreboendefrågan, och där är det ju just en fråga om hur vi ser på byggherrar, upplåtande av mark och liknande. När det kommer till boendepaneringen är vi ju överens om behovet framåt, alltså hur många äldre som vi ser kommer att behöva äldreboende, men vi har ju en fundamental skillnad i vår syn på hur många sådana här äldreboenden som ska upplåtas av staden. Där har ni en skev syn som innebär att det bara är ni själva som ska sitta där och ta beslut och trycka på knappen i stället för att, som vi vill, upplåta åt andra. Det finns ju exempel på företag som kommer till Stockholms stad och säger att här vill vi gärna bygga och investera, men sedan är det snarare så att staden snyter åt sig den planeringen och själva bygger ett boende där det offentliga leder i stället. Det finns det ju ingen poäng med. Hur förklarar Torun Boucher det?

Anförande nr 113

Borgarrådet Boucher (V): Den korta förklaringen är att det mål vi har, alltså att 60 procent av alla äldreboenden ska vara ett kommunalt huvudmannaskap som vi sedan kan lägga ut på entreprenad om vi vill, är en målsättning som vi har ärvt av er. Vi har helt enkelt inte ändrat på den; den fanns även under er tid. Vi har inte gjort någonting åt saken, utan vi har bara fortsatt i samma fart.

Vad vi däremot har gjort, till skillnad från er, och det pratade vi ju om förra fullmäktige också, är att initiera rundabordskonferenser med privata byggherrar. Det har de varit väldigt glada över, för då får de också en sorts insyn i vad det faktiskt behövs för någonting så att de inte bygger och startar äldreboenden i helprivat regi som sedan kan bli helt överflödiga, gå på tomgång eller vad som nu kan hända. De är väldigt glada över att de har fått den här kontakten och kunna diskutera det med oss. Vi har haft ganska många sådana. Jag har bara varit med på det allra senaste, och det var väldigt intressant att vara med.

Anförande nr 114

Ann-Katrin Åslund (L): Ordförande! Jag är väldigt glad över att alla är så positiva till min motion som handlar om att låta äldre välja natttillsyn. Det jag tycker är lite konstigt är kanske att man inte för en gångs skull kan tänka sig att bifalla den här motionen. Man säger ju att man är på gång. Vi är alla positiva till det, så det hade varit trevligt om någon motion vid något enstaka tillfälle hade kunnat bli bifallen.

Jag vill återgå till min första motion som handlar om att man ska få plats på boende om man har så mycket hemtjänst så att det till och med blir dyrare än den där platsen

som man så gärna skulle vilja ha. Jag tycker att det är väldigt intressant när Torun Boucher säger att i Enskede-Årsta-Vantör har det väl mer eller mindre blivit en praxis, och i så fall skulle det kunna vara okej. Man kan dock inte skriva in det i riktlinjerna. Men i så fall har vi ju implementerat att man ska kunna göra olika i våra stadsdelar, och då ökar olikheterna i våra stadsdelar. Har man turen när man är väldigt gammal och har väldigt mycket hemtjänst att bo i Enskede-Årsta-Vantör, då kan man få den här platsen, men för den stackare som bor på Södermalm eller Norrmalm, där vi vet att man är rätt restriktiv, är det lite annorlunda.

Ni talar om att nu ska det inte vara några problem alls, för nu är det nya riktlinjer, och ni ska minsann utbilda personalen. Det är jättebra och jätteviktigt. Det har vi gjort förut, och det måste man fortsätta med hela tiden, för kunskap är en färskvara och det kommer nya biståndsbedömare. Men man kan ju inte tro att siffrorna kommer att förändras i ett snäpp, till exempel att andelen avslag när det gäller vård- och omsorgsboende är 18,4 procent. Där var det 34,8 procent som överklagade och som fick rätt. Deras förvaltningar fick pisk. När det gäller servicehusen var det 42,6 procent avslag. Där fick nämnden pisk i 16 procent av fallen. Vad gäller korttidsvård var andelen avslag nästan 15 procent, och där fick nämnderna pisk i 25 procent av fallen. Dessutom är det väldigt olika; i Farsta till exempel går domstolen emot 66 procent av avslagen.

Det här kommer inte att ändras så enkelt som med utbildning. Det måste bli tydligare riktlinjer, och tydliga riktlinjer är det när man verkligen kan peka på hårda fakta. Det kommer inte att bli någon ändring annars.

Anförande nr 115

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag tror att vi vet vad vi tycker i den här frågan vid det här laget. Jag utgår från att vi är tvungna att följa lagstiftningen så här långt och att vi inte kan peka med hela handen. Vi har däremot skrivit betydligt tydligare i de nya riktlinjerna, och det är därför vi också behöver göra en ordentlig utbildningssatsning.

Nu har det sett olika ut i olika stadsdelar sedan början av den förrförra mandatperioden, vilken är den tid som vi har statistik för. Äldrecentrum gjorde en utvärdering av detta och såg att det egentligen inte hade hänt någonting. Det ser olika ut i olika stadsdelar, så det är ett av våra stora problem. Men det ser också befolkningsmässigt sett olika ut i olika stadsdelar. Jag sade förut att trygghetsboenden som vi nu har gjort om till bemannade seniorboenden med aktivitetscenter ger människor ett alternativ. Vi kan se att i bostadsområden med många trevåningshus utan hiss är det fler som söker vård- och omsorgsboenden, något som naturligtvis inte är ett vettigt alternativ; för dem är ett seniorboende ett bättre alternativ.

Jag har även pratat om tryggt mottagande i hemmet, som vi har börjat med och som jag tror kommer att ha en väldigt stor effekt. Fokus är att skapa ett tryggt och hållbart mottagande av utskrivningsklara patienter till deras ordinarie boende. Undersköterskorna i trygghetsteamet arbetar personcentrerat och med ett rehabiliterande förhållningssätt med hänsyn till den enskildes självständighet och integritet. Det här är en utveckling av hemtjänsten, och det har också betydelse för biståndsbesluten gällande vård- och omsorgsboenden. Den äldre får direkt efter sjukhusvistelsen en möjlighet att vistas i sitt eget hem, vilket bidrar till att den äldre snabbare återgår till sina vanor och får en daglig, naturlig vardagsrehabilitering.

Undersköterskorna ansvarar också för att hjälpa den äldre med att koordinera och ta nödvändiga kontakter med distriktssköterska, husläkare, arbetsterapeut och fysioterapeut.

Där det har varit piloter runt omkring i Stockholm, i Hägersten–Liljeholmen, i Bromma och på Kungsholmen, har man sett att det här har resulterat i att folk inte längre vill till vård- och omsorgsboende. Det här är inte hela svaret, men vi ser att det till en del handlar om den stora otrygghet som folk faktiskt känner både inför sitt eget boende, inför utskrivningen från sjukhus och inför bristen på alternativ. Det finns inte en enda lösning på problemet, och vi har inte heller jobbat utifrån att det bara finns en enda lösning. Vi behöver en palett av olika åtgärder, och det tar tid. Men jag är i alla fall glad över att vi har satt igång den här paletten och jag är väldigt stolt över tryggt mottagande, som vi har väldigt bra resultat för.

Anförande nr 116

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Torun Boucher kan väl ändå inte hävda att de personer som har så fruktansvärt mycket hemtjänst skulle vara hjälpta av seniorboende med aktivitetscenter? Personer som har så mycket hemtjänst orkar inte ens ta sig till aktivitetscentret, utan de känner sig jätteotrygga i de här bostäderna.

Det är bra med tryggt mottagande i hemmet, men det hjälper inte alla. Jag är för tryggt mottagande i hemmet, men man kan inte tro att det löser allt. Det finns massvis med människor, hundratals människor i vår stad, som när ni bestämmer nekas boende när de inget hellre vill ha. Det handlar om de sista åren i livet, och de är jättedåliga och otrygga och kanske inte ens har anhöriga eller någonting i Stockholm. Då säger ni att det är mot lagen, fast på vissa ställen i staden gör man precis på det här sättet. Ni godkänner ju olikheterna. Vad handlar det om?

Anförande nr 117

Borgarrådet B o u c h e r (V): Som sagt, jag tror verkligen inte att det bara finns en enda åtgärd. Vad jag har försökt beskriva är den palett av olika åtgärder som vi använder.

Naturligtvis ska det som Ann-Katrin Åslund beskriver inte hända. Nu har jag ju förstått det som så att det i princip inte heller händer. Folk som har så mycket hemtjänst får inte avslag till vård- och omsorgsboende; det är den statistik vi har, och det är vad många andra partier har relaterat till också. Därför blir den frågan på något sätt akademisk.

Jag tror att a och o är att få igång en stor diskussion. Jag tror på det här med att förbättra biståndshandläggarnas arbetssituation så att de får ett utrymme att faktiskt göra de individuella biståndsbedömningar som det är meningen att de ska göra och som jag tror att de i många fall inte hinner med på grund av den ganska trista arbetssituation som de har haft.

§ 24 Inrättande av ett finanspolitiskt råd i Stockholms stad

Anförande nr 118

Borgarrådet **L a r s s o n (M)**: Finanspolitiska rådet, alltså det statliga organ som har att både oberoende granska regeringens finanspolitik och bedöma om politiken ligger i linje med konjunkturutvecklingen, kan man tänka sig skulle kunna vara någonting för denna stad. Jag skrev den här motionen egentligen med ett enda syfte, och det är att jag tycker att det är helt uppenbart att Socialdemokraterna saknar förmåga att inse allvaret i den situation som staden befinner sig i och som faktiskt hela regionen och landet befinner sig i på en rad olika områden. Jag tycker att debatten tidigare i dag ytterligare har bekräftat detta. Vi har haft att debattera frågor som rör bostadsutvecklingen, byggandet och sådant som påverkar stadens investeringstakt och som också påverkar stadens finansiella ställning ganska radikalt, men här är ointresset totalt från finansborgarrådet.

Egentligen förstår jag att ett finanspolitiskt råd kanske inte är det viktigaste och bästa sättet att hantera de här frågorna i staden, utan det måste ligga på majoriteten att både behärska utvecklingen och kunna analysera konjunkturutvecklingen. Men så är det uppenbarligen inte. När finansborgarrådet står i talarstolen pratar hon som om allt vore frid och fröjd, som om inte problemen existerar, som om tidningsrubrikerna som nu kommer gång efter annan, senast för en halvtimme sedan, inte finns. Vi ser projekt efter projekt återlämnas, nu senast i Hagastaden. Vi har sett det i Bromma, vi har sett det i Älvsjö och vi kommer antagligen snart att få se det i Slakthusområdet. Allt mer mark lämnas tillbaka till staden. Detta kommer att få enorma konsekvenser för möjligheterna att göra investeringar i den här staden.

Den här majoriteten har bestämt sig för att det sätt man ska lösa investeringarna på är att belåna stockholmarna. Man ska se till att låna till alla tänkbara limitar, och just nu har man fördubblat länegraden – just nu – sedan maktövertagandet 2014. Man beräknar från stadsledningskontoret att man kommer att nå en skuld på 60 miljarder i denna stad fram till 2020. Bara på en månad har man lånat 3,7 miljarder. Detta är en utveckling som kanske kräver ett finanspolitiskt råd, och därför, fru ordförande, yrkar jag bifall till vår reservation.

Anförande nr 119

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Joakim Larsson föreslår nu i sin motion att Stockholms stad ska inrätta ett råd med Finanspolitiska rådet som förlaga. Här har vi nu Finanspolitiska rådets samtliga tio årsrapporter. Då ska vi kika på hur innehållet i dem stämmer överens med det som Joakim Larsson efterfrågar.

I inledningen på sin motion tar han upp effektivitetsfrågan, och det är naturligtvis någonting som genomsyrar all ekonomisk aktivitet. Men om vi tittar på vad som står här är det ändå ingen profilfråga för Finanspolitiska rådet. Däremot är det en profilfråga för Riksrevisionen. Riksrevisionen är uppdelad i två huvudavdelningar – en som tittar på bokföringen, om det finns kvitton och sådana saker, och så den andra delen som heter just effektivitetsrevision. Inledningen av det som Joakim Larsson efterfrågar här riktar sig i så fall mer mot Riksrevisionen.

Sedan kommer en lång, lång text som egentligen bara handlar om skuldsättningen, som vi tidigare under dagen har sagt kan handla om att Stockholms stad expanderar

sin balansräkning. Då är det inga problem, för då finns det ändå tillgångar som kan avyttras i en nödsituation eller när det anses påkallat.

Så har vi frågan om skuldsättning. Är det någonting som Finanspolitiska rådet tar upp? Ja, det gör de förvisso lite grann här och var. Så sent som i senaste årsrapporten tar man upp det under skuldankaret, som det kallas, och långsiktig hållbarhet.

Motionen handlar egentligen bara om en sak, nämligen att Joakim Larsson är bekymrad över staden lånar pengar till investeringar. Nu ser vi att man har prutat. I motionen står det 70 miljarder. Nu senast är man nere i 50 miljarder, och oavsett beloppets storlek är det nog ändå så att inrätta ett finanspolitiskt råd för en sådan strängt avgränsad fråga verkar vara att ta ut svängarna för mycket. Det här är någonting som vi bara kan diskutera utan att inrätta ett stort byråkratiskt råd. Vi ska inte ha en massa mer byråkrati och cirkus, Joakim Larsson. Det här är Stockholms kommunfullmäktige och ingen lekstuga!

Anförande nr 120

Borgarrådet E d h o l m (L): Ordförande! Jag har länge funderat över detta att Stockholm rätt ofta på väldigt många områden, inte bara när det gäller detta, har en attityd av att vi är oss själva nog. Vi har svårt att ta in expertis från andra kommuner och från andra länder. När man läser finansborgarrådets svar på den här motionen blir det väldigt tydligt: Vi behöver ingen hjälp eller analys utifrån.

Problemet är ju att det som vi gör här i Stockholm påverkar inte bara oss själva, utan det påverkar även andra delar av Sverige och till och med andra delar av Europa. Stockholm är Sveriges huvudstad, och vi är också Sveriges största kommun. Det vi ser nu när byggmarknaden ser ut att krascha är att det naturligtvis påverkar även andra delar av landet. När vi tar på oss den här enorma skuldbördan innebär det att vi vet att vi också har tillgångar som vi kan använda, men det kan påverka hela Sveriges ekonomi om räntan skulle stiga.

Jag kan inte tycka annat än att det är lite nonchalant att bara avfärda den här idén som någonting som inte behövs, samtidigt som vi ser att Stockholm sannolikt är på väg in i rätt stora bekymmer. Jag tycker att med lite mer ödmjukhet kanske man någon gång skulle kunna enas om att Stockholm faktiskt inte är sig självt nog. Därmed vill jag yrka bifall till Moderaternas och Liberalernas gemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 121

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Ordförande, fullmäktige! Först och främst vill jag tydliggöra en sak. Man kan få uppfattningen i den här diskussionen att vi på något sätt skulle låna till driften. Men det enda ställe vi lånar pengar på i den här staden är i koncernen, alltså i Stadshus AB. När det gäller våra driftsenheter och när det gäller investeringar i förvaltningsform är de egenfinansierade, vilket är unikt bland Sveriges 290 kommuner. Vi klarar egenfinansieringen. Det vi lånar till är bland annat flytten av reningsverket från Bromma till Henriksdal, där vi ska utveckla. Vi har naturligtvis också investeringar i bostadsbyggande, där det är projekt som räknas hem.

Man ska inte vara orolig för att låna pengar till investeringar. Man ska inte heller vara orolig för att våga ta de enorma politiskt kloka besluten som det innebär att satsa på en stad för stockholmarna här i dag och för nya stockholmare.

Man kan också få uppfattningen att det här skulle ske i det fördolda. Men kommunstyrelsen har ju ett ekonomiutskott där det redovisas månatliga ekonomiska och finansiella rapporter, där Moderaterna i snart fyra år har lagt ett särskilt uttalande om sin oro. Då kan vi också konstatera att låneskulden i dag är lägre än de prognoser som Moderaterna själva skrev fram, som i sin senaste prognos 2013.

Vi ska också vara medvetna om att vi har en skuld när det gäller investeringar i Stockholm. Vi ligger efter i investeringar, och tar vi inte de här investeringarna kommer det att kosta stockholmarna ännu mer i framtiden. Ni hörde hur revisorn Bosse Ringholm var uppe på förra fullmäktige och tydliggjorde just detta. Vi måste säkra upp våra investeringar. Vi måste hela tiden ansvara klokt med skattemedel, och vi ska hela tiden säkerställa att vi bygger ett framtida Stockholm, och det är just det som den här majoriteten gör. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 122

Borgarrådet **Larsson (M)**: Det kan ju inte vara så, fru ordförande, att finansborgarrådet inte förstår vad hon säger här. Så kan det inte vara, men jag gör ändå ett försök att förklara.

Den prognos som finansborgarrådet talar om är beroende av 1) om investeringarna genomförs och 2) av om finansieringen sker genom lån eller på annat sätt. Kan du realisera tillgångarna, alltså sälja någonting någon gång, Karin Wanngård, då sjunker prognosen tillfälligt, om detta är en engångsföreteelse. Vi var nere på ungefär 4 miljarder i låneskuld i Stockholm, om jag minns rätt. Sedan gick det upp, och prognosen pekar mycket riktigt upp, eftersom vi har en stark investeringstakt i Stockholm, men skillnaden är att du *bara* lånar. Du realiserar ingenting.

Lånar man och lånar och lånar ska man någon gång betala, och man ska inte bara betala tillbaka utan då är det också räntor inblandade. Nu har vi låga räntor, men vad händer framöver, Karin Wanngård?

Anförande nr 123

Borgarrådet **Wanngård (S)**: Stockholmarna behöver inte vara oroliga för den finansiella styrning som sker från majoriteten. Vi har tydlig kontroll, och vi ser också hur staden är stark, hur vi har en Triple-A-rating, som det heter och som innebär att vi har högsta kreditvärdighet när det gäller det som har betydelse om eller när vi lånar pengar.

Det stockholmarna ska vara oroliga för med ett moderatlett styre är när de billigare hyresrätterna som vi är i så stort behov av i Stockholm säljs ut. Ni väljer ju hellre den vägen. Vi vet ju också hur ni styr ekonomiskt när ni väl får styra. Vi ser det i Stockholms läns landsting – en sådan styrning vill vi inte ha i Stockholms stadshus!

Anförande nr 124

Rickard Wall (-): Ordförande, fullmäktige! Karin Wanngård nämnde i inledningen av sitt anförande att man kanske kunde få intrycket av debatten att majoriteten lånar till drift. Då spetsade jag öronen. Vad har sagts under debatten i dag som skulle kunna få någon att tro att jag eller någon annan här antyder att majoriteten lånar till drift?

I själva verket hade jag och Björn Ljung en diskussion där jag tycker att det var väldigt, väldigt tydligt att majoriteten visst lånar till investeringar, så jag vill gärna att finansborgarrådet talar om vad som har sagts här eller någon annanstans som skulle kunna få någon att tro att det handlar om att låna till drift. Det är nästan fräckt att säga, för det har ju varit glasklart från alla aktörer att visst går lånen till investeringar.

Anförande nr 125

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Det är inte klart i debatten vad man diskuterar, och det beror ju på vilka retoriska knep man tar till. Det jag vill tydliggöra dels för fullmäktige, dels för de lyssnare som följer den här debatten är att det är en enorm skillnad om det är så att staden väljer att investera. När vi pratar om bostadsförsörjning eller utveckling av Henriksdals reningsverk så handlar det om kalkyler som vi räknar hem. Det är väldigt viktigt att betona att det är det som vi lånar pengar till, precis som privata fastighetsägare gör när man bygger bostäder.

Det är en skillnad om man väljer att investera i Stockholm och stockholmarnas framtid eller om man väljer att sälja ut tillgångar för att man anser att de inte behövs i stadens ekonomi. Jag anser att vi ska bygga mer i Stockholm.

Anförande nr 126

Borgarrådet E d h o l m (L): Ordförande! Jag förstår inte riktigt det höga tonläget i den här diskussionen. Vi har en skuld som håller på att bli väldigt, väldigt stor; det tror jag att vi kan tillåta oss att säga. Vi har också väldigt mycket tillgångar, så om vi sätter igång att sälja av en del tillgångar kommer vi att kunna betala av på de här skulderna.

Det som bekymrar mig är om vi inte vågar göra detta, det vill säga sälja en del ibland när priset är högt och framför allt när räntorna stiger. Då är ju risken påtaglig att vi kommer att behöva betala delar av de här räntorna genom driften i Stockholms stad. Det är det vi är bekymrade över, inte att låneskulden är jättestor. Men det är den faktiskt nu, och då kan man våga sig på att ta lite experthjälp utifrån och inte alltid tro att vi är bäst själva här i staden.

Anförande nr 127

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Vi pratar ju om miljardbelopp när vi pratar om investeringar i den här staden, och det var väldigt tydligt även under förra fullmäktige när revisorn var uppe att vi ska säkerställa att de investeringar vi fattar beslut om de facto går igång. Det är en väldigt viktig nyckel för att vi ska investera långsiktig.

Jag är inte ett dugg orolig för att våra tjänstemän kan göra rätt bedömningar när man skriver fram både den ekonomiska månadsrapporten och den finansiella månadsrapporten i ekonomiutskottet under kommunstyrelsen, där den presenteras för att man tydligt ska kunna följa Stockholms utveckling.

Jag är inte ett dugg oroad över att stadens tjänstemän skulle brista någonstans i kompetens. Jag har stor tilltro och ett högt förtroende för stadens tjänstemän!

Anförande nr 128

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ordförande! Utmärkt att finansborgarrådet har gott förtroende för stadens tjänstemän! Då hoppas jag att de senaste prognoserna som stadens tjänstemän har rapporterat in – de kom väl i dag – åtminstone får

finansborgarrådet att hicka till, därför att om ni gör allt det som ni säger och investerar i den takt som ni påstår att ni ska göra, då har vi en skuld på 60 miljarder 2020. Enligt tidigare prognoser skulle det vara vid valet, men uppenbarligen är ett antal investeringar försenade så nu är det enligt prognosen sagt att det ska uppnås 2020. Ramen uppnås – då måste ni begära en ny limit och så vidare.

Då kan man fråga sig så här: Skulle inte finansborgarrådet ändå kunna leka med tanken att en räntehöjning skulle kunna drabba Stockholm? En räntehöjning på någon procent på 60 miljarder handlar om 600 miljoner kronor. Jag antar att finansborgarrådet inte tänker låna till att betala räntor, så det lär väl bli så att det tas från driften: Driftsbudgeten i Stockholms stad måste stå för räntekostnadsökningar.

Vi har nästa problem, och det är att våra bolag är mycket oroad över utvecklingen framöver om det är så att investeringstakten leder till att de måste pressa upp lånelimitarna ytterligare. I slutändan riskerar vi deras finanspolitiska status. Vi riskerar dessutom att de inte klarar av ett uppdrag som handlar om till exempel renoveringarna av miljonprogrammen.

Det finns flera orsaker till varför den här oron måste tas på allvar. I ett läge när den här majoriteten med Socialdemokraterna i spetsen bestämmer sig för att ha denna investeringstakt och bara finansiera allt med lån har vi ett mycket stort bekymmer i det fall vi går in i en lågkonjunktur. Vi lånar som mest när det är högkonjunktur, och vi går in i en lågkonjunktur när byggandet sjunker som en sten. Men finansborgarrådet säger att det byggs som aldrig förr. Det blir en 25-procentig minskning bara i år enligt uppgifterna från Boverket. Om det blir ett tvärstopp på byggnationen i Stockholm har vi gigantiska problem, och då behövs bolag som har finansiella muskler att gå in och rädda upp situationen och faktiskt köpa in och avsluta en del av projekten, såsom vi gjorde 2009–2010. Om ni inte lägger om politiken ser vi inte den möjligheten.

Anförande nr 129

Borgarrådet W a n n g å r d (S): Jag fick tidigare en fråga om vem det är som missuppfattar debatten, och det är ju här Joakim Larsson försöker blanda ihop drift och investeringar. Uppenbarligen går det att missförstå, för det är ju Stadshus AB som lånar pengar till investeringar. Det man kan tro är också att det handlar om 100 procent lånefinansiering – men vi har alltså extremt solida bostadsbolag i den här staden som bygger hyresrätter där kalkylerna räknas ihop och naturligtvis lönar sig för Stadshus AB.

När det handlar om bostadsmarknaden i stort hade vi ju den diskussionen tidigare, och där handlar det om att ha både bostadsrätter och hyresrätter i produktionen. Men som det ser ut på marknaden just nu kommer vi att producera mer hyresrätter än bostadsrätter. Håll isär vad som är drift och vad som är investeringar! Det är liksom grundkurs A.

Anförande nr 130

Borgarrådet L a r s s o n (M): Jag tycker att det är helt fascinerande att vi ska ner på LO-retorik i den här salen, därför att det här är viktigare än så. Vi har ett antal bolag, ett antal aktörer runt om på marknaden som varnar oss för den pågående politiken, inte bara här utan framför allt på rikspanet. Vi har ett läge där byggandet sjunker som en sten, och finansborgarrådet rycker på axlarna.

I praktiken innebär detta att ett antal byggbolag kommer att lämna tillbaka sina markanvisningar från och med nu och framåt. Vi kommer inte att få byggnation i Hagastaden i den utsträckning vi behöver, inte i Bromma, inte i Farsta, inte i Slakthusområdet, och jag lovar, det kommer att bli svårt även i Karin Wanngårds favoritprojekt Skärholmen. Detta är allvarligt, och då behövs de finansiella muskler där du håller på att rensa ut i garderoberna!

Anförande nr 131

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Med stor upprördhet tryckte jag in mig på talarlistan innan Joakim Larsson gick upp, för jag tyckte inte att jag fick något ordentligt svar från Karin Wanngård. Men sedan gav ju Joakim Larsson svaret: Jo, man kan tydligen blanda ihop det här, och det har tydligen Joakim Larsson gjort. Här måste jag alltså ge Karin Wanngård rätt: Man kan tydligen blanda ihop saker och ting. Jag fick alltså svar på min fråga till Karin Wanngård av Joakim Larsson.

Om vi återgår till motionen handlar den om huruvida vi ska inrätta något som liknar ett finanspolitiskt råd eller inte. Då tycker jag att vi har fått svar under den här debatten. Jag antar att de som har varit uppe i den här debatten anser sig vara kompetenta i ekonomiska frågor, och det räcker ju. Vi behöver inget finanspolitiskt råd när vi kan ha sådana här debatter. Det här räcker, tycker i alla fall jag.

Anförande nr 132

Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Det nämndes här i debatten att vi ska ha stort förtroende för våra tjänstemän. Det ska vi ha, och det har vi. Därför vill jag verkligen understryka hur våra tjänstemän i de kommunala bostadsbolagen har gjort seriösa långtidsanalyser. Det vet Joakim Larsson som sitter i Svenska Bostäder, och det vet de som sitter i Familjebostäder.

Våra tjänstemän där har gjort väldigt kloka analyser. Vi har en stabil ekonomi. Det finns ingen oro för den byggtakt vi har i dag, och jag tror inte att någon i världen kan påstå att vår belåningsgrad är för hög. Vi har den lägsta belåningsgrad som fastighetsbolag kan ha. Det är ju eftersträvänsvärt att ha så låg belåningsgrad som vi har, och det är inte så att vi lånar till allt. När vi investerar i bostäder är det både eget kapital och lånade pengar, precis som man gör när man bygger vilket hus eller vilka fastigheter som helst. Det är sund ekonomi, och det är bra ekonomi.

Men det vi har i Stockholm nu är en bostadskris, och den måste vi bygga bort. Att inte göra det, att inte ta det ansvaret i en tid när vi har låga räntor samtidigt som människor skriker efter bostäder, speciellt hyresrätter, vore djupt ansvarslost, och jag är glad att den här majoriteten tar det ansvaret.

Anförande nr 133

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ordförande! Ann-Margarethe Livh, det är så härligt att höra dig berätta om våra kommunala bolag. De solida kommunala bolagen pratar du om. Så lät det inte den förra mandatperioden. Men varför är de solida, Ann-Margarethe Livh? Jo, det beror på en mycket aktiv fastighetsförvaltning som du avskydde in i minsta detalj! Det faktum att hyresgäster fick friköpa sina bostäder till och med där du bor vore fruktansvärt att uppleva!

Dessa bolag är solida, vilket beror på en medvetet förd politik, och det är det ni nu håller på att spräcka ekonomin kring. Anledningen till att bolagen säger ”ta det lugnt i belåningen” är för att de ser era investeringsplaner. Anledningen till att de inte har realiserats, dessa stora behov av lån, är att ni inte kommer igång med era projekt.

Anförande nr 134

Borgarrådet L i v h (V): Ja, Joakim Larsson, jag avskydde det sätt som ni genomförde ombildningarna på. Alla dessa konsulter, alla dessa hyresgäster som ringde till mig! Äldre människor i äldre fastigheter med låga hyror grät för att de gång på gång på gång blev uppringda av konsulter som ville övertyga dem om att köpa sina bostäder. Det var hemskt, det var fruktansvärt; så behandlar man inte människor! Dessutom: Bara för att sälja en enda bostadsrättsförening på Järva så slösade Joakim Larsson bort 20 miljoner av stadens pengar. Det kallar jag ansvarslost! Det kallar jag icke-investeringar till skillnad från de investeringar vi gör, för vi har en ansvarsfull politik och vi ska se till att stockholmarna får bostäder!

Anförande nr 135

Borgarrådet L a r s s o n (M): Ann-Margarethe Livh, jag var ju lite tveksam till om det som den här motionen föreslår, nämligen ett finanspolitiskt råd i Stockholm, egentligen är rätt forum. Men efter den här debatten och efter att ha hört på Ann-Margarethe Livh inser jag att det inte räcker med ett finanspolitiskt råd – vi måste ha en tvångsmatad utbildning kring vad som håller på att hända i Stockholms offentliga finanser. Framför allt behöver vi en insikt om vad Vänsterpartiet håller på att åstadkomma, därför att medan Ann-Margarethe Livh kör sin retorik angående historien kring det faktum att människor fick möjlighet att friköpa sina lägenheter så kör hon samtidigt våra kommunala bolag i botten – om hon fortsätter som hon gör nu.

Nu är det gudskelov så ur ekonomisk synvinkel att hon inte kommer igång med sina projekt. Det är naturligtvis bra ur ekonomisk synvinkel, men det är naturligtvis katastrofalt ur en annan synvinkel, och det handlar om att få igång allt det som ni i retoriken pratar om. Har Ann-Margarethe Livh haft spadtag ännu på kvarteret Plankan? Plankanprojektet som vi inledde 2004, vill jag minnas.

(O r d f ö r a n d e n : Joakim Larsson, håll dig nu till din egen motion!)

Jag kan berätta för fru ordförande att jag tror att majoriteten nog är överens om att utan våra kommunala bostadsbolag och utan den investeringstakt som vi talar om finns det ingen finanspolitisk ram över huvud taget i den här staden, för det är otroligt mycket som sker där, och det är därför vi tjarar om bostäderna.

Nåväl! De kommunala bolagen, oavsett vilka, har lånelimitar som man nu kommer att spräcka om det som majoriteten så gärna vill investera i kommer till stånd. Ni måste ta de här varningarna på allvar, för det kommer att ställa staden i mycket svåra finansiella problem. Det finns en annan sektor, och det är förvaltningssektorn som även den har problem med stora investeringar. Det är inte bara våra bolag. Vi har idrottsnämnden, och vi har den nämnd som hanterar våra fastigheter, där ni har spräckt budgeten med sammanlagt över 2 miljarder sedan 2015 – 2 miljarder i investeringar har ni spräckt budgeten med bara i dessa investeringar, och därefter har vi fattat beslut om nya investeringar kring Medborgarhuset och annat.

Ni måste börja ta detta på allvar och lyssna lite på omvärlden!

Anförande nr 136

Borgarrådet L i v h (V): Ordförande! Jag vet att vi inte har en bostadspolitisk debatt, men när det gäller Stockholms stads ekonomi och finanser är faktiskt bostäderna och bostadsinvesteringarna ett av de stora projekten. Jag vill upprepa det här, för det är precis som om Joakim Larsson inte lyssnar: Har du inte suttit på Svenska Bostäders styrelsemöte? Har du inte sett våra tjänstemän som har lagt fram väl underbyggda prognoser för hur stabila våra bolag är? När vi investerar gör vi ju också kalkyler. Vi räknar ihop kalkylerna. Det är inte så att vi lånar till höger och vänster och sedan inte tror att vi får ihop pengarna. Hittills har vi gjort otroligt seriösa kalkyler. Vi får ihop våra projekt; därom är det ingen tvekan. Dessutom har vi aldrig byggt så mycket som nu sedan miljonprogrammets tid. Vi har på fyra år markanvisat lika mycket som ni gjorde på åtta år. Vi tar bostadskrisen på allvar, vi tar ekonomin på allvar och vi bygger för alla stockholmare, vilket ni inte gjorde!

Anförande nr 137

Borgarrådet L a r s s o n (M): Enligt dina egna utlovade siffror, Ann-Margarethe Livh, saknas det i dina planer för bostäder inom de kommunala bolagen 2 199 lägenheter – 2 199 lägenheter som ni sade skulle vara byggstartade har inte startats. Jag vet inte om ni skjuter det på framtiden, men jag kallar det en bostadsskuld i de kommunala bolagen.

Stå inte här i talarstolen och fylls av glädje över allt som byggs, för det är ingenting av det som du har yrkat bifall till! Ja, någonting du kanske yrkade bifall till den förra perioden när vi fattade besluten, men det enda som har byggts den här perioden är ett Snabba hus-projekt och den typen av Snabba hus-projekt kommer vi naturligtvis att kunna se mer av, men det är det enda ni har levererat. Ni levererar inga Stockholmshus. Vi väntar på dem, men de kommer aldrig.

Anförande nr 138

Borgarrådet L i v h (V): Jag var ju och tog det första spadtaget på dem i Rågsved, men det kanske inte Joakim Larsson noterade. Vi kommer också snart att ta första spadtaget för husen i Tensta, så vi har full fart på byggandet både av Stockholmshus och av andra bostäder. Det är det viktiga. Men jag tycker inte att borgarrådet Larsson ska stå här i talarstolen och gång på gång få det att framstå som om våra kommunala bolag har ekonomiska problem, för det har de inte. Om du hade fått fortsätta att härja och anlita konsulter för 20 miljoner här och 20 miljoner där, då kunde vi ha haft en kris, men tack vare att vi vann det här valet kunde du inte fortsätta att härja och slösa miljoner på att övertala hyresgäster att köpa!

§ 25 Våld mot äldre kvinnor

Anförande nr 139

S o f i a M o d i g h (KD): Ordförande! Den här motionen skrev jag för två år sedan. Det känns faktiskt väldigt länge sedan. Det var alltså innan metoo-upproppet drog igång, vilket ju ledde till, får man säga, en välbehövlig allmän debatt om sexuellt våld, övergrepp, trakasserier med mera. Den här motionen handlar inte bara om sexuellt våld utan om våld över huvud taget, framför allt våld mot äldre kvinnor, och ytterligare en dimension av det är ju sexuellt våld mot äldre kvinnor.

När jag skrev den här motionen fanns det liksom inte så stort utrymme i diskussionen att ens tänka på de här frågorna. De flesta av oss har haft och har nog även i dag en bild i huvudet av att äldre på något sätt ska vara lite mer bullbakande mormödrar eller farmödrar utan problem. Vi vill liksom inte tänka på att även äldre par slåss. Vi vill inte se att även äldre kvinnor våldtas, och vi vill inte se att äldre ibland misshandlas av både anhöriga och av vårdare. Det blir lätt lite av en blind fläck.

Det som har hänt sedan jag skrev den här motionen är att vi har antagit ett program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld. Det är ju bra. Vi hoppas att det även hjälper de äldres situation.

I svaret från borgarrådet till mig fanns också en infosatsning 2017 omnämnd, och en fråga som återstår är hur det gick med den. Den borde ju vara genomförd nu när vi är framme i 2018. Jag ska också säga att vi yrkar bifall till motionen enligt Moderaternas och Liberalernas förslag i kommunstyrelsen.

Anförande nr 140

Borgarrådet B o u c h e r (V): Tack för en jättebra och viktig motion! Våld mot kvinnor och våld i nära relationer går inte i pension. Äldre kvinnor är en sårbar grupp, och mörkertalet är stort. Hög ålder i kombination med sjukdom, funktionsnedsättning eller ensamhet ökar den äldre kvinnans beroendeställning och ökar också risken att utsättas för våld och övergrepp.

Det är viktigt att skapa en förståelse, precis som sades alldeles nyss, för att äldre kan ha precis samma problem som yngre, till exempel en partner som kontrollerar, slår och våldtar. Äldreomsorgen är en nyckelaktör i att upptäcka och agera mot våld i nära relationer, och vi behöver utbildning i den här frågan. Med anledning av detta gav äldrenämnden i uppdrag att inleda ett samarbete med Unizon, som är den paraplyorganisation som organiserar kvinnojourer i Stockholms stad, och det arbetet har vi också satsat 1 ½ miljon på under de två senaste åren. Då har vi gjort en hel del olika saker, bland annat en heldagsutbildning om våld i nära relationer för biståndshandläggare. Nästan samtliga stadens biståndshandläggare har gått den här utbildningen. Vi anordnar nu i höst också en utbildningssatsning för omvårdnadspersonal, detta för att öka kunskaperna om hur våld kan förebyggas och upptäckas samt kunskap om vart man ska vända sig för stöd och hjälp. Det tror jag är det stora hacket: att man inte riktigt vet. Man kan förstå vad som har hänt, men vad gör man och hur gör man?

Äldreförvaltningen kommer även genom nätverket för biståndshandläggare att följa upp den här kunskapen och se till att den stannar kvar.

Vi gör även en hel del andra utbildningar tillsammans med socialförvaltningen och länsstyrelsen kring de här frågorna, och vi kan förstås göra mer. Viktigt är att till exempel hemtjänstpersonalen också vet vart de ska vända sig, som jag sade alldeles nyss, och därför diskuterar vi nu hur vi på bästa sätt kan sprida någon form av checklista till personal så att man vet hur man ska göra.

Den vanligaste förövaren är en manlig familjemedlem. Det som skiljer äldreomsorgen från resten av samhället är att vi även ser att personal kan vara förövare samt de egna vuxna barnen, vilket kanske är det svåraste. Jag är också vice ordförande i Svenskt Demenscentrum, och där är det uppenbart att kompetens inom området demens också är viktigt i det här perspektivet. En demensdiagnos kan ställa höga krav på anhöriga och även på personal. Svenskt Demenscentrum har tagit fram en webbutbildning som heter Nollvision – för en demensvård utan tvång och begränsningar. Nu hinner jag inte säga mer om det, så jag ska yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Anförande nr 141

D e n n i s W e d i n (M): Ordförande! Jag instämmer i mycket av det som har sagts och instämmer också i mycket av motionen och vill yrka bifall på den å Moderaternas vägnar.

Någonting som inte tas upp riktigt och som inte kommer att tas upp mycket i diskussionen men som jag ändå tycker att vi borde framhäva är tryggheten på gator och torg. Här kan vi också se att äldre är väldigt utsatta i det som sker. Jag bor själv i ytterstaden och märker ju av en förändrad brottslighet och också en ökad brottslighet när det kommer till våld på gator och så. Där tycker jag ändå att det är påtagligt hur man inte har levererat exempelvis ordningsvakter, som majoriteten har kommit med besked om väldigt sent och som de inte har implementerat tillräckligt. Jag skulle gärna höra Torun Boucher resonera om detta.

Anförande nr 142

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag är hemskt ledsen, men jag tänker nog tyvärr inte alls svara på det, därför att det är en helt annan fråga. Det är en jätteviktig fråga, men det är en helt annan fråga. För mig är det väldigt viktigt att skilja på våld i nära relationer och våld i offentliga miljöer. Det är viktigt att vi lyfter våld i nära relationer och faktiskt pratar om just våld i nära relationer när det är det vi pratar om, och det är också det motionen handlar om.

Anförande nr 143

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Jag läser ur Sofia Modighs motionstext: ”Undersökningar bland äldre kvinnor med hemtjänst eller trygghetslarm i Göteborg år 2004, har visat att om våld, hot, trakasserier och försummelse räknats samman så hade nästan var tredje kvinna i undersökningen drabbats.”

Det här är ju ett väldigt alarmistiskt språkbruk, och det kanske man behöver för att väcka intresse för sin motion, för om vi nu tittar på den här undersökningen som har gjorts i Göteborg ser vi på s. 58 att det bara är 12 procent som omfattas om vi tittar på våld, sexuella trakasserier och sexuellt våld. Varje procent är en procent för mycket, men det är bara 12 procent. I själva verket är det försummelse som är huvudförklaringen.

Går vi lite längre ned i motionstexten hänvisar Sofia Modigh till en studie som har gjorts av Madelene Sundström, och i den studien på s. 63 redogörs för en svensk undersökning från 2013 som Lindert med flera har gjort. Där kommer man fram till samma sak, nämligen att det framför allt är försummelse, ekonomiskt våld och sådana saker som är huvudorsaken, medan det egentliga våldet ligger på betydligt lägre procentsatser – som sagt. Men det kanske var till för att väcka uppmärksamhet.

Sedan slår Sofia Modigh in öppna dörrar. Det finns ju ett utbildningsmaterial, och det är till för att användas. Socialstyrelsen tog inte fram det här utbildningsmaterialet bara för att man skulle skriva en handlingsplan. Tittar man i övrigt på svaren och utlåtanden från olika nämnder och så vidare ser man att nej men, det här är nog ganska väl under kontroll.

Dessutom är den här motionen väldigt illa skriven. Vi ska ta några exempel. Så här står det i mitten: ”Socialstyrelsen har uppmärksammat problematiken och tagit fram ett utbildningsmaterial /.../ I förordet står det /.../ skriver generaldirektören Lars-Erik Holm /.../”. Men det är faktiskt så att om man tittar i den här rapporten så har generaldirektören inte alls skrivit så i förordet. Däremot har generaldirektören skrivit så i sammanfattningen.

Nu tar tiden slut för mig, så jag får komma tillbaka.

Anförande nr 144

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till motionen. I motsats till föregående talare tycker jag att det här är en oerhört viktig motion, och jag tror att vi är många på båda sidor som tycker så.

Vi hör här att det har gjorts väldigt mycket i staden, och det är också en fråga som har uppmärksamats. Men det är egentligen inte det som den här motionen handlar om. Här efterlyser man en handlingsplan, att äldreförvaltningen ska ta fram en handlingsplan mot våld mot äldre kvinnor. Då hänvisas ju hela tiden till det program som redan finns mot våld i nära relation och hedersrelaterat våld. Även Äldrecentrum har många utbildningar, förutom det som Torun Boucher har pratat om tidigare, men det är ju så att när det finns olika saker så spretar det ju åt olika håll och det kanske händer ibland. Då är det viktigt att man drar åt samma håll, att man vet när det ska hända. Det är det som är det viktiga.

När man tittar i programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld står det fyra rader om äldre i ett program på 48 sidor, och då står det så här: ”Att vara äldre. Äldre har ofta precis som personer med funktionsnedsättning större behov av hjälp från omgivningen vilket skapar ett beroende. Våldsutövare kan utöver partner också vara exempelvis vårdare eller vuxna barn.” Sedan är det slut. Annat är det när det handlar om barn. Nu vill jag understryka att jag tycker att det är väldigt, väldigt bra att det står så här mycket om barn och vilka åtgärder som man ska ha, men i det fallet handlar det om flera sidor och tio åtgärds punkter.

Jag tycker att det är dags att man uppmärksammar äldre mer på så sätt att man har det här sammanhållna i äldrenämnden. Den här motionen borde ha bifallits. Jag tror att vi vill samma sak, men det är ju metoderna det handlar om och hur vi ska säkerställa att det faktiskt alltid händer.

Anförande nr 145

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Ann-Katrin Åslund började sitt anförande med att säga att hon i motsats till föregående talare, det vill säga mig, anser att det här är en viktig motion. Ja. Då vill jag ändå bara förtydliga att *frågeställningen* som tas upp i motionen anser jag är viktig. Frågan är viktig. Jag behöver inte 30 procents svarsfrekvens för att tycka att frågan är viktig. Det räcker med 1 procent för mig.

Det jag lyfte fram var att motionen *i sig* är illa skriven, ogenomtänkt, alarmistisk och så vidare, så här ger jag då Ann-Katrin Åslund en chans att förtydliga sig varför hon menar att jag skulle tycka att motionen var oviktig. Så är det alltså inte!

Anförande nr 146

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Det är inte riktigt det som det handlar om. Det här handlar om en motion från Sofia Modigh och inte om vad Rickard Wall tycker eller ej. Det här forumet är ju inte till för att vi ska tala om vad Rickard Wall tycker och inte tycker och om vi ska berömma honom eller inte. Vi ägnar oss åt de handlingar vi har fått och vad vi tycker om dem.

Anförande nr 147

Borgarrådet B o u c h e r (V): Det är lite jobbigt med motioner som man håller med men inte bifaller utan anser vara besvarade, och det beror ju på att vi i princip tycker att vi gör det. Men jag förstår Ann-Katrin Åslunds poäng; det var därför jag kände att jag i alla fall måste gå upp. Ni tycker inte som vi, för ni har efterfrågat något annat.

Vad jag skulle kunna säga både vad gäller länsstyrelsens och vårt eget program när det gäller våld i nära relationer är att även vi kände att det behövdes någonting mer i praktiken, och det är därför vi har inlett det här samarbetet med Unizon. Det är lite grann för att ta fram ett sätt att arbeta med de här frågorna. Det är alltså inte en skriftlig handlingsplan, utan det är ett pågående arbete just nu: Hur jobbar vi bäst med de här frågorna? Vi håller fortfarande på att utvärdera det och ställer ofta fortlöpande frågor till äldreförvaltningen och ser att vi kanske behöver gå ytterligare några steg framåt. Det är det vi gör i praktiskt arbete.

Att det inte är exakt en handlingsplan handlar väl kanske om att vi började jobba i stället för att skriva en handlingsplan. Det skulle kunna vara det korta svaret.

Anförande nr 148

A n n - K a t r i n Å s l u n d (L): Praktiskt arbete eller handlingsplan – det är liksom inte antingen eller, utan en handlingsplan ska ju leda till praktiskt arbete, och det finns ingenting som hindrar att man tar fram det innan. Men det är bra om man kan infoga det i en mall så att alla vet vad man håller på med. Det kan vara ett tips för framtiden även om ni inte bifaller motionen.

Anförande nr 149

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Ordförande! Jag vill tacka motionären för att hon lyfter en väldigt viktig fråga och att det uppmärksammas hur framför allt äldre kvinnor drabbas av våld och sexuella övergrepp. Såväl i nära relationer som i andra situationer är äldre en särskilt sårbar grupp just för att man ofta är i beroendeställning till olika personer. Vi har också sett att kunskapen alldeles för länge

har varit låg och att man behöver bli bättre på att upptäcka våldet. Därför är det så viktigt att vi nu satsar på att höja kunskapen om våld inom äldreomsorgen och att vi har riktad information till äldre. Därför är det också viktigt att äldre faktiskt pekats ut som en särskilt sårbar grupp i programmet mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck.

Jag vill också lyfta fram vikten av att vi jobbar mot de normer som föder våldet. Motionen pekar mycket riktigt på att det främst är kvinnor som drabbas. Men vi kan aldrig komma till rätta med våldet om vi inte också benämner dem som utövar våldet, och det är ofta män. Det är samma mönster vi ser bland gamla, bland barn, bland unga och medelålders vuxna. Därför är det så viktigt att vi har ett feministiskt perspektiv i allt våldsförebyggande arbete, som tar sikte på att förändra destruktiva mansideal. Detta är jag väldigt glad över att vi har påbörjat. Redan från förskolan ska vi jobba med den typen av frågor.

Tack för en väldigt viktig motion! Jag ser fram emot att fortsätta jobba med den här frågan i den rödgrönrosa majoriteten, och jag vill slå ett slag för ett tydligt könsperspektiv i allt våldsförebyggande arbete.

Anförande nr 150

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande, fullmäktige! Jag ska börja med att säga att jag bifaller motionen och därmed reservationen i kommunstyrelsen, och jag ska anlägga ett väldigt tydligt könsperspektiv, eftersom motionen handlar om våld mot kvinnor och mer specifikt mot äldre kvinnor. Jag tycker att detta är en mycket viktig motion, för jag tror att det finns en stor dold grupp här som inte riktigt kommer fram. Fler ska få komma till tals och fler ska våga komma fram med om man har råkat ut för någonting vare sig det gäller fysiskt våld, sexuellt våld eller psykiskt våld. Man ska kunna prata om det, och för det behövs det kunskap hos personalen.

Jag tycker möjligen att borgarrådets svar var lite mesigt, men jag såg att flera av remissinstanserna faktiskt hade tagit till sig den här frågan och ser betydelsen av att jobba vidare med den. Självklart kan en handlingsplan vara ett papper eller någonting som man aktivt kommer att jobba med, men bara att det finns, att man tillvaratar metoder som finns för att upptäcka det här och att man fortsätter att jobba med att utbilda personalen och tar frågorna på allvar tycker jag är nog för att bifalla motionen.

Anförande nr 151

B o r g a r r å d e t B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige! Vi verkar alla vara överens, med något undantag, om att det här är en bra motion, och bra skriven, tycker jag. Jag tänker apropå att det är en kvinnofråga så är enligt Nationellt råd för kvinnofrid den vanligaste förövaren av våld även mot äldre kvinnor fortfarande en manlig familjemedlem, oftast en partner. Detta våld kan ha utövats i decennier, och det kan vara både psykiskt, fysiskt, sexuellt och ekonomiskt våld. Vad som är tydligt för äldre kvinnor är just osynliggörandet av dem. Oavsett den procentuella kvantiteten av olika sorters våld är det osynliggörandet som är själva haken.

Jag avslutade mitt förra anförande med att prata lite grann om Svenskt Demenscentrum. Jag vill väldigt gärna göra reklam för det, så därför måste jag gå upp igen. Det finns alltså någonting som heter Nollvision – för en demensvård utan tvång och begränsningar, som Svenskt Demenscentrum har tagit fram. Det är en app som

man kan ladda ned i telefonen, och den finns för såväl personal som för anhöriga. Jag har den i min telefon, och jag har också en liten reklamlapp i massupplaga som ni kan få.

Nollvisionen innehåller väldigt mycket bra kunskap, och kompetensutveckling inom demens är också väldigt viktigt på det här området. När jag har varit på seminarier om våld i nära relationer riktat mot äldre kvinnor har personalen uppskattat otroligt mycket just den typen av kompetens, därför att det är svåra situationer som man möter. Ofta kan ett våld som har pågått till exempel i en parrelation under decennier faktiskt trappas upp när man blir äldre på grund av att andra svårigheter kommer in i ens liv. Jag gör alltså lite reklam för nollvisionen när vi ändå håller på. I övrigt fortsätter vi absolut att jobba med det här och gärna tillsammans!

Anförande nr 152

S o f i a M o d i g h (KD): Ordförande! Jag blev ganska hårt ansatt av en tidigare debattör, och jag känner att jag behöver gå upp och kommentera det som sades. När man blir anklagad för att skriva ogenomtänkta och alarmistiska motioner kan man ju fundera på vad det står för. När någon faktiskt ganska hånfullt säger att det var minsann bara 12 procent som hade blivit utsatta för vissa saker och att det övriga var ”försummelser”, som om försummelser inte är något allvarligt, när det i själva verket kan handla om att en äldre människa försummas på så vis att den inte får sin medicin på grund av att någon som har möjlighet att ge medicinen använder det som ett maktmedel eller när det kan handla om att man sparkar på den äldres älskade husdjur eller till och med som jag hörde om härom veckan, att man avlivar en äldre persons husdjur för att utöva makt över personen ifråga – då är inte försummelse något mildare än något annat, utan det är ju mycket allvarliga saker som drabbar äldre.

Om en äldre man som representerar sig själv i den här församlingen och går till en kvinna som dessutom är yngre och säger att hon är ogenomtänkt visar man genom att mästra mig att yngre kvinnor ska inte ta sig ton i församlingen. Vi ska rättas och korrigeras och fostras enligt något slags mansnorm. Jag accepterar inte det. Jag tycker att Rickard Wall ska be mig om ursäkt!

Anförande nr 153

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Nej, någon ursäkt kommer du inte att få. Det finns mycket att säga. Sofia Modigh skulle vara med i landstinget, det hör jag, om hon nu har synpunkter på min debattstil.

Jag är visst medveten om att försummelse är någonting väldigt allvarligt. Det tar jag absolut inte lätt på. Men det är det som är min poäng: Då ska det framgå av motionen, då ska det stå i rubriken. Då ska det inte bara stå våld, utan då ska det framgå att motionen omfattar hela spektrat av misskötsel och missbeteende mot de äldre. Det ska också framgå av texten, och det är det jag menar med att den är illa skriven. Rubriken ska ju överensstämma med textinnehållet.

Jag har begärt ordet, så jag får någon minut till, så ni kan spara på applåderna!

Anförande nr 154

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Då ska vi se. Motionen är alltså illa skriven. Det finns ett utlåtande från äldrenämnden på s. 28 i handlingarna som är

en reservation som Sofia Modigh har skrivit under, Dennis Wedin med flera, alla M och även Ann-Katrin Åslund. Om vi tittar på de första sex raderna där talar de för sig själva. Detta är ett sammelsurium som inte liknar någonting! Är det här det bästa Dennis Wedin, Moderaternas kommande stjärna inom äldrefrågor, kan åstadkomma?

Jag står fast vid att både motionen och förberedelsearbetet är riktigt, riktigt dåligt. Vi har från Skärholmens stadsdelsnämnd ett uttalande från en moderat som inte är närvarande här, så jag ska inte säga hennes namn. Hennes uttalande avslutas med: Därför anser vi kristdemokrater att det behövs bla, bla, bla. En moderat säger alltså ”vi kristdemokrater”.

Så här är det rakt igenom. Jag har själv en mamma som bor på ett äldreboende bara några kvarter härifrån och en moster som bor ett par kvarter bort, så äldrefrågorna är väldigt angelägna för mig. Därför blir jag orolig över att kompetensen i den här församlingen är så låg på området. Det anser jag. Det tycker jag inte att jag behöver be om ursäkt för. Lustigt nog, Sofia Modigh, var det här faktiskt första gången i mitt liv som någon kallade mig för...

(O r d f ö r a n d e n : Rickard Wall, du måste hålla dig till motionens innehåll huvudsakligen och inte till formen. Jag vill be dig göra det.)

Jag lyder ordförandens minsta vink. Jag ska dessutom göra det lätt för ordföranden – jag går härifrån!

Ordningsfråga

Anförande nr 155

B e r t h o l d G u s t a v s s o n (M): Ordförande, fullmäktige! I mitt inledningsanförande för den nya perioden liksom för de tre föregående har jag som ålderspresident, liksom ålderspresidenterna före mig, tagit upp att i den här salen har vi en Stockholmsanda. Det innebär att vi kan debattera sakfrågor hårt och sakligt, men vi avhåller oss från personangrepp och från att kriarätta andra fullmäktigeledamöters motioner, interpellationer och så vidare. Det är andemeningen och politiken som gäller, och jag tycker att vi ska fortsätta med den andan i den här salen. Tack för ordet!

Anförande nr 156

O r d f ö r a n d e n : Jag vill också understryka att vi ska hålla en positiv och trevlig ton. Vi kan gärna angripa varandras politik, men försök att hålla en bra samtalston så att vi får en hård men rättvis och bra politisk debatt.

Anförande nr 157

M a r i a A n t o n s s o n (MP): Ordförande! Tack, Sofia Modigh, för en väldigt bra motion, för det du lyfter är en angelägen problematik och en målgrupp som ofta är väldigt osynliggjord. Som du själv var inne på skrevs ju motionen 2016, och det har som tur är hänt en del sedan dess. Bland annat har vi stadens program mot våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. Vi kommer att inrätta relationsvåldscentrum. Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm inrättar ett gemensamt sådant som invigs den 15 juni. På Östermalm, där jag är ordförande, har vi bland annat uppsökande verksamhet där vi ringer till alla äldre över 80 år som inte har ett biståndsbeslut.

Detta är angeläget. Det arbete som görs nu kanske utmynnar i att vi behöver finslipa verktygen ytterligare, men jag hoppas att det vi gör nu kommer att räcka en god bit på vägen. Tack så mycket för motionen!

§ 26 Utveckling av Vanadislunden med omnejd

Anförande nr 158

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Moderaternas och övriga Alliansens reservation i kommunstyrelsen.

Motionen skrevs för snart två år sedan, och sedan dess har det hänt en del. Jag skulle ändå säga att den här motionen är väldigt relevant fortfarande. Den handlar om Vanadislunden, som är en av Norrmalms och stadens gröna lungor. Vanadislunden är faktiskt en av stadens största parker. Den är på 9 hektar och är väldigt kuperad. Den högsta toppen når 43 meter över marken. Det är en väldigt omtyckt park, men tyvärr nyttjas den inte till sin fulla potential. Den är ganska svåråtkomlig, och om man inte bor i Vasastaden är det inte säkert att man ens känner till att den här parken finns.

I motionen ger vi några förslag på vad man skulle kunna göra för att få den här parken mer levande under dygnets alla timmar och årets alla dagar. Man skulle kunna utveckla parken med fler kulturaktiviteter, fler kaféer, restaurangverksamheter och kanske även några kvällsöppna aktiviteter, detta i samband med att man även utvecklar Vanadisbadet.

När jag säger ”man” menar inte jag att staden och vi politiker ska göra det, utan vi ska göra tillsammans med privata och ideella aktörer och tillsammans med stadens medborgare som gärna får komma in med förslag. Jag har redan fått en hel del förslag på vad man skulle kunna göra med den här platsen, och därför är jag väldigt intresserad av att höra hur majoriteten tänker. Det vi vet är att den S-ledda majoriteten har bestämt att man ska återta badet i kommunal regi efter en tvist, där man har fått köpa ut den som driver badet i dag. Man kommer från och med hösten att ta över badet i egen regi, och från och med sommaren 2019 kommer badet att vara i kommunal regi.

Detta kan jag förstå, även om vi i Moderaterna är emot det och tycker att det ska upphandlas, men det jag inte kan förstå och det jag motsätter mig i svaret som jag har fått från majoriteten är att man även skriver att det är viktigt att badet och framtida verksamheter är i kommunal regi. Vad menar man då för framtida verksamheter? Menar man att staden ska driva kaféer och restauranger, boulebanor, minigolf och så vidare, eller vad menar man med detta?

Vi tycker att det är viktigt att man låter privata och ideella krafter få göra ett omtag av hela den här platsen och göra den mer tillgänglig!

Anförande nr 159

C h r i s t i n a L i n d e r h o l m (C): Ordförande! Jag vill passa på att yrka bifall till den här motionen, som är en väldigt trevlig, bra och viktig motion.

Vanadislunden är en av innerstadens största parker och så okänd. Den är fantastisk! Ni skulle se färgerna på hösten och utsikten från toppen. Ni skulle se den här stora kolossen, vattenreservoaren, som jag tror att man skulle kunna göra väldigt mycket aktiviteter runt omkring. Lekparken nere vid Sveavägen har rustats upp och är jättefin. Det finns en kyrka som är välbesökt, och det finns en hundrastgård. Så är det några stycken som ligger och solar på sommaren eller fikar lite eller så, och jag tror att med

fler aktiviteter så skulle det kunna bli ytterligare en användbar grön lunga som många Vasastadsbor skulle ha stor glädje av.

Tack för motionen och roligt att få yrka bifall till den!

Anförande nr 160

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande, fullmäktige! Nej, Christina Linderholm, Vanadislunden är ingen fantastisk park. Det finns en orsak till att människor inte är där, och det är att det bara är en lång uppforsbacke. På östra sidan blir det närmast ett stup. Jag badade där redan på 1960-talet, och nej, det är ingen fantastisk park, nej, vi ska inte hålla på och investera kommunmedel där, nej, vi ska inte aktivera oss över huvud taget! Badet ska vi naturligtvis ta hand om på lämpligt sätt, men i övrigt ska vi inte ägna skattepengar åt det där. Så kryp tillbaka under din sten, centerpartisten Christina Linderholm!

(O r d f ö r a n d e n : Just det där uttrycket tror jag att vi ska sluta med. Rickard Wall har blivit tillsagd tidigare i dag.)

Anförande nr 161

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Vi trodde väl inte riktigt att motionen skulle tas upp i dag, så jag är halvförberedd. Men motionen slår faktiskt in öppna dörrar. Det är ju redan så att detaljplanen är antagen för att kunna utveckla Vanadisbadet till idrotts- och kulturverksamheter. Vi har som sagt i stadsbyggnadsnämnden redan antagit detaljplanen som möjliggör både idrottsverksamhet och kultur inom Vanadisbadet.

När det gäller belysningen tycker jag att trafikkontoret har svarat mycket bra. Väldigt mycket är redan genomfört av belysningsåtgärder. Man belyser vattenreservoaren, man har gjort en belyst väg genom parken och resten ska man helst inte belysa, för även ströljus är en förorening – en ljusförorening. Ska man göra ytterligare belysningsanläggningar måste det vara punktinsatser och väl genomarbetat. Givetvis kan väl mer göras, men som sagt, Vanadiskullen är ju en del av Stockholmsåsen och den har sin givna topografi, så ska vi inte planspränga den så är den som den är, och det ges ju också möjlighet till lugn, ro och avkoppling uppe på toppen. Det är också det som är sympatiskt med den: att det finns olika typer av miljöer.

Stadsdelen har svarat på ett alldeles utomordentligt och ibland till och med poetiskt sätt, där man säger att andelen parkyta i stadsdelen är mycket begränsad och att det är viktigt att de ytor som finns kvar är mångfunktionella och att man inte programmerar dem. Det är alltså vettigt att inte ytterligare anlägga olika aktiviteter, utan det är bra med platta gräsytor som folk kan få använda till spontanidrott, picknick och för att sola.

Sedan är det också en väldigt bra idé att ordna en trafikseparerad förbindelse mellan Vanadislunden och Bellevueparken; det håller vi definitivt med om. I övrigt tycker vi att det är ett bra svar på motionen, och vi står bakom kommunstyrelsens förslag.

Anförande nr 162

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Jag tycker också att många av remissvaren vi har fått är positiva. Det har som sagt varit hänt en del, eller man pratar i

alla fall om att det ska hända en del, och man har antagit den nya detaljplanen som säger att det ska vara kulturverksamheter och så vidare.

Men jag skulle också vilja berätta att såsom parken fungerar nu är det tyvärr ganska akut – det fungerar inte alls. Jag fick höra, och det jag kommer att berätta nu är inte alls trevligt, att det finns illegala boplatser uppe på toppen i parken, och människor utför sina behov däruppe. Det var alltså en mamma som hittade sin tvååring full av mänsklig avföring för inte alls länge sedan. Vad tänker ni göra åt detta? Det är akut, som sagt.

Anförande nr 163

C e c i l i a O b e r m ü l l e r (MP): Illegala bosättningar och avhysningar är en polisiär sak. Det är självklart att sådana bosättningar inte ska förekomma, och det är tråkigt om det finns i Vanadislunden.

Med bättre väderlek kommer väl folk att röra sig mycket mer i området. Det har kanske inte varit så inbjudande de senaste månaderna, men jag tror att med ökad vilja att gå ut och njuta av solen kommer folk att röra sig även uppe i Vanadislunden. På sätt och vis löser det sig självt genom ökade soltimmar.

Anförande nr 164

B j ö r n L j u n g (L): Ordförande, fullmäktige, åhörare! Jag nöjer mig med att yrka bifall till vår reservation. Det är en utmärkt motion.

Anförande nr 165

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Jag tänkte vara lika kortfattad som min liberale kollega och yrka bifall till vår alliansgemensamma reservation i kommunstyrelsen.

Anförande nr 166

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tack för motionen! Jag tycker att det i mångt och mycket är en bra motion som lyfter viktiga diskussioner om Vanadislunden och utvecklingen där. Jag tycker framför allt att de delar som rör just tryggheten och belysningen i parken är viktiga och relevanta. Precis som nämndes tidigare pågår det ett arbete för att göra parken mer trygg och välkomnande. Både trafikkontoret och stadsdelsnämnden har ett arbete igång på den punkten.

Jag vill dock förtydliga det som vi också har sagt, nämligen att vi inte håller med motionären om att det finns ett egenvärde i att fortsätta upphandlingen av Vanadisbadet. Jag är även ganska övertygad om att de stockholmare som längtar efter att badet ska öppna nu till sommaren delar vår bedömning att det förmodligen kommer att bli ett kliv uppåt när detta bad återigen blir en del av stadens badutbud. Vi har tyvärr fått ganska mycket åsikter kring Vanadisbadet de senaste åren, och de uttryck som har kommit till oss har inte varit i motionärens anda. Man ser i stället en stor potential att göra badet tryggare, trevligare och mer tillgängligt till lägre avgift, så jag tror att den dogmatiska hållningen att allting blir bättre av att skötas privat inte alltid stämmer. Ibland kan det vara att gemensamt göra saker i kommunen.

Anförande nr 167

S o p h i a G r a n s w e d B a a t (M): Ordförande! Tack, Emilia Bjuggren, för ditt svar! Jag är fortfarande väldigt nyfiken på hur tankarna går kring den fortsatta utvecklingen när det gäller badet. Vad kommer att hända där? Någonting måste ju göras.

Jag kan också säga att det har kommit in synpunkter på att det har varit för dyrt till exempel, framför allt de första två somrarna. Men förra sommaren var det faktiskt många fler badgäster än tidigare. Det tar ju lite tid innan man kan få igång ett bad. Det handlar heller inte bara om priset, utan det handlar mycket om vad man får för pengarna. Jag kan själv säga att när man går dit i dag, eller såsom badet har varit, så har det varit ganska tråkigt. Det är därför vi vill, tillsammans med fler privata aktörer, utveckla den här platsen. Vi tycker inte att kommunen ska driva restauranger, kaféer, boulebanor, minigolf och allt vad det kan vara. Min nyfikenhet kvarstår alltså: Hur går det? Vad händer?

Anförande nr 168

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Tyvärr kan jag inte ge ett konkret svar på exakt vad som kommer att hända. Precis som motionären lyfter upp pågår ju ett arbete där staden tar över badet först efter sommaren. Då kan man också börja arbeta mer långsiktigt med hur badet och områdena omkring ska utformas.

Jag tycker att Sophia ändå belyser ganska bra hur det har varit. Tyvärr tror jag inte att de flesta stockholmare som har varit på Vanadisbadet de senaste åren upplever området som en trevlig och trygg plats, utan det finns väldigt mycket att göra framåt. Nu ser vi till att få rådighet över det utvecklingsarbetet, och det tycker jag är ett viktigt ansvarstagande för Stockholms stad. Nu tar vi ledartröjan och ansvaret och ser till att badet blir mer tillgängligt för stockholmarna.

§ 27 Sport Campus Sweden

Anförande nr 169

J o h a n n a S j ö (M): Ordförande! Jag vill börja med att yrka bifall till Moderaternas reservation i kommunstyrelsen.

Det är viktigt att skapa förutsättningar för elitidrottare att verka i Stockholms stad, och det är viktigt att vi kan ha elitidrottare i Stockholms län. Få elitidrottare i Sverige klarar av att livnära sig på sin idrott, och ännu färre klarar av att göra det hela livet. Därför är det väldigt viktigt att vi skapar möjligheter att parallellt med elitsatsningar läsa in en högskoleexamen. Dels är det positivt för den enskilda att ha en trygghet att falla tillbaka på, dels är det positivt ur andra aspekter eftersom den entusiasm och effektivitet som de här högpresterande elitidrottarna har också kommer att ge goda effekter på deras vänner i studierna. Det är viktigt att vi kan behålla de här personerna i Sverige och inte, som i dag, tvinga elitidrottare att lämna landet.

Vi tycker att det här i första hand handlar om arbetsmarknad. Det handlar om att se till att personer som gör någonting väldigt speciellt under ett par år också kan falla tillbaka på en trygg utbildning. Vi tycker alltså inte att en sådan här fråga bör ligga inom idrottsnämnden utan under kommunstyrelsen, och vi tycker att det är viktigt att Stockholms stad, som är en så tung och viktig spelare där de flesta deltagare i Sport Campus i Stockholms län är folkbokförda, är med. Samtidigt tycker vi i sann moderat anda att det är angeläget att staden kliver in, är tydlig och hjälper till och sedan minskar sitt finansieringsansvar i takt med att externa investerare kan gå in i stadens ställe.

Anförande nr 170

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Jag vill yrka bifall till vårt utlåtande i kommunstyrelsen och till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Jag tycker som princip att den ambition som det idrottspolitiska programmet slår fast, nämligen att kommunens fokus är barn och ungdomar, är en korrekt prioritering. Med det sagt gör vi en del satsningar som också gynnar elitidrottare i Stockholm, och jag tycker att det kan motiveras utifrån att spets också motiverar och inspirerar en bredd att börja idrotta och motionera. När det gäller just elitidrottarens möjlighet att kombinera idrotten med studier för att också skaffa sig en alternativ karriär inför framtiden delar jag bedömningen att det är någonting som staden skulle kunna försöka underlätta.

Det är också därför som många av mina kolleger i andra kommuner har varit med och startat Sport Campus Sweden, för att man ser att det är en viktig ambition att se till att elitidrottare kan fortsätta sina studier även under idrottssatsningen. Det är också därför som vi har bett idrottsförvaltningen att utreda möjligheterna för staden att i något sammanhang – inte nödvändigtvis idrottsförvaltningen själv – gå in i den här organisationen.

I dagsläget är det inte helt tydligt att just Sport Campus Sweden är det rätta samarbetet när det gäller att möjliggöra det här för elitidrottarna i staden, och jag tycker inte att Stockholms stad lättvindigt ska gå in i en organisation. Jag tycker att det är en bra ordning att man ser över om det är värt de medlemsavgifter som det kostar och om det gynnar idrottarna på rätt sätt. Till dess att det finns en tydligare framtid utstakad för

Sport Campus Sweden tycker jag också att det är rätt bedömning att avvakta de diskussionerna. Bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut!

Anförande nr 171

J o h a n n a S j ö (M): Ni är bra på att avvakta på er sida. Ni gillar det. Det gavs ett uppdrag att se över frågan i budget för 2017 – alltså inte i budget för 2018 som skulle vara nu utan i budget för 2017. Det fanns inte ens med i förra årets budget.

Sport Campus Sweden, som Emilia Bjuggren sade att hennes kompisar har varit med om att starta och stötta och som alltså hjälper länets elitidrottare med dubbla karriärer, har med Stockholms sex största lärosäten, Stockholms Idrottsförbund, 30 specialidrottsförbund och nio kommuner hjälpt 400 av Stockholms främsta idrottare med stöd. Men Stockholms stad har inte medverkat, trots att minst 60 procent av de här idrottarna kommer från Stockholms stad.

Nu handlar det om att Sport Campus Sweden antingen kommer att växla upp och få stöd av Stockholms stad, eller så kommer de att lägga ned eftersom de som är med inte orkar vänta på Stockholms bristande intresse. Det är jättekonstigt. Idrottsförvaltningen har haft två år på sig, men det händer ingenting. I Umeå, Östersund, Falun, Göteborg, Växjö och Malmö är det fullkomligt självklart att stötta motsvarande. Men Stockholms stad – nej, nej, nej!

Den 1 juli avslutas Sport Campus Swedens avtal med parterna. Alla väntar på Stockholm och på att Stockholms stad ska säga någonting. Men Emilia Bjuggren och den socialdemokratiska majoriteten vill avvakta. Risken är att ni avvaktar ihjäl det här initiativet som hjälper idrottare som entusiasmerar andra idrottare och människor som läser på Stockholms sex största lärosäten. Det tycker jag är väldigt synd.

Anförande nr 172

Borgarrådet B j u g g r e n (S): Det är fler än Stockholms stad som ser över framtiden för Sport Campus Sweden. Det är inte någonting som vi gör själva, utan det gör många av de aktörer som är inne i organisationen.

På Johanna Sjö låter det just nu som att det här är en organisation som kanske uppstod under de senaste åren. Men den fantastiska satsning som Sport Campus Sweden har gjort och som du hänvisar till, Johanna Sjö, har gjorts under fler år än de senaste två åren. Mig veterligen fanns inte ens det här uppe på bordet när din majoritet styrde staden senast, utan det är nu under den socialdemokratiskt ledda majoriteten som man ens diskuterar den här frågan. Om Johanna Sjö tycker att det är senfärdigt kan man ju ställa tillbaka frågan: Hur kommer det sig att ni var så totalt ointresserade, så att det inte ens utreddes när ni hade chansen att besluta själva?

Anförande nr 173

J o h a n n a S j ö (M): Det är roligt att se att flera kommuner ser över framtiden, Emilia Bjuggren. Alldeles nyss var du väldigt stolt över att dina kompisar hade gjort det här. Nu säger du att flera kommuner ser över det här. Men problemet är ju att medan ni funderar på att ni ska se över att fundera på detta kommer det här att gå i sank.

Jag är innerligt trött på att ni i varenda fråga säger: Varför gjorde inte ni någonting? Ja, då undrar vi: Varför gör inte ni någonting? Jag höll inte på med de här frågorna för fyra år sedan. Och det kanske är så att vi har kommit till insikt. Vi kanske har lärt oss någonting. Vi kanske har utvecklats. Men vad gör ni? Ni bara avvaktar. Vi utvecklas, ni avvaktar.

§ 28 Ändring i föredragningsordning och förslag till sambehandling

Anförande nr 174

Borgarrådet E d h o l m (L): Fru ordförande! Vi skulle vilja bordlägga Isabel Smedberg Palmqvists motion.

§ 29 Minskning av de höga sjuktalen inom stadens verksamheter

Anförande nr 175

Dennis Wedin (M): Ordförande! Jag skulle under det här avsnittet vilja berätta lite om den motion som jag och två moderata kollegor skrev 2016 om sjuktalen inom stadens verksamheter. Det här är en viktig fråga som vi måste följa noggrant, i och med att det handlar om välbefinnandet för personal som varje dag håller uppe verksamheter som vi har ansvar för. Sjukskrivningar är ju ofta ett symtom, och det går att hitta samband med att det exempelvis uppstått en hög arbetsbelastning eller en dålig arbetsmiljö inom en verksamhet. Detta är någonting som vi måste följa med stort allvar. När vi inte jobbar noga med att följa sjuktalen kan inte bara enskilda påverkas, utan även kvaliteten i våra verksamheter. Det kan uppstå effektivitetsproblem eller exempelvis försämring av service. Det är bakgrunden till att vi skrev den här motionen.

Om vi kollar närmare på statistiken kan vi totalt sett se en minskad sjukfrånvaro 2017 jämfört med föregående år, 2016. Men vi kan också totalt sett se en ökning jämfört med 2014, från 6 procent till 6,4 procent. Det går också att se en särskilt hög sjukfrånvaro bland kvinnor. Gapet mellan män och kvinnor har ökat jämfört med 2014. Vissa fackförvaltningar och vissa stadsdelsförvaltningar utmärker sig också.

Vi har med intresse läst remissvaren på den här motionen. Flera nämnder nämner viktiga åtgärder, såsom en systematik och närmare uppföljning. Det är sådant som krävs. Man måste också exempelvis göra fördjupade analyser av sjukfrånvaron i olika grupper och bedriva aktivt arbetsmiljöarbete. Något som är uppenbart är att man har kommit olika långt med hur man jobbar kring sjukfrånvaron inom stadens olika grenar och verksamheter. För att säkerställa att arbetet görs över hela staden vill vi sätta upp och arbeta mot målet att sjukfrånvaron bland anställda i Stockholms stads verksamheter ska minska med 2 procent från 2016 års nivå fram till 2019.

I svaret på motionen skriver borgarrådet att hon inte tror på ett likriktat mål för minskningen, som vi motionärer föreslår. Anledningen som ges är att förutsättningarna är alltför olika för att det ska vara effektivt. Men vi tror snarare att det är vad som krävs för att säkerställa att ett brett och effektivt arbete genomförs i stadens alla verksamheter. Vi behöver arbeta målmedvetet mot uppsatta mål. Vad gäller insatser som kan göras lyfter vi i motionen exempelvis fram insatser för rehabilitering och snabbare hjälp av medarbetare. Det handlar också om att testa nya arbetsuppgifter eller skapa mer inflytande över sin egen arbetsdag. Låt oss intensifiera arbetet med att få ned sjuktalen! Bifall till motionen om sjuktalen i stadens verksamheter!

Anförande nr 176

Christina Linderholm (C): Ordförande och fullmäktige! För Centerpartiets del vill jag yrka bifall till reservationen vad gäller motion nr 32.

Det finns väldigt starka skäl för den här motionen. Det finns en stark oro över de höga sjuktal som finns i staden och den väldigt snabba personalomsättning som gör att många verksamheter blir lidande och att man inte får kontinuitet för de olika brukare som berörs av stadens personal. Dessutom leder det till långa handläggningstider på förvaltningarna, inte minst på stadsbyggnadskontoret, där man har haft stora bekymmer med detta. Företag och privatpersoner blir lidande av bristen på handläggare och byte av handläggare i många led. Jag ser att det finns skäl att jobba

ännu mer intensivt med de här frågorna. Jag tycker också att man ska sätta upp mål och att man ska jobba med varje förvaltning, med varje stadsdelsförvaltning och med varje kontor för att se till att man gör allt man kan och ha alla möjliga verktyg och redskap för att komma till rätta med det. Vi ska också se till att ledarskapet i staden fungerar, för det är en väldigt viktig del i att må bra och trivas på jobbet.

Anförande nr 177

Borgarrådet B o u c h e r (V): Ordförande, fullmäktige och åhörare! Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut.

Jag tackar för en viktig motion. Det har hänt lite sedan motionen skrevs i mars 2016. Sjukfrånvaron minskar nu, som någon av er redan har sagt. I den årsredovisning som vi behandlade så ingående vid fullmäktiges förra sammanträde framgår tydligt att nämnderna arbetar strukturerat och framåtsyftande med omställning, rehabilitering och anpassning av arbetsuppgifter. Den lagstadgade redovisning som motionen hänvisar till påvisar en ökning fram till 2015, men 2016 bröts den trenden, och 2017 minskade sjukfrånvaron. Vi ser också överlag bra resultat i 2017 års medarbetarenkäter, vilket naturligtvis är en viktig faktor för hälsan på arbetsplatsen. Allt det här står i årsredovisningen.

Jag delar inte motionärernas tro på ett likriktat mål för alla, då förutsättningarna är väldigt annorlunda beroende på arbetsplats. Det är naturligtvis helt olika att arbeta som strateg på äldreförvaltningen eller som undersköterska på Serafens äldreboende. Jag delar inte heller åsikterna från reservanterna i kommunstyrelsen om att staden helt tappat greppet. Det är ett underbetyg till alla de förvaltningar som med stort engagemang arbetat för minskade sjukskrivningstal och förbättrade resultat i medarbetarenkäterna.

Den strategi som nuvarande majoritet har i arbetet med sjukfrånvaron präglas av ett brett hälsofrämjande arbete på flera nivåer. Att stärka ledarskapet är mycket viktigt. Att förbättra arbetsmiljön, att se över organisationen och att arbeta för ökad jämställdhet, kompetensutveckling och delaktighet på arbetsplatsen är allihop viktiga pusselbitar för bättre hälsa. Schemaläggningskompetens är en viktig pusselbit till exempel inom äldreomsorgen.

Inom äldreomsorgen, som är det område jag kan bäst, ser vi nu även över förutsättningarna för ett närvarande ledarskap. Jag har personligen stora förhoppningar om just detta arbete. Goda förutsättningar för chefer inom äldreomsorgen främjar alla. Det är en jämställdhetsfråga, en arbetsmiljöfråga och ytterst även en kvalitetsfråga för våra brukare. De erfarenheter som vi får utifrån det arbete vi har med närvarande ledarskap inom äldreomsorgen tror jag också att vi kan utnyttja inom andra områden, kanske till exempel inom barnomsorgen. Inom äldreomsorgen ser jag också hur viktig kompetensutvecklingen är i personalens yrkeskompetens inom hemtjänst och äldreboenden.

Anförande nr 178

B j ö r n L j u n g (L): Från liberal utgångspunkt är det viktigt att alla ska med. Just det – det är parafrazen av Socialdemokraternas valslogan. Det gäller alla i arbetslivet – kvinnor, män, ungdomar, funktionshindrade. Det är viktigt att särskilt den sistnämnda gruppen ses som en viktig faktor att se till när det gäller sjukskrivningarna.

När det är dålig arbetsmiljö drabbar sjukskrivningarna oftast först dem som på olika sätt har funktionshinder. I de senaste årens forskning har vi också sett att detta har att göra med en annan av Liberalernas starka frågor, nämligen jämställdheten. Det är väldigt många kvinnor som drabbas när arbetsplatserna blir stressiga och otydliga, när ledarskap och chefskap är dåligt och svagt.

Jag höll med om väldigt mycket av det Torun Boucher sade. Men det kan mycket väl vara så att strategen på någon av våra förvaltningar har en lika stor ohälsa i arbetslivet som den som har mer konkreta och handfasta arbetsuppgifter. Det visar också mycket forskning. Det är också ett skäl till att det är bra att arbeta med mål och målangivelser i det här arbetet.

En annan sak som har hänt sedan motionen skrevs är att ohälsan vad gäller stress och utmattningsdepressioner har ökat väldigt mycket. Det är den klart vanligaste orsaken till sjukskrivning i dag. Därför är det också viktigt för oss liberaler att ta en sådan här fråga på stort allvar. Det är då också viktigt att vi som yttersta företrädare för alla arbetstagare i Stockholms stad är tydliga och klara med vad vi vill. Av det skälet yrkar Liberalerna bifall till reservationen i kommunstyrelsen.

Anförande nr 179

Borgarrådet B o u c h e r (V): Vi är absolut överens, Björn Ljung. Att vara strateg på äldreförvaltningen kan vara minst lika besvärligt – om inte mer – som att vara undersköterska på Serafen. Däremot är det nog väldigt olika. Som Vänsterpartiet brukar säga: För att det ska bli lika måste man ibland göra olika. Jag tror att det är en kort sammanfattning av vårt svar på motionen. Vi behöver helt enkelt göra olika på olika ställen.

Anförande nr 180

B j ö r n L j u n g (L): Liberalerna är individualister och sätter människans frihet först. Det lät nästan som om du också beskrev det så, Torun Boucher. Men vi måste vara tydliga om att vi har mål, och målen måste vara väldigt tydliga. Av det skälet kan det vara bra att ha ett mål som gäller gemensamt. Det är en sak som kanske skiljer oss här, om man nu ska försöka hitta något sådant. Annars var som sagt din beskrivning i ditt tidigare inlägg alldeles utmärkt.

Anförande nr 181

R a n a C a r l s t e d t (S): Ordförande och fullmäktige! Jag vill börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag.

I majoriteten har vi ett väldigt brett tag kring arbetsmiljö- och arbetstagarfrågor. Viktigast för oss har ju varit vår rätt till heltid och tillsvidareanställningar, som faktiskt är ett sätt att motverka arbetsrelaterad ohälsa; man vet att man kan ha jobbet kvar och att man får komma tillbaka till jobbet igen och igen. Trygga villkor har alltså varit en väldigt stor del av vårt arbetsmiljöarbete. Vi satsar också väldigt mycket på närvarande ledarskap och därmed stöd till chefer. Det handlar om administrativt stöd och att man kan vara med sin arbetsgrupp. Det har skett stora förändringar inom rehabilitering och samverkan med Försäkringskassan, liksom med upphandlingen av företagshälsovården. Jag måste hålla med Torun Boucher om att vi gör olika på olika ställen därför att det är det som krävs. Förutsättningarna ser väldigt olika ut. Jag håller med om att det är en väldigt angelägen fråga. Vi jobbar brett med den.

Anförande nr 182

Borgarrådet B o u c h e r (V): Jag plockar upp tråden där jag lämnade den i ett tidigare inlägg. Jag talade om hur viktigt det är med kompetensutveckling i personalens yrkeskompetens. Jag ser detta framför allt inom hemtjänsten och på äldreboendena. Att vara trygg i sitt arbete och ha god kunskap i till exempel demens är helt centralt för att bättre klara att hantera alla de utmaningar som äldreomsorgen innebär. Utbildning inom äldreomsorgen är verkligen också mycket viktigt för att man ska orka arbeta där. Allt det här går alltså inte att lösa med ett enda mål, en quickfix. Det är precis lika viktigt med alla de här pusselbitarna för att vi ska ha en personal som orkar och håller.

Staden har ett målinriktat arbete för att förebygga sjukfrånvaro. Varje nämnd sätter dock sina egna mål för att sänka sjukfrånvaron till en rimlig nivå utifrån de egna specifika förutsättningarna. Varje nämnd ska också redovisa åtgärder för att minska sjukfrånvaron. Där finns stadens rehabiliteringsprocess, avtalet med företagshälsovården och en samverkansprocess med Försäkringskassan som väldigt viktiga verktyg som staden har gemensamt. Majoriteten visar alltså inte ointresse utan är engagerad på flera fronter samtidigt.

Framför allt vill jag till sist säga att jag är väldigt glad över de positiva och ännu mer förbättrade resultat som medarbetarenkäterna visar även i år. Bra jobbat, säger jag. Och som sagt: Bifall till kommunstyrelsens förslag!

§ 30 Ändring i föredragningsordning och förslag till sambehandling

Anförande nr 183

Borgarrådet B r i n c k (M): Olle Burell ser chockad ut över att jag fick ordet före honom. På grund av motionärernas frånvaro – dock inte frånfalle – ska jag be att få yrka på bordläggning av ärende 35, det vill säga Kristina Lutz och Johan Nilssons motion, samt ärende 52, Anette Hellströms motion.

§ 31 Inrättande av förberedelseskola för nyanlända barn och ungdomar

§ 32 Motion (2016:105) om att inrätta ett expertråd för utveckling av Stockholms skolor

§ 33 Cykelskola för alla elever i förskoleklass

Anförande nr 184

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Jag blev ännu mer chockad över att två intressanta motioner nu är bordlagda. Men vi har ändå en liten bukett av tre skolrelaterade motioner.

Ett sätt att sammanfatta läget i diskussionen är att vi alla vill komma med förslag som ser till att få resultaten att fortsätta gå uppåt. Vi har ju sett nu hur resultaten äntligen vänder uppåt, om man bortser från de nyanlända eleverna. Vi ser hur skillnader mellan skolorna minskar och att det framför allt är skolorna med de tuffaste utmaningarna som nu förbättrar sina resultat. Vi vet också allihop att byggandet av skolor har tagit fart. Men det kan vi återkomma till när vi ska behandla motion 35.

Det som återstår att kommentera är bland annat motion 36 om inrättande av förberedelseskolor. Det är en sverigedemokratisk motion, och då förstår man ju vad den går ut på. Jag vill kort bara säga att det är självklart att det bästa sättet att ge nyanlända barn och ungdomar en bra start i det svenska skolsystemet är att i största möjliga mån inkludera dem i undervisningen i de ordinarie skolorna. Vi har ett framgångsrikt arbete i Stockholm med förberedelseklasser för dem som är lite äldre. De som är yngre kan i största allmänhet gå rakt in i klasserna. Vi har på gymnasiet en väldigt fin verksamhet med språkinträdning. Vi har även byggt ut det som startades under förra perioden under namnet Start Järva till Start Stockholm. Jag har invigt nya lokaler på Hornsgatan, där allesammans som jobbar med det här får plats. Jag vill med enfasetta yrka bifall till kommunstyrelsens behandling av den motionen.

Sedan vill jag också kommentera motion 80, *Inrätta ett expertråd för utveckling av Stockholms skolor*. Jag tänker mig att syftet med det är lovvärt. Men just det här konkreta förslaget slår in öppna dörrar. Vi har ett omfattande samarbete från Stockholms stads sida med högre utbildning, lärosäten och akademier. Vi har också en forsknings- och utvecklingsenhet på utbildningsförvaltningen. Jag skulle vilja säga att det arbetssättet har visat sig vara väldigt bra.

Anförande nr 185

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Olle Burell! Du nämnde någonting som jag kände att jag var tvungen att gå fram och ta replik om. Jag tycker att det visar en stor skillnad på ditt parti och mitt parti. Du sade att det är bra att man slussar in de nyanlända barnen och ungdomarna i skolklasserna. Det är möjligt att det är så. Men sanningen är ju den att om man gör det för tidigt får inte våra svenska barn den bästa möjliga skolan. Skillnaden mellan dig och mig är att jag anser att alla barn, även våra svenska barn, har rätt till den absolut bästa skolan.

Anförande nr 186

Borgarrådet B u r e l l (S): Alla barn som bor i Stockholm är stockholmare och är våra svenska barn. Vi skulle kunna gå igenom alla ledamöter i den här salen och se att vi någon gång i tiden har varit nyinflyttade till Stockholm och till Sverige.

Ett gott samhälle ger alla människor chansen till en bra utbildning. Jag vill hävda att det arbetssätt som vi har i Stockholm är framgångsrikt, med bland annat förberedelseklasser samt sprint-klasser för de äldre som går på gymnasiet. De yngre börjar i stort sett direkt i en vanlig klass. Vi har framgångsrika metoder. Det är också bekräftat av statliga myndigheter som har granskat vår verksamhet. Jag besökte en förberedelseklass så sent som i fredags och såg hur elever som hade varit i Sverige bara några veckor redan kunde delta i en pjäs som bygger på det svenska språket. Jag är väldigt stolt över det arbete som våra lärare gör. De kan sin sak betydligt bättre än vissa i den här salen, tror jag.

Anförande nr 187

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Jag tänker bredda mig lite grann, så kanske vi kan slippa höra Olle Burell raljera över vissa personer eller politiska partier här i rådssalen.

Jag tror att alla håller med om att det är svårt för dem som kommer som nyanlända att kunna hänga med i tempot i våra skolor. De har ofta problem med språket, vilket också är helt självklart. Jag tror att alla förstår att det är en bra idé att de här barnen och ungdomarna får gå i en skola och en klass där man har ett större fokus på att lära sig svenska och där man har ett lägre tempo. Olika barn utvecklas olika. Vissa kan ta steget in i den ordinarie skolan snabbare. Vissa tar det lite längre tid för. Det är upp till lärarna att avgöra det.

Som jag var inne på tror jag att den stora skillnaden mellan Sverigedemokraterna och åtminstone Socialdemokraterna är att vi anser att *alla* barn har rätt till den absolut bästa skolan. Detta får inte alla barn med den skolpolitik som Olle Burell förespråkar. Om man förnekar det jag nu säger tror jag att man ljuger för sig själv. Om det kommer barn och ungdomar in i en skolklass och de till exempel har problem med svenska förstår alla att utbildningstakten sänks. De här barnen och ungdomarna kommer att ta stora delar av lärartiden. Resultatet av det blir att de andra barnen får en sämre skolgång. Det är någonting som Sverigedemokraterna säger nej till, för vi anser att alla barn har rätt till den absolut bästa skolgången, oavsett vad de har för ursprung. Med det sagt yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 188

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): När det gäller motion 36 får jag börja med att yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut. Jag vill påstå att Martin Westmont har helt fel. Det är så att vi i skolan ska utgå från någonting som kallas för forskning och beprövad erfarenhet. Den forskningen säger enhälligt att det är bäst för de barn som kommer hit att vara i vanlig klass med tiden. Det här kan man jobba väldigt bra med.

Om man har en förberedelseklass ska barnen enligt Skolverket inte ens vara full tid i förberedelseklassen. Det är enligt Skolverket inte tillåtet att eleven får all sin undervisning i förberedelseklassen. Har ni i Sverigedemokraterna över huvud taget läst Skolverkets anvisningar? Man säger också att det är väldigt viktigt att göra denna inskolning successivt. Nu har jag själv varit en sådan lärare som jobbat med det här i bra många år. Jag vet att detta är det bästa sättet att jobba på, även för de elever i en klass som skulle kunna kallas för svenska.

Anförande nr 189

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Ingegerd! Jag tror att vi i grund och botten är överens om att vi vill se en skola som är bra för alla elever. Men låt oss säga att det i en skolklass kommer in barn som till exempel har stora problem med att tala svenska. Många gånger vet man inte ens hur gamla de här barnen och ungdomarna är. Står du fast vid att det då blir den bästa möjliga skolgången för de redan befintliga barnen i den här klassen? Påstår du det?

Anförande nr 190

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Det handlar ju om att sprida de barn som kommer hit, och det är precis det vi har gjort i Stockholm. Vi har sett till att de nytilkomna sprids över många skolor och inte bara samlas i några skolor, vilket var fallet tidigare. Då funkar det. Jag kan lova dig att det gör det, Martin Westmont. Och det funkar även för de så kallade svenska barnen. De lär sig nämligen ganska bra själva av att jobba med språkinläring, och det är precis det de gör. De lär sina kamrater att prata svenska med hjälp av lärare. Jag lovar dig att det funkar.

Men jag råder er att ta del av forskning. Läs lite grann på Skolverkets hemsida om vad de säger att man ska göra och inte ska göra! Om man ska jobba med politik tror jag att det är bra att man åtminstone utgår ifrån den kunskap som finns.

Anförande nr 191

B o r g a r r å d e t E d h o l m (L): Fru ordförande! Jag börjar med att yrka bifall till reservationen i kommunstyrelsen rörande motionen om expertråd. Precis som jag sade i en tidigare debatt som handlade om ett finanspolitiskt råd tycker jag att det finns en rädsla i Stockholms stad för att ta in hjälp och stöd utifrån, i det här fallet från andra länder. Precis som Olle Burell nämner är det självklart så att vi har ett mycket stort samarbete med akademierna här i Sverige, men jag är helt övertygad om att Stockholms skolor skulle kunna utvecklas också av ett mer internationellt samarbete.

Resultaten i Stockholms skolor har ju gått upp och ned, framför allt när man ser till behörigheten till gymnasiet. Efter året med den absolut sämsta utveckling som vi någonsin har haft, nämligen 2016, ökade resultaten något 2017, men de är likväl sämre än vad de var när Alliansen lämnade över makten här i Stockholms stadshus. Det är alltså alldeles tydligt så att det inte går åt rätt håll.

Då tänker jag att det helt enkelt vore bra att ta stöd av lite forskning utifrån när vi ska se till att människor utifrån tittar på Stockholms stads skolor. Jag tror i varje fall inte att det kan skada. Därför yrkar jag bifall till vår reservation i kommunstyrelsen.

När det gäller Martin Westmonts motion kan jag säga att Stockholms stad nu är inne på ett nytt spår, det vill säga att vi försöker sprida ut de nyanlända eleverna så mycket som det bara går. Det där är inte helt lätt, nu när vi har så väldigt mycket barn i våra skolor. Men jag är övertygad om att det här ändå är rätt väg att gå. Den här utvecklingen har fortgått under ett par år, och tänk att det är så att jag under den tiden faktiskt inte har fått ett enda mejl från någon arg förälder som tycker att det är fel att det finns barn som är nyanlända i Sverige i just deras barns klasser! Tvärtom är det så att detta välkomnas av många föräldrar.

När det kommer nyanlända barn in i klassrum där det främst går barn med utländsk bakgrund måste man självklart också sätta till mer resurser. Annars riskerar man ju den effekt som Martin Westmont pratar om. Men jag tror att det här på det hela taget är en bra och positiv utveckling. Det ska bli enormt intressant att se hur resultaten ser ut för de elever som integreras i mer svensktalande skolor i jämförelse med elever i andra skolor.

Anförande nr 192

M a r t i n W e s t m o n t (SD): Fru ordförande! Lotta Edholm! Jag vet faktiskt inte riktigt vad jag ska säga, för jag vet att du är väldigt kunnig inom det här området. Du hänvisar till vissa föräldrar. Ja, det är föräldrar som hör av sig till oss också. Du kan inte förneka den utveckling som vi ser. Föräldrar flyttar ju sina barn. De undviker vissa skolor. Annars hade ju alla liberaler, vänsterpartister och socialdemokrater placerat sina egna barn ute i de segregerade förorterna. Men det vill man inte göra. Man vill inte att ens egna barn ska gå i de skolor som får dåliga resultat. Det tycker jag säger en hel del om att det kanske inte är så bra att blanda in barn och ungdomar som har brister i svenska språket och som har kommit till Sverige de senaste åren. Det kanske är en bra idé att de får gå i en skola där de har ett tydligare fokus på att till exempel lära sig svenska. Kan du inte hålla med om det, Lotta?

Anförande nr 193

Borgarrådet E d h o l m (L): Sverigedemokraterna bygger ju hela sin politik på att ställa grupper mot varandra. Jag tycker väldigt illa om det, och jag tycker särskilt illa om det när det handlar om små barn.

Jag har när det gäller svenska föräldrar inte sett någon som helst flykt från till exempel Stockholms innerstad eller Bromma. Vi försöker nu se till att de här nyanlända barnen placeras ut över alla skolor i Stockholms stad. Den dag vi ser att svenska föräldrar på Östermalm, som är en av de stadsdelar som har störst integration av nyanlända och barn med utländsk bakgrund, börjar fly från skolorna ska jag faktiskt äta upp min hatt, för det kommer inte att ske.

Anförande nr 194

T i n a K r a t z (V): Ordförande och fullmäktige! Det är spännande att få debattera utvecklingen av skolan. Jag tänkte börja med en annan motion, nämligen den om skolornas lokaler. Jag instämmer absolut i att våra skolor ska ha bra lokaler. Nu, precis som tidigare, kommer vi dock i Stockholm att behöva använda oss av paviljonger, men inte bara dem som nu finns – vi kommer också att behöva bygga nya.

(O r d f ö r a n d e n : Den motionen är bordlagd.)

Det hade jag missat.

Då tar jag i stället upp motion 36 och instämmer i Olle Burells emfas samt både Ingegerds och Lottas synpunkter. Man kan ju bara konstatera att ni i Sverigedemokraterna har missat vikten av att ha förberedelseklasserna nära den obligatoriska skolan. De nyanlända ska så tidigt som möjligt komma i kontakt med och delta i den obligatoriska skolan. De kan också bidra mycket till kunskap och kompetens. De lärare som jobbar i förberedelseklasserna stärker skolornas kompetens och är viktiga.

Vad gäller expertråd vill jag lyfta fram vikten av att utvecklingen av skola och förskola ska utformas i nära samarbete med professionerna, nära de lärare, rektorer, pedagoger och förskollärare som jobbar i våra skolor. Det är de som känner till utmaningarna och de saker som man behöver utveckla vad gäller kvaliteten. I Skarpnäck har vi länge arbetat med kvalitetsutveckling just på det sättet, med ett pedagogiskt centrum som har tagit in kunskap vad gäller bildpedagogik och Reggio Emilia-pedagogik i förskolan. Nu har vi även utvecklat det till att ta hjälp av Södertörn för ett professionsutvecklingscentrum. Så kan man också jobba.

Jag yrkar bifall till kommunstyrelsens alla förslag till beslut.

Anförande nr 195

Borgarrådet B r i n c k (M): Ordförande! Jag ska tala lite om min motion *Cykelskola för alla elever i förskoleklass*. Den är nämligen min och inte Jonas Naddebos och Christina Linderholms, som det har stått i en del papper. Ni får gärna vara med på den, men det är i alla fall min motion.

Det här är en ganska självklar sak. Det är klart att alla barn ska lära sig cykla. Men faktum är att inte alla barn lär sig cykla. Det kan finnas en väldig massa olika orsaker. De har inte tillgång till cykel. Ingen av föräldrarna kan cykla. Framför allt är det så att de ibland inte har någonstans att cykla. Det är en uttalad strategi från oss att skapa säkra skolvägar – skolvägar som är så säkra att barn kan cykla till skolan från ganska tidig ålder och att deras föräldrar vågar släppa iväg dem. Den strategin är vi helt eniga om. Men den förutsätter ju att det finns en grundläggande cykelkunskap.

Vår avsikt är naturligtvis inte att peka med hela handen mot stadens rektorer och säga: Så här ska vi göra, ty detta är den enda sanna vägen! Det är inte riktigt vår modell. Det vi vill göra är att se till att det finns ekonomiskt utrymme för skolorna att erbjuda alla elever i förskoleklass den här verksamheten, som ju finns och som är oerhört populär. Vi hade kontakt med företrädare för verksamheten häromdagen, och när man i februari öppnade anmälningen till vårens verksamhet blev det fullbokat på flera platser på två timmar. Det är en väldigt bra verksamhet för en ganska ringa kostnad. Jag kan inte låta bli att konstatera att ansvarigt borgarråd i sina synpunkter håller med om detta. Det är viktigt att barn lär sig cykla, men det här måste skolorna lösa inom den budgetram de har, anser han. Det är dock lite knepigt för dem att göra det, med tanke på hur lite ni investerar i skolan.

Jag skulle vilja yrka bifall till min motion.

Anförande nr 196

R i c k a r d W a l l (-): Ordförande och fullmäktige! Ja du, Cecilia Brinck! Du har väckt en motion om något som kommer att minska graden av jämställdhet i Stockholm. Nu vet jag inte om det beror på medveten moderat politik eller om det helt enkelt är aningslöshet. Kanske är det aningslöshet, för jag hörde att du rabblade upp orsaker till att barn inte cyklar: De har inte cyklar, föräldrarna kan inte cykla och vad det nu var. Men det finns ytterligare en faktor som avhåller, nämligen att det i vissa miljöer som Moderaterna skapar är så att flickor inte tillåts cykla. Det vet jag. Inte någon av mina tre exfruar, som jag träffade i vuxen ålder, kunde cykla. Det var jag som fick lära dem.

Ditt förslag kommer alltså att leda till att pojkar i de här miljöerna får lära sig cykla och får ett ökat cykelanvändande med den friheten, medan flickorna inte kommer att tillåtas detta. Hur ser du på det, Cecilia Brinck?

Anförande nr 197

Borgarrådet B r i n c k (M): Rickard Wall menar alltså att en ordning där inte alla barn erbjuds möjlighet att lära sig cykla är mer jämställd än en ordning där alla barn erbjuds möjlighet att lära sig cykla. I rest my case!

Anförande nr 198

S i s s e l a N o r d l i n g B l a n c o (FI): Fru ordförande! Jag vill svara på motion 36, där Martin Westmont får det att låta som att så kallade svenska barn far illa av att gå i skola med nyanlända barn. Om du på allvar skulle bry dig om varje barns rätt till lärartid, Martin Westmont, skulle du verka för att lärartätheten ökar i stället för att komma med förslag vars enda syfte är att göra skillnad på barn och barn samt segregera samhället ytterligare. Att peka ut grupper av barn som problem som ska avlägsnas och förpassas till separata skolor hör inte hemma i en demokrati. Vi ska i stället se till att barn med olika bakgrund blandas mer, inte mindre. Bifall till kommunstyrelsens förslag!

Anförande nr 199

E r i k S l o t t n e r (KD): Jag ska hålla mig mycket kort. Jag yrkar bifall till Liberalernas motion om ett expertråd i skolan, där vi har en gemensam reservation i kommunstyrelsen. Jag tycker att läget i svensk skola är så pass alarmerande och resultaten i svensk skola så pass dåliga, även i Stockholm, att vi behöver prova alla metoder. Jag tycker många gånger att debatten fokuserar för mycket på vem som höjer pengarna mest och vem som ger mest pengar. Jag tror inte att det är det som är universallösningen för skolan. Skulle man tillsätta ett expertråd med människor utanför förvaltningen och utanför vår egen struktur tror jag faktiskt att de skulle kunna komma med en del intressanta förslag som vi kanske inte tänkt på innan i den här salen. Därmed yrkar jag bifall till motionen.

Anförande nr 200

Borgarrådet B u r e l l (S): Fru ordförande! Mycket av skoldebatten handlar med rätta om hur vi ska vända resultaten uppåt. Resultaten vänder nu också uppåt i Stockholm. Vi har konstaterat att det framför allt finns tre saker som det är viktigt att satsa på för att det här ska ske, kan jag passa på att berätta. Det är fråga om ökad lärartäthet, en värliggad skolledning och en elevhälsa som är väl utbyggd och integrerad med undervisningen i övrigt. Vi har i dag 1 500 fler lärare som jobbar i stadens kommunala skolor jämfört med 2014. Lärartätheten har ökat, så att det i dag är en och en halv elev mindre per lärare jämfört med 2014.

Det blir alltid lite komiskt, det här, Erik Slottner. Ni hade åtta år på er att styra skolan och allt annat i Stockholm. Varför inrättade ni inte det här expertrådet då? Jag tror att det hade varit väldigt bra om ni hade gjort det dag ett i stället för att ställa till det som ni gjorde.

Anförande nr 201

E r i k S l o t t n e r (KD): Ordförande! Ställa till det som vi gjorde? Resultaten var åtminstone bättre då än vad de är i dag. Att vi inte inrättade det här rådet tror jag

berodde på att idén inte fanns då. Vi hade aldrig tänkt tanken. Men vi tycker att det är en bra idé som Liberalerna har kommit med i en motion. Därför yrkar vi bifall till den motionen. Det är väl det riktiga svaret på detta.

Jag tycker att det är tråkigt att Olle Burell inte nämner ordning och reda i klassrummen och arbetsro på skolorna som ett viktigt verktyg för att nå förbättrade resultat. Du nämnde inte detta bland de tre åtgärder som du radade upp, Olle Burell. Vi lyssnar på vad OECD rekommenderar. Deras starkaste rekommendationer rör framför allt starkare ledarskap, bättre rektorer och ökat fokus på arbetsro och ordning och reda i klassrummen.

Anförande nr 202

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Jag vill börja med att för Miljöpartiets räkning yrka bifall till kommunstyrelsens förslag till beslut när det gäller samtliga motioner, alltså inte bara när det gäller motion nr 36.

Jag vill kommentera motionen om att inrätta ett expertråd. När jag läste era frågor insåg jag att det är kunniga människor som har skrivit frågorna. Frågan är bara: Var någonstans, på vilken nivå och på vilket sätt ska man jobba med dem? Jag tror också att det är viktigt med expertråd. Det har vi ju också haft lite grann. Skolkommissionen var egentligen en partssammansatt grupp, men det satt ju experter där också. Vi har nämnt OECD, som har kommenterat svenska skolor. Vi har också en annan organisation, en FN-organisation, nämligen Unesco, som har kommenterat den svenska skolan. Det är väldigt kloka kommentarer, måste jag säga.

Frågorna är jättebra, men vi behöver se till att de kommer ned i klassrummen, för det är där det händer. Vi måste se till att personalen får tid och lugn och ro att jobba med det här tillsammans och att den får kontakter med forskningen. Det är så vi kommer framåt. Man kan gärna ha experter också, men inte bara satsa på toppen, så att säga, för det är i klassrummen, i skolorna, som det händer, och det är där det är viktigt med utveckling.

Det är bara en fråga jag saknar i er motion, och det är den fråga som jag kanske nästan tycker är allra viktigast, nämligen hur vi ska få till skolan så att alla elever upplever att studier är meningsfulla.

Anförande nr 203

B o r g a r r å d e t E d h o l m (L): Fru ordförande! Jag är glad att Ingegerd Akselsson Le Douaron till skillnad från skolborgarrådet ändå är rätt så positiv till den här motionen. När man är en huvudstad och Sveriges största stad tror jag att det är viktigt att man vågar ta lite hjälp utifrån ibland. Jag tror i varje fall inte att det kan skada. Sanningen är ju att det i dag är en lägre andel behöriga till gymnasiet än vad det var när Alliansen förlorade makten. Jag tycker att det är någonting som vi måste se väldigt allvarligt på. De elever som inte klarar behörigheten till gymnasiet har väldigt stora problem. OECD har lagt fram en rapport om Sverige där man till exempel pekar på att ordningen är alldeles för dålig i svenska skolor i jämförelse med många andra länder. Jag tror att vi skulle ha stor nytta av att få in internationella experter som hjälper oss med just det som Ingegerd pratar om: hur verksamheten i klassrummen ska kunna förbättras.

Anförande nr 204

I n g e g e r d A k s e l s s o n L e D o u a r o n (MP): Då är vi ganska överens. Jag tror dessutom att den här motionen inte är avslagen utan anses besvarad. Det jag tycker är så kul att se är att majoriteten i det här rummet är för en skolutveckling och att vi kan använda oss av den kunskap som finns. Jag håller med – den behöver inte bara finnas i Stockholm. Den finns på andra ställen också.